



Informatiebeleid

Business Information Document

Begrippenlijst "Spoorse Begrippen"

Beherende instantie:

Inhoudverantwoordelijke instantie:

Status:

ICT Services, afdeling AI&P

Informatiebeleid a.i. Werkgroep begrippenlijst

Definitief

Datum van kracht: 01-04-2011	Versie: 003	Documentnummer: BID00009
--	-----------------------	------------------------------------

INHOUD

1 Algemeen.....	14
2 Inleiding.....	15
2.1 Waarom een begrippenlijst.....	15
2.2 Dekkingsgraad.....	15
2.3 Op- of aanmerkingen, aanmelding begrippen enzovoorts.....	15
3 Begrippen.....	16
Aanbodmodel.....	16
Aanslagrail.....	16
Aanslagspoorstaaf.....	16
Aansluiting.....	16
Aanwijzing.....	17
Aardelektrode.....	17
Aarder.....	17
Aarding.....	17
Abonnement.....	17
Achterboom.....	18
Achteruit rijden.....	18
Activiteitsoort.....	18
Ad-hocaanvraag.....	18
Afhandelingafspraak.....	18
Afhandelingstrategie vertraging.....	19
Afnemer.....	19
Afrijden.....	19
Afschermraam.....	19
Afsluitlantaarn.....	19
Afspanning.....	19
Afspaninrichting.....	19
Afrappen.....	19
Agglo-Regio (AR).....	20
Alarmering bij calamiteit.....	20
Alarmoproep aan machinist.....	20
Andreaskruis.....	20
Arbeidsveiligheid.....	20
As spoor.....	20
Aslast.....	21
Assentelsysteem.....	21
ATB NG baken.....	21
ATM.....	21
Automatische TreinBeïnvloeding.....	21
Automatische TreinBeïnvloeding Nieuwe Generatie.....	21
Autotransformator.....	22
Autorisatieschema.....	22
Availability.....	22
B-relais.....	22
B-voorschrift.....	22
Baanlichaam.....	22
Baanvak.....	22
Baanvakbelasting.....	23
Baanvaksnelheid.....	23

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Baanvakvoorschrift.....	23
Baanvakwaarde.....	23
Bak.....	23
Baken.....	23
Balise.....	24
Ballastbed.....	24
Ballastloze constructie.....	24
Ballastmat.....	24
Basisdag.....	24
Basisdagbeweging.....	25
Basisdagenplan.....	25
Basisdagsoort.....	25
Basisgegevens.....	25
Basisuur.....	26
Basisuur-patroonbeweging.....	26
Basisuursoort.....	26
Bedieningsmodel.....	26
Bedienpost.....	27
Bedienvoorschrift.....	27
Bedrijfszekerheid.....	27
Beheer.....	27
Beheerder.....	28
Beladingsklasse.....	28
Belastingbeperking.....	28
Belastingklasse.....	28
Beschikbaarheid.....	28
Besloten personenvervoer.....	28
Besturing.....	29
Betrouwbaarheid.....	29
Beveiligde overweg.....	29
Beveiligen.....	29
Beveiliging.....	29
Bevestigingsconstructie.....	29
Beveiligingssysteem.....	30
Bevloering.....	30
Bevoegdheidsbewijs.....	30
Beweging.....	30
Bewegingmaterieelrelatie.....	31
Bewegingsactiviteit.....	31
Bijsturing.....	31
Bijplaatsen.....	31
Bijzonder vervoer.....	31
Bijzonder voertuig.....	31
Bijzonder voorval.....	33
Binnenspoor.....	34
Blok.....	34
Bord.....	34
Botsingsformulier.....	34
Bovenbouw.....	34
Bovenbouwconstructie.....	35
Bovenleiding.....	35
Bovenleidingpaal.....	35
Bovenleidingschakelaar.....	35
Bovenleidingsportaal.....	36
Bovenleidingsstelsel.....	36
Brugopening.....	36
Brugovergang.....	36
Buiten profiel vervoer.....	36
Buitendienstgesteld gebied.....	36
Buitengebruik genomen gebied.....	37
Buitengewoon vervoer.....	37
Buitenspoor.....	37

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Cabine.....	37
Cabinekaart.....	37
Calamiteit.....	37
Calamiteitenorganisatie.....	38
Calamiteitenplan Rail.....	38
Capaciteit.....	38
Capaciteitsovereenkomst.....	38
Centraal bediend gebied.....	39
Cijferbak.....	39
Combineren.....	39
Commissie voor de M.E.R.....	39
Compensatieinrichting.....	39
Compensatielas.....	39
Container Uitwissel Punt.....	39
Conventioneel goederenvervoer.....	40
Correctief onderhoud.....	40
Corridor.....	40
Cross platform overstap.....	40
CTA.....	40
Daggrens.....	40
dB(A).....	40
Deelaspect.....	41
Diensteenhed.....	41
Dienstgroep.....	41
Dienstovergang.....	42
Dienstregeling.....	42
Dienstregeling/infraplan.....	42
Dienstregeling-primair gebied.....	43
Dienstregelingsnelheid.....	43
Dienstregelpunt.....	43
Dienstregelpuntfase.....	43
Dienstregelpuntspoor.....	44
Dienstsnelheid.....	44
Dieseltractie.....	44
Dijkcoupure.....	44
Dilaterende inrichting.....	44
Dive under.....	44
Doorrijdsnelheid.....	45
Doorrijdspoor.....	45
Doorschieten.....	45
Doorvaarthoogte.....	45
Doorvaartwijdte.....	45
Draagconstructie.....	45
Draagkabel.....	45
Duiker.....	46
Dwangnummer.....	46
Dwarsligger.....	46
Dwarsliggermat.....	46
EBP.....	46
EBS.....	46
Ecoduct.....	46
Eendelig wissel.....	47
Einheid.....	47
Einheid Van Bedrijfshinder.....	47
Eilandperron.....	47
Elektrische verbinding.....	47
Elektronicahuis.....	47
Emissie.....	48
Emplacement.....	48
Energievoorziening.....	50
Enkelvoudige route.....	51
ERTMS.....	51

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

ES-las.....	51
ETCS.....	51
Fail-safe.....	51
Faunapassage.....	52
Filtervlies.....	52
Flankbeveiliging.....	52
Fly over.....	52
FTE.....	52
Functiehersteltijd.....	52
Fundering.....	52
Fundering Stabilisatieconstructie.....	53
Gaasraam.....	53
Gebied.....	53
Gebruiksbeperking.....	53
Gebruiksvergoeding.....	53
Geduwde beweging.....	54
Gekoppeld wissel.....	54
Geldigheid.....	54
Gelijkrichter.....	55
Gelijktijdigheden.....	55
Gelijkvloerse kruising.....	55
Geluidsbelasting.....	55
Geluidsoverschrijding.....	55
Geo-Informatie.....	56
GeoObject.....	56
Georeferentie.....	56
Gerechtigde.....	56
Gesloten (af)spaninrichting.....	56
Gespreksdiscipline.....	56
Gevaarlijke stoffen.....	57
Gevaarsindicatienummer.....	57
Glijdend variabel blok.....	57
Goederenwagon.....	57
Grendel.....	57
Grensbaanvak.....	58
Grensstation.....	58
Groot Onderhoud.....	58
GRS spoorstroomloop.....	58
GSM-R.....	58
GVS Generiek (Bedien) VoorSchrift.....	58
Halte.....	58
Halteren.....	59
Hangdraad.....	59
Hartpunt.....	59
Hellingbaan.....	59
Herhalingssein.....	59
Herroepen van sein.....	59
Herstellen (onderhoud).....	59
Heuvelen.....	60
Hogesnelheidslijn.....	60
Hogesnelheidstrein.....	60
Hoofdsein.....	60
Hoofdspoorweg.....	60
Hoogspanningverdeelinrichting.....	60
Hotboxdetectie.....	61
Hotbox-detectie-systeem.....	61
IA gebied.....	61
IA-identificatie.....	61
If-then-scenario.....	61
Incident.....	62
Infra.....	62
Infrabeheerder.....	62

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Infrabeperking.....	62
Infrabezetting.....	62
Infracapaciteit.....	63
Infracapaciteitseenheid.....	63
Infradeel.....	63
Infragebruiker.....	63
Infragebruiksdoel.....	63
Infrainzet.....	63
Infraknooppunt.....	64
Infraobject.....	64
Infraobjecttype.....	64
Infraonttrekking.....	64
Infraservering.....	64
Infrastructuur.....	65
Infraversie.....	65
Ingegoten spoorstaaf constructie.....	65
Inhaalsnelheid.....	65
Inklinken.....	65
Inlegsnelheid.....	65
Inspecteren.....	65
Inspectie.....	66
Inspectiepad.....	66
Instandhoudingsmanagement.....	66
Intercity.....	66
Interlocking.....	66
Interlockingsysteem.....	66
Interoperabiliteit.....	67
InterRegio.....	67
Intraoperabiliteit.....	67
Inwachten.....	67
Isolator.....	67
Kabelvoorziening.....	67
Kantcode.....	67
Kanteldijk.....	68
Keerspoor.....	68
Keren.....	68
Kilometrering.....	68
Klant.....	68
Klein onderhoud.....	68
Knooppunt.....	69
Knooppuntrelatie.....	69
Knooppuntstation.....	69
Kopmaken.....	69
Koppelen.....	69
Koppeling.....	70
Kopspoor.....	70
KPI.....	70
Krachtvoertuig.....	70
Kruisen.....	70
Kruisstuk.....	70
Kruiswissel.....	70
Kunstwerk.....	71
L/H sein.....	71
Laadweg.....	71
Landelijke Verkeersinformatie.....	71
Las.....	71
Leidingonderbreker.....	72
Lichtsein.....	72
Light rail.....	72
Lijnbedrijf.....	72
Locomotief.....	72
Lokaal voorschrift.....	72

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Lokaalspoorweg.....	73
Losspoor.....	73
Losweg.....	73
Luchtbrug.....	73
Machinist.....	73
Macro topologie.....	73
Magneetrem.....	74
Materieel.....	74
Materieelactiviteit.....	74
Materieelbekendheid.....	75
Materieelclaim.....	75
Materieeldienst.....	75
Materieeldienstovergang.....	75
Materieeleenheid.....	76
Materieelknooppunt.....	76
Materieelplan.....	76
Materieelsoort.....	76
Materieel-spooruitsluiting.....	76
Materieeltype.....	76
Materieelwerkzaamheid.....	77
Materieel-wisseluitsluiting.....	77
Medewerker.....	77
Meerdelig wissel.....	77
Meersporig baanvak.....	77
Meetpunt.....	77
Micro topologie.....	77
Milieu-effectrapport.....	78
Minuskabel.....	78
Minuskast.....	78
Modal split.....	78
Modaliteit.....	78
Nachturen.....	78
Netwerkconfiguratie.....	78
Netwerkverkeersleiding.....	79
Niet benaamd infraobject.....	79
Niet-beweging.....	79
Niet centraal bediend gebied.....	79
Noodrem.....	79
Noodremonderbreking.....	79
Normale uren.....	79
Objectenboom.....	80
Objectenstructuur.....	80
Omgrenzingprofiel.....	80
Omleidingstraject.....	80
Onderbord.....	80
Onderbouw.....	80
Onderdoorgang.....	81
Onderhoudsmanagement.....	81
Onderhoudsproces.....	81
Onregelmatigheid.....	81
Ontsporinggeleider.....	81
Ontsporingstong.....	81
Ontwerp tracébesluit.....	82
Open (af)spaninrichting.....	82
Open bak.....	82
Openbaar vervoer.....	82
Openbare spoorweg.....	82
Opstartplan.....	82
Opstelcapaciteit.....	83
Opstellen.....	83
Opstelspoor.....	83
Opstelterrein.....	83

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Opzichter.....	83
Order.....	83
Order bijzonder voorval.....	84
Order buitendienststelling.....	84
Order normale treindienst.....	84
OTC.....	84
Overgangsconstructie.....	84
Overloop.....	84
Overstapnormtijd.....	85
Overweg.....	85
Overwegpad.....	85
Overwegslagboom.....	85
Overwegsteller.....	85
Paal-spoorstaafconstructie.....	86
Pad.....	86
Passerelle.....	86
Patroonbeweging.....	86
Perron.....	87
Perronbrug.....	87
Perronfase.....	87
Perronspoor.....	87
Personeelactiviteit.....	87
Personeeldienst.....	88
Personeelknooppunt.....	88
Personeelplan.....	89
Personeelserie.....	89
Personeelslid.....	89
Plannormen.....	89
Planologische kernbeslissing.....	89
Plaatselijke snelheid.....	89
Planproduct.....	89
Plantijd.....	90
Planversie.....	90
Post 21.....	90
PPLG (Primair procesleidingsgebied).....	90
PPLG-spoor.....	90
Prestatieregeling.....	90
Preventief onderhoud.....	91
Prikspanningshulprelais.....	91
Primair gebied.....	91
Principes.....	91
Procesplanrijwegen.....	91
Proefbedrijf.....	91
Profiel van vrije ruimte.....	92
Programma van eisen.....	92
Punctualiteit.....	92
Puntstuk.....	92
Raccordement.....	92
Rail.....	93
Rail-wegvoertuig.....	93
Rail Service Center.....	93
Raildemper.....	93
Railinfrastructuur.....	93
Railrem.....	93
Railspoel.....	94
Railverkeer.....	94
Railverkeerssysteem.....	94
RAMS-(HE)-management.....	94
Rangeerbeweging.....	94
Rangeerdeel.....	94
Rangeerplan.....	95
Rangeren.....	95

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Regels voor operationele verdeling.....	95
Regolamento Internazionale Carozze.....	95
Regolamento Internazionale Veicoli.....	95
Reisinformatie.....	95
Reizigersaansluiting.....	96
Reinigingsperron.....	97
Reizigersinformatie.....	97
Reizigersoverpad.....	97
Relaishuis.....	97
Reliability.....	97
Remgewicht.....	97
Rempercentage.....	97
Retourleiding.....	97
Retourstroom.....	98
Richtingbedrijf.....	98
Rijden op zicht.....	98
Rijdraad.....	98
Rijkarakteristiek.....	98
Rijtijd.....	99
Rijtuig.....	99
Rijweg.....	99
Rijweginstelling.....	100
Rijwegvoorwaarde.....	100
RNE.....	100
Rode meetgebied.....	100
Rollend gereedschap.....	100
Route.....	100
Schakel- en Meldcentrum.....	101
Schakelaar.....	101
Scheepshoorndetectie.....	101
Scheider.....	101
Schuit.....	101
Schuitbreedte.....	101
Sectie.....	102
Sectiescheiding.....	102
Sein.....	102
Seinstap.....	102
Shuttletrein.....	102
Slot.....	103
Snel goederenvervoer.....	104
Sneltrein.....	104
Sorteerspoor.....	104
Spaninrichting.....	104
Spanningsloos.....	104
Specifieke Transmissie Module.....	104
Specifiekedagbeweging.....	104
Specifiekedagplan.....	105
Splitsen.....	105
Spoor.....	105
Spoor- en baanvakgeometrie.....	105
Spooraansluiting.....	106
Spoorafstand.....	106
Spooras.....	106
Spoorbaan.....	106
Spoorbezetting.....	106
Spoorbreedte.....	106
Spoorbrug.....	106
Spooreplacement.....	106
Spoorgrens.....	107
Spoors materieel.....	107
Spoorsloot.....	107
Spoorstaaf.....	107

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Spoorstaafdoorverbindingsschakelaar.....	107
Spoorstroomloop.....	107
Spoortak.....	108
Spoortakbelegging.....	108
Spoortunnel.....	108
Spoorverkeer.....	108
Spoorvoertuig.....	108
Spoorweg.....	108
Spoorwegemplacement.....	109
Spoorweginfrastructuur.....	109
Spoorweget.....	109
Spoorwegonderneming.....	109
Spoorwegovergang.....	109
Spoorwegveiligheid.....	110
Spoorwijdte.....	110
Spoorzone.....	110
Sporenstaat.....	110
Stabilisatieconstructie.....	110
Stadsgewestelijk openbaar railvervoer.....	110
Stamlijn.....	110
Standaard bijzonderheid.....	111
Station.....	111
Stationnement.....	111
Stationsgebouw.....	111
Steenbestorting.....	111
Stootjuk.....	111
Stopdoorschakeling.....	112
Stopontspoorblok.....	112
Stoptrein.....	112
Storing.....	112
Stoten.....	112
Streekgewestelijk openbaar personenvervoer.....	112
Stroomafnemer.....	113
Stroomrail.....	113
Systeem.....	113
Tailtrack.....	113
Talud.....	113
Tankinstallatie.....	114
Tankplaat.....	114
Te benutten infra.....	114
Technical Specification for Interoperability.....	114
Technische eenheid.....	114
Tegensein.....	114
Teleraail.....	114
Terugzetten.....	115
Tijdelijke snelheidsbeperking.....	115
Toegangsbewijs.....	115
Toegangsovereenkomst.....	115
Toegangsein.....	115
Toelatingsnormen.....	115
Toewijzen.....	116
Tonmetergewicht.....	116
Topologie-object.....	116
Topologie-objectpoot.....	116
Tracéwet.....	116
Tractie.....	116
Tractie energievoorzieningsysteem.....	116
Tractiegroep.....	117
Tractievoedingsysteem.....	117
Tractievorm.....	117
Traject.....	117
Traverse.....	118

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Trein.....	118
Treinactiviteit.....	119
Treindetectie.....	119
Treindetectiesysteem.....	119
Treindienst.....	120
Treindienstleider.....	120
Treindienstleiding.....	120
Treingewicht.....	120
Treinnummer.....	120
Treinpad.....	122
Treinradio.....	122
Treinserie.....	122
Treinstel.....	123
Treintype.....	123
Treinverkeer.....	123
Treinvoorverwarming.....	124
TreinVrije Periode.....	124
Tunnel.....	124
Tunnelbak.....	124
Uithaalspoor.....	124
Uitvoeringstijd.....	124
Undersleeper pad.....	125
Unit cargo.....	125
Variabel sein.....	125
Vast sein.....	125
Vastpundraad.....	125
Veegtrein.....	125
Veilig.....	126
Veiligheidsfunctie.....	126
Veiligheidsonderzoek.....	126
Veiligheidsopdracht.....	126
Veiligheidspaspoort.....	126
Veiligheidsregelgeving.....	126
Veiligheidsstoring.....	126
Veiligheidsstaak.....	127
Veiligheidszorg.....	127
Verdeelspoor.....	127
Verdelingsbesluit.....	127
Verdelingsplan (ad hoc fase).....	127
Verdelingsplan (jaardienst).....	127
Verkanting.....	127
Verkeer.....	128
Verkeerd spoor.....	128
Verkeersgebruik.....	128
Verkeersinformatie.....	128
Verkeersmodaliteit.....	128
Verkeersplan.....	129
Verkeersrapportage.....	129
Vernieuwen.....	129
Versperringsmaatregel.....	129
Versterkingsleiding.....	130
Verstoring.....	130
Vertraging.....	130
Vertragingmarge.....	130
Vertrekseinlicht.....	131
Vertrouwensonderzoek.....	131
Vervangen (onderhoud).....	131
Vervoer.....	131
Vervoerder.....	131
Vervoermodaliteit.....	131
Vervoersregeling.....	132
Vervoersproces.....	132

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Vervoersvraag.....	132
Vervoersysteem.....	132
Vervoerwaarde.....	132
Vital Processor Interlocking.....	132
Voedingspunt.....	132
Voertuig.....	133
Volume-inzet.....	133
Voorsein.....	133
Voorverwarming.....	133
VPT-systeem.....	133
Vrijbalk.....	133
Vrije baan.....	134
Vrije kruising.....	134
Vrije ruimte merk.....	134
Vrijgave.....	134
Vrijgavegebied.....	134
VWI-zone.....	135
Waarschuwingsinstallatie PW.....	135
Wachtspoor.....	135
Wagen.....	135
Walproces.....	135
WBI.....	136
Weco.....	136
Weekenduren.....	136
Wegbekendheid.....	136
Wegleeropdracht.....	136
Werkinstructie.....	136
Werkoverweg.....	136
Werkplaatsspoor.....	136
Werkplek.....	137
Werkplekbeveiliging.....	137
Werktrein.....	137
Werkzone.....	137
Wielbandonregelmaticheid.....	138
Wijkplaats.....	138
Wissel.....	138
Wisselcomplex.....	138
Wisselconstructie.....	139
Wisselkruis.....	139
Wisselligger.....	139
Wisselsteller.....	139
Wisseltong.....	139
Wisselverwarming.....	140
WRT.....	140
X/G-sein.....	140
Y-draad.....	140
Zelfrijdend gereedschap.....	140
Zetting.....	140
Zijwaartse bevestiging.....	141
Zinker.....	141
Zinkerkast.....	141
Zinkervergangkast.....	141
Zonnekap.....	141
Zwaar goederenvervoer.....	141
Zwerfstrom.....	141
4 Afkortingen.....	142
5 Bijlagen.....	144
5.1 Bijlage: Sporen en spoorgrenzen.....	144

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

5.2 Bijlage: Van Patroonbeweging tot procesplan.....	149
5.3 Bijlage: Samenhang van dienstregeling/infraplan met overige plannen.....	151
5.4 Bijlage: Procedure Ontwikkeling en beheer begrippenlijst 'Spoorse begrippen'.....	152

1 Algemeen

Een plaatje zegt meer dan duizend woorden. Dat is het mooie van plaatjes. Plaatjes zijn zeer geschikt om ideeën, emoties en concepten over te brengen. Vraag aan tien mensen om te vertellen wat ze op een foto zien en ze zullen alle tien ongeveer het zelfde vertellen, maar er zullen absoluut verschillen in de verhalen zitten. Door verschillende persoonlijke interesses en ervaringen en misschien door een goede of minder goede bui zullen de verhalen van elkaar afwijken. En zo kunnen flinke misverstanden ontstaan.

Als het om uitwisseling van gegevens gaat, kunnen we misverstanden missen als kiespijn. Bij uitwisseling van gegevens is het van belang dat zender en ontvanger dezelfde gegevens op dezelfde manier interpreteren. Het is dus belangrijk om gegevens nauwkeurig te omschrijven. Vervolgens is het belangrijk dat zender en ontvanger dezelfde definitie gebruiken als ze de gegevens gaan bewerken.

Een klassieke misser op dit gebied is de bouw van de brug over de Rijn in Laufenburg in 2004. De ene oever in Duitsland, de andere in Zwitserland. In het ontwerp en de bouw van de brug was het zeeniveau als referentie gebruikt. De ontwerpers wisten dat zeeniveau in Duitsland en Zwitserland anders zijn gedefinieerd (ze schelen iets van 27 centimeter), maar bij de uitvoering was de correctie verkeerd om uitgevoerd, met als resultaat een hoogteverschil tussen beide brughelften van ruim een halve meter.

Bij ProRail leggen we een schat aan gegevens vast. Deze gegevens ondersteunen onze processen. We gebruiken ze voor interne en externe rapportages. We gebruiken ze dagelijks bij het nemen van vele besluiten. Deze gegevens vertegenwoordigen daarom een grote waarde. Die waarde kunnen we er alleen ten volle uit halen als we misverstanden voorkomen en de gegevens gebruiken zoals ze bedoeld zijn. Daar draagt dit document aan bij.

Deze tweede versie van de Spoorse begrippen bevat grote uitbreidingen van de vastlegging van het Spoorse vocabulaire ten opzichte van de eerste versie. De werkgroep heeft veel werk verzet bij het realiseren ervan. Tegelijkertijd realiseren we ons dat we nog niet klaar zijn. Plannen voor uitbreiding met begrippen uit nieuwe domeinen liggen al weer op de plank.

Ik hoop dat deze begrippenlijst weer veelvuldig gebruikt gaat worden en dat u allen meewerkt aan het uitbreiden en verder aanscherpen van de gebruikte begrippen. Bovenal hoop ik dat we met het gebruik van deze lijst weer een stap dichterbij komen in het ten volle benutten van onze rijke schat aan gegevens.

Peter Scheffel
Manager Informatiebeleid
Oktober 2007

2 Inleiding

2.1 Waarom een begrippenlijst

De aanleiding tot het opzetten van een begrippenlijst voor ProRail is tweeledig.

- Vanuit gebruiksnut:
In de documentatie van ProRail worden veel spoor specifieke begrippen gebruikt. Deze behoeven een eenduidige definitie. Vanuit de regelgeving van de spoorwegwet (beheerconcessie, netverklaring e.d.) worden eisen gesteld aan de informatie die ProRail verstrekt. Deze informatie dient duidelijk te zijn. Zo moeten de begrippen in de netverklaring slechts op één manier kunnen worden uitgelegd.
- Vanuit organisatorisch integratie oogpunt:
Met de fusie van de taakorganisaties tot één ProRail wordt de bedrijfsvoering onderling meer afgestemd en groeit de behoefte aan een begrippenlijst die ook intern eenduidig is. Een totale herziening en samenvoeging van bestaande begrippenlijsten en beschrijvingen was nodig om één gemeenschappelijk begrippenkader voor ProRail te bereiken.

2.2 Dekkingsgraad

De voorliggende begrippenlijst dekt thans de volgende vakgebieden af zoals die binnen ProRail bekend zijn:

- Infra Atlas (Railverkeerstechnische kijk op de infra);
- Netverklaring;
- Planning en Toedeling Infrastructuur;
- Post21 systemen;
- Procesboek Verkeersleiding;
- Programma Invoering Objectenstructuur (PIO);
- Spoorveiligheid.

Successievelijk wordt de lijst uitgebreid met andere invalshoeken uit de spoorbranche. Te denken valt aan afdelingen IP, CM, Spoorontwikkeling van ProRail.

2.3 Op- of aanmerkingen, aanmelding begrippen enzovoorts

Bij discussie over begrippen en hun definities en bij review van de begrippenlijst wordt gewerkt met afdelingsmeningen. Dat wil zeggen dat de betrokken afdeling een afgevaardigde benoemt die intern eventuele verschillende meningen en standpunten eerst op één lijn brengt en daarna inbrengt bij de werkgroep.

Als u bij het gebruik van deze lijst aanmerkingen of toevoegingen hebt aangaande één of meer behandelde begrippen kunt u zich wenden tot onderstaande afgevaardigde van het betreffende kennisdomein.

Afgevaardigde	Kennisdomein
Damen A.J.W.	VKL, PRL
Kes D.	RIGD, CM, NSR (vervoersketen)
Krieken M.A.H.M. van	Materieel, infra
Nagtegaal R.	RIGD, AM, IP
Werff M.H. van der	Treinbeveiliging

Voor overige op- en aanmerkingen of als u nieuwe begrippen of een begrippenlijst aan wilt melden kunt u zich wenden tot de werkgroep (aanspreekpunt: Jos Groen) of Informatiebeleid (aanspreekpunt: Michel van Lotringen).

3 Begrippen

Aanbodmodel

Definitie

Een aanbodmodel is een weergave van het aanbod aan **treindiensten** van een **spoorwegonderneming** in termen van snelheid, stopplaatsen, frequentie en **aansluitingen**.

Toelichting

Dit model wordt t.b.v. de minister van V&W gemaakt.

Zie ook bedieningsmodel

Aannemer

Definitie

Iemand die de uitvoering van bouwwerken, weg- en waterwerken onderneemt.

Toelichting

Def. Van Dale

Aanslagrail

Definitie

Een aanslagrail is een aangepast stuk **spoorstaaf** waar de **wisseltong** tegen aan kan drukken.

Synoniem

Aanslagspoorstaaf

Aanslagspoorstaaf

Synoniem

Zie Aanslagrail

Aansluiting

Definitie

Een aansluiting is een **dienstregelpunt** dat uitsluitend is ingericht voor het samenkomen van 3 of meer **vrije banen**.

Toelichting

Deze definitie is gegeven vanuit het gezichtspunt van railinfra-topologie en vervoersplanning daarop.

Van Dale geeft:

1. het zich voegen bij een groter geheel
2. mogelijkheid om op een ander vervoermiddel over te stappen
3. wat een verbinding, contact tot stand brengt

Definitie inframanagement: → 3

Definitie reizigersinformatie → 2 (zie ook "Reizigersaansluiting")

Aanwijzing

Definitie

Een aanwijzing is een dwingende opdracht van de **treindienstleider** aan de **machinist** om de **infradelen** met de aangegeven restricties te berijden. Een aanwijzing gaat altijd boven alle andere opdrachten.

Synoniem:

Lastgeving (wordt in de wet niet meer gebruikt).

Toelichting

Aanwijzingen zijn nader gespecificeerd in de "Bevoegdheidsregeling Aanwijzingen"; deze is in de vorm van tekst en te gebruiken templates.

Aanwijzingen vormen een belangrijk onderdeel voor vervoersregelingen.

Aardelektrode

Definitie

Een aardelektrode is een geleidend deel of een groep van geleidende delen die met een aardverspreidingsweerstand $< 2,5 \Omega$ in contact met de aarde staat en daarmee een **elektrische verbinding** tot stand brengt.

Toelichting

Afgeleid van NEN1010

Doel van een aardelektrode is het afvoeren van elektrische stromen naar de aarde.

Dit kan dienstbaar zijn bij zwerfstromen in een elektrische installatie of bij blikseminslag.

Aarder

Definitie

Een aarder is een inrichting, waarmee met behulp van een **schakelaar**, een **aarding** tot stand wordt gebracht.

Aarding

Definitie

Een aarding is een **elektrische verbinding** met de aarde.

Toelichting

Toepassing bij EV:

- Een verbinding met de aarde al dan niet via andere verbindingen of onderdelen van een aardingsstelsel.
- Bij werkzaamheden: een tijdelijke verbinding tussen actieve delen en de retourleiding

Abonnement

Definitie

1. het zich abonneren
2. de kaart, het bewijs dat men zich geabonneerd heeft

Toelichting

Def. Van Dale

Begrippenlijst "Spoorse begrippen">

Achterboom*Definitie*

Een achterboom is een **overwegslagboom** voor het afsluiten van het fiets- en/of voetgangersverkeer bij een AHOB en ADOB.

Achteruit rijden*Definitie*

Achteruit rijden is het verplaatsen van een **materieelsamenstelling**, waarbij de **machinist** zich niet in de voorlopende **cabine** bevindt, gezien vanuit de rijrichting.

Activiteitsoort*Definitie*

Een activiteitsoort is een soortaanwijzing voor een **bewegingsactiviteit**.

De volgende soorten worden onderscheiden:

A	Aankomst
V	Vertrek
D	Doorkomst
K	Korte Stop
0	Nul-activiteit (doorkomst op een specifiek spoor zonder plantijd)

Toelichting

De volgende activiteitsoorten worden voor een trein onderkend: Aankomst, Vertrek, Doorkomst, Korte Stop (dit is een combinatie van een aankomst en een vertrek binnen één minuut) en een nul-activiteit (t.b.v. route vastlegging op spoorniveau/relevant herkenningspunt in een primair gebied). De activiteitsoorten Aankomst, Vertrek en Korte Stop zijn rechtstreeks gerelateerd aan het product van de vervoerder, de activiteitsoorten Doorkomst en nul-activiteit zijn gerelateerd aan het route proces van de trein.

Ad-hocaanvraag*Definitie*

Een ad-hocaanvraag is een capaciteitsaanvraag voor **infrastructuur** t.b.v. **vervoer** en voor **beheer**, als ook voor het afhandelen van **verstoringen** in de vorm van mutaties op het **verdelingsplan** dat binnen de ad hoc fase actueel is.

Toelichting

Dit zijn aanvullingen op de capaciteitsverdeling die vastgelegd zijn in het verdelingsplan van de Jaardienst.

Afhandelingafspraak*Definitie*

Een afhandelingafspraak is de afspraak met een **spoorwegonderneming** in geval van bepaalde **verstoringen**.

Bijvoorbeeld:

- versperringsmaatregelen;
- if-then-scenario's;
- WachttijdenReizigersTreinen;
- Regels voor operationele verdeling.

Afhandelingstrategie vertraging

Definitie

Een afhandelingstrategie vertraging is de te volgen strategie per **trein/ treinserie** per **station** bij een (oplopende) **vertraging**.

Afnemer

Definitie

Iemand die iets afneemt.

Toelichting

Def. Van Dale

Afrijden

Definitie

Afrijden is het passeren van een **sein** en de achterliggende **sectiescheiding** in de rijrichting van het **sein**.

Afschermraam

Synoniem

Zie gaasraam

Afsluitlantaarn

Definitie

Een afsluitlantaarn is een **bord** (was lantaarn) met de betekenis van een stoptonend **sein**.

Afspanning

Definitie

Een afspanning is een mechanische voorziening aan een paal, die de trekkracht in de **bovenleiding** mogelijk maakt (vaste afspanning) of constant houdt (beweegbare afspanning).

Afspaninrichting

Definitie

Een afspaninrichting is een inrichting om de **rijdraad** strak te trekken.

Toelichting

Er wordt onderscheid gemaakt tussen open en gesloten afspaninrichtingen.

Synoniem

Spaninrichting.

Aftrappen

Definitie

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Aftrappen is het afkoppelen van één of meer **materieeleenheden** van een bestaande materieelsamenstelling.

Agglo-Regio (AR)

Toelichting

Wordt niet meer gebruikt.

Synoniem

Zie stoptrein

Alarmering bij calamiteit

Definitie

Een alarmering bij calamiteit is de melding van een **calamiteit** inclusief het gekozen scenario.

Toelichting

Afhankelijk van het gekozen scenario worden partijen wel of niet gealarmeerd.

Alarmoproep aan machinist

Definitie

Een alarmoproep aan machinist is de waarschuwing voor gevaar aan alle **machinisten** binnen een bepaald **gebied**.

Toelichting

Een alarmoproep betekent automatisch een lagere toegestane maximumsnelheid (max. 40 km / uur). Een alarmoproep gaat boven alle bestaande communicatieverbindingen en zal ze indien nodig onderbreken.

Andreaskruis

Definitie

Een Andreaskruis is een kruis van twee of vier even lange, schuingeplaatste rood-wit geblokte planken.

Toelichting

In Nederland komt een Andreaskruis alleen voor bij een overweg. Een kruis met:

- twee planken, ook wel genoemd "enkel kruis", betekent dat één spoor wordt gekruist;
- vier planken, ook wel genoemd "dubbel kruis", betekent dat twee of meer sporen worden gekruist.

Arbeidsveiligheid

Definitie

Arbeidsveiligheid is de omstandigheid om **veilig** te kunnen werken.

As spoor

Definitie

Een as spoor is een denkbeeldige lijn in de lengterichting van het midden van het **spoor** gerekend van de bovenkant van die **spoorstaven**.

Synoniem

Spooras

Aslast

Definitie

Aslast is het gewicht (in tonnen) per as van een **spoorvoertuig**, inclusief de belading.

Assentelsysteem

Definitie

Een assentelsysteem is een detectiesysteem, dat van een of meer passerende **spoorvoertuigen** het totaal aantal assen telt.

ATB NG baken

Definitie

Een ATB NG baken is een onderdeel van de **ATB NG** waarmee informatie wordt overgedragen van de **spoorbaan** naar de **machinist**.

ATM

Definitie

Een Asynchronous Transfer Mode(ATM) is een schakeltechniek die het mogelijk maakt om snelle ("breedbandige") telecomverbindingen te bouwen.

Toelichting

Een ATM verbinding (evt. in een netwerk) kan gebruikt worden om spraak, computerverkeer en videosignalen te vervoeren. ATM is gestandaardiseerd voor verschillende snelheden (variërend van 2 Mbit/s tot 2.5 Gbit/s).

Automatische TreinBeïnvloeding

Definitie

Automatische TreinBeïnvloeding (ATB) is een Nederlands **beveiligingssysteem** die de snelheid, aangegeven door **seinen** en in de **cabine**, van **spoorvoertuigen** bewaakt.

Toelichting

De maximaal toegestane snelheid wordt d.m.v. gecodeerde spoorstroomlopen doorgegeven

Automatische TreinBeïnvloeding Nieuwe Generatie

Definitie

Automatische TreinBeïnvloeding Nieuwe Generatie (ATB NG) is een Nederlands **beveiligingssysteem** die de snelheid, aangegeven door **seinen** en in de **cabine**, van **spoorvoertuigen** bewaakt.

De maximaal toegestane snelheid wordt in stappen van 10 km/h d.m.v. een code doorgegeven aan de treinapparatuur

ATB grijpt niet in:

- als de **machinist** de remkraan bedient (ATB houdt rekening met de remkarakteristiek van het **materieel**;
- bij snelheden lager dan 15 km/h op **emplacements**;
- bij snelheden lager dan 30 km/h op de **vrije baan**.

Autotransformator

Definitie

Een autotransformator is een éénwikkelingstransformator in de 25 kV ATsysteemvariant, ten behoeve van het omzetten van de 50 kV transportspanning naar de 25 kV tractiespanning.

Autorisatieschema

Definitie

Een autorisatieschema is de vastlegging van de bevoegdheden van een persoon en/of functionaris.

Toelichting

Autorisatie volgens Van Dale: machtiging, verlening van een bevoegdheid.

Availability

Engelse term voor **bedrijfszekerheid**

B-relais

Definitie

Een B-relais is een door een elektromagneet bediende **schakelaar** binnen een **beveiligings-** en **interlocking-systeem** van een **spoorweg**.

Opmerking

Interlockingsysteem is een systeem met intern logisch volledig sluitende oorzaak-gevolg afhankelijkheden. Deze schakelaar is binnen zo'n systeem "safety-critical".

B-voorschrift

De naam B-voorschrift wordt niet meer gebruikt. Zie **Generiek (Bedien) VoorSchrift** (GVS) en **Bedienvoor-schrift** (BVS).

Baanlichaam

Definitie

Een baanlichaam is de stabiele ondergrond voor **bovenbouw** van de **railinfrastructuur**. Het omvat: aardenbaan, paden, berm en afsluitingen (hek of sloot) van de **spoorweg**.

Baanvak

Definitie

Een baanvak is een opeenvolging van aaneengesloten **dienstregelpunten** en **vrije banen**, beginnend en eindigend in een **dienstregelpunt**.

Toelichting

De begrippen baanvak en traject worden in de praktijk doorgaans beide en soms ook door elkaar gebruikt.

Baanvakbelasting

Definitie

Een baanvakbelasting is een **belastingklasse** per **baanvak**.

Toelichting

De belasting (in tonnen uitgedrukt) van een baanvak, onderscheid in gepland, toegestaan en werkelijke belasting uitgedrukt in een belastingsklasse (bijvoorbeeld D4, Faals).

Baanvaksnelheid

Definitie

Baanvaksnelheid is de hoogst toegelaten snelheid van een **trein** op een **baanvak**.

Baanvakvoorschrift

Definitie

Een baanvakvoorschrift is een voorschrift voor één bepaald **baanvak** ten behoeve van het **treinverkeer**.

Toelichting

Het voorschrift geeft informatie over de locatie en de hoedanigheid van infraobjecten zoals seinen, beweegbare bruggen, waarschuwingsinstallies (WUBO's en WITjes) en overwegen.

Baanvakwaarde

Definitie

Baanvakwaarde is een maat voor het totaal aantal gerealiseerde **treinen** per dag op een **baanvak**.

Voorbeeld

1 betekent < 30 treinen per dag.

Bak

Definitie

Een bak is spoorjargon bij reizigersmaterieel voor **wagen** of **rijtuig**.

Baken

Definitie

Een baken is een vaste geplaatste signaalgever die de afstand aangeeft tot het eerstkomende **sein**.

Toelichting

In de spoorbranche wordt een combinatie van 3 bakens gebruikt. Aan de hand van de hoeveelheid strepen c.q. de lengte van het blad wordt de afstand tot het eerstvolgende sein bepaald. De signaalgever kan een bord zijn of een plank of reflectoren.

Inmiddels heeft "baken" een 2e betekenis gekregen. Zie **Balise**.

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Balise

Definitie

Een balise is een zender/ontvanger die wordt geplaatst tussen beide **spoorstaven**.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen:

- passieve balise. Hier wordt van balise naar **trein** berichten overgebracht;
- actieve balise. Hier wordt tussen **trein** en balise berichten overgebracht.

Balises komen met name voor bij **ATB-NG** en **ERTMS**.

Toelichting

Bij ERTMS wordt de ligging van een balise gemarkeerd door een markerboard.

Ballastbed

Definitie

Het ballastbed is de laag bestaande uit steenslag, gebroken grind, grind of een combinatie van deze materialen, waarin de **dwarsliggers** met **spoorstaven** liggen.

Toelichting

Het is een voorziening tussen de aardenbaan (van het baanlichaam) en de spoorconstructie, waarmee de spoorstaven en dwarsliggers van sporen of wissels worden gestabiliseerd

Ballastloze constructie

Definitie

Een ballastloze constructie is een soort **fundering** voor **spoorstaven** of een spoorconstructie, anders dan een **ballastbed**.

Toelichting

Een ballastloze constructie bestaat uit: een doorlopende plaat van beton, spoorstaven, bevestigingsmiddelen al dan niet gevat in een gietmassa.

Komt o.a. voor bij tankinstallatie, wasinstallaties en kunstwerken

Ballastmat

Definitie

Een ballastmat is een op de **dwarsliggers** gelegde mat t.b.v. opvangen van vloeistoffen uit een lekkend **spoorvoertuig**.

Toelichting

Dit begrip wordt wel eens verward met de begrippen dwarsliggermat c.q. ondersleeper pad.

Basisdag

Definitie

Een Basisdag is een verzameling plangegevens bestaande uit het samenhangende geheel van **dienstregeling/infraplan**, **materieelplan** en **personeelplan**, dat geldt voor precies één **basisdagsoort**.

Het **dienstregeling/infraplan**-deel van een basisdag is opgebouwd uit een sommatie van **basisuren** die voorzien zijn van een geldigheid op concrete uren op de onderhavige **basisdagsoort**, aangevuld met **orders** betreffende **basisdagbewegingen**, **brugopeningen**, **buitendienstgestelde** gebieden, **Niet Centraal Bediende Gebieden** en **volume-inzet** (opstelsporen).

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Toelichting

Eén basisdag kan tegelijk voor meer wekdagen van toepassing verklaard zijn; bijvoorbeeld de basisdag "diwo-do" heeft een wekdaggeldigheid {NJJJNNN}, hetgeen betekent dat die basisdag het plan is voor zowel de dinsdag, woensdag als donderdag van de standaard week.

Zie bijlage 5.2: "Van Patroonbeweging tot procesplan."

Basisdagbeweging

Definitie

Een basisdagbeweging is een **patroonbeweging** die toegepast is op één of meer **basisdagsoorten**.

Toelichting

Ten grondslag aan een basisdagbeweging ligt altijd een patroonbeweging. Verschillen hiermee kunnen worden aangegeven in de vorm van bewegingsactiviteitafwijkingen. Binnen een basisdagsoort is een basisdagbeweging uniek.

Zie bijlage 5.2: "Van Patroonbeweging tot procesplan"

Basisdagenplan

Definitie

Een basisdagenplan is een set van **basisdagen**, eventueel aangevuld met één of meer bijzondere **basisdagen**, die gezamenlijk de 7 dagen van een kalenderweek omvatten.

Toelichting

Een volledige kalenderweek loopt van maandag t/m zondag. Een basisdagenplan heeft een bepaalde geldigheid voor een vastgestelde periode, en vormt de basis voor alle Specifieke dagen binnen die periode.

Zie bijlage 5.2: "Van Patroonbeweging tot procesplan"

Basisdagsoort

Definitie

Een basisdagsoort is de typering van een aaneengesloten periode van 24 uur tussen twee **daggrenzen**, waarvan de concrete datum onbenoemd is, en waarvoor in de planfase **basisdagen** een planning kan worden gemaakt.

Toelichting

Merk op dat een basisdagsoort geldt voor alle vervoerders, en dus niet wordt gebruikt om voor één specifieke vervoerder een bepaalde dagpatroonmatigheid van het planproduct aan te geven. Een dergelijke dagpatroonmatigheid kan worden uitgedrukt door te praten over toegestane Basisdagsoort-geldigheden voor bewegingen per specifieke vervoerder.

Voorbeeld

Basisdagsoort maandag, basisdagsoort diwodo, basisdagsoort feestdag, etc.

Basisgegevens

Definitie

Basisgegevens zijn gegevens, die ondersteuning bieden bij het plannen en uitvoeren van een **treindienst**. Zij bevatten:

- de vastlegging van de betrokken productiemiddelen (**infra**, **materieel** en **personeel**);
- de geldige waarden voor specifieke kenmerken;
- de normtijden die horen bij een conflictvrije planning van treinen en **rangeerbewegingen**.

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Toelichting

Meer algemeen zijn basisgegevens ondersteunende (meestal vaste) gegevens bij een bedrijfsproces. Zo zijn ze er ook voor assetmanagement en projectmanagement etc.

De basisgegevens van het vervoersproces van de Nederlandse Spoorwegen van de planning tot aan de uitvoering zijn te categoriseren naar:

- basisgegevens infra (= incl. configuratiegegevens van Procesleiding);
- basisgegevens dienstregeling;
- basisgegevens materieel;
- basisgegevens personeel.

Basisgegevens:

- kennen een gemeenschappelijk gebruik door verschillende (geautomatiseerde) systemen en kennen derhalve verscheidene gebruikersgroepen;
- beïnvloeden bedrijfsresultaten;
- kennen een eigenaar;
- behoeven centrale afstemming.

P.S.: Er was binnen ProRail ook een afdeling die zo heette Die wordt hier NIET bedoeld.

Basisuur

Definitie

Een basisuur is een **dienstregeling/infraplan** opgebouwd uit **basisuur-patroonbewegingen** en **brugopeningen** voor precies één **basisuursoort**, dat is getoetst op uitvoerbaarheid voor **materieel** en **personeel**.

Zie bijlage 5.2: "Van Patroonbeweging tot procesplan"

Basisuur-patroonbeweging

Definitie

Een basisuur-patroonbeweging is een **patroonbeweging** die geldt voor één of meer **basisuursorten** en wordt vastgelegd in de planfase **basisuren**.

Zie bijlage 5.2: "Van Patroonbeweging tot procesplan".

Basisuursoort

Definitie

Een basisuursoort is de typering van een aaneengesloten periode van één uur waarvan het concrete uur onbenoemd is, en waarvoor in de planfase **basisuren** een planning kan worden gemaakt.

Voorbeeld

- Dal
- Ochtendspits
- Avondspits

Bedieningsmodel

Definitie

Een bedieningsmodel is een weergave van het aanbod aan **treindiensten** in termen van treinsorten, halteplaatsen, frequentie, gemiddelde reistijd, comfort, **punctualiteit** en **aansluitingen**.

Toelichting

Zie ook aanbodmodel

Bedienpost

Definitie

Een bedienpost is een post van waar centraal **seinen** en **wissels** worden bediend.

Bedienvoorschrift

Definitie

Een Bedienvoorschrift (BVS) is een verzameling specificaties betreffende beveiligings- en bedieningsinstallaties/-systemen voor een afgebakend geografisch **gebied**.

Toelichting

Een bedieningsvoorschrift bevat o.a.:

Tekeningen per post:

- werkplektekeningen;
- overzichtsignaleringen;
- deelsignaleringen;
- beschikbaarheidsoverzicht onderposten;
- **baanvak** en **emplacementen**;
- seinbeeldkaarten.

Per PPLG per post;

- enkelvoudige rijwegen;
- samengestelde rijwegen;
- seinbediending;
- Treinaankondiging;
- fictieve eindseinnummers;
- herroepen ingestelde rijweg;
- doorrijsporen;
- sturing van buiten de rijweg gelegen wissels;
- linkerspoor-beveiliging;
- overige bedieningen;
- **wisselverwarming**;
- meervensterposities;

Toelichting

Voorschriften, die locatie-onafhankelijk zijn, staan in het **Generiek (Bedien) VoorSchrift** (GVS).

De tot heden gebezigde benamingen zoals B-voorschrift en BVRS worden niet meer gebruikt.

Bedrijfszekerheid

Definitie

Bedrijfszekerheid is **betrouwbaarheid** en **beschikbaarheid**.

Beheer

Definitie

Van Dale:

1. het beheren van, de zorg en verantwoording voor eigendommen van derden
2. [Belg., niet alg.] administratie, bestuur

Hier bedoeld: variant 1

Beheerder

Definitie

Van Dale:

1. iem. die iets exploiteert, bv. een kantine, een camping
2. iem. die eigendommen van derden beheert [Belg.]

Hier bedoeld: variant 1

Beladingsklasse

Synoniem

Zie Belastingklasse.

Belastingbeperking

Definitie

Een belastingbeperking is een lokale afwijking naar beneden van een, op zeker gedeelte van de **macro topologie** geldende **belastingklasse**.

Toelichting

De afwijking beperkt zich in de regel op een enkele locatie maar kan ook een langer gedeelte betreffen, waarbij het verschil tussen VAN-km en TOT-km ongelijk 0 is.

Belastingklasse

Definitie

Een belastingklasse is een groepering van voor het goederenvervoer geldende **maximum aslast** (in tonnen uitgedrukt) en **maximum tonmetergewicht**.

Toelichting

Op grond hiervan wordt een bijbehorende maximum snelheid bepaald.

Synoniem

Beladingklasse.

Beschikbaarheid

Definitie

Beschikbaarheid is de mate, uitgedrukt in een percentage, waarin een **stelsel** of een **infraobject** in staat is om binnen een afgebakende periode zonder falen te werken.

Engelse term is **Availability**

Besloten personenvervoer

Definitie

Besloten personenvervoer is het vervoer van personen per **trein**, anders dan **openbaar vervoer** zoals bedoeld in de Wet personenvervoer.

Toelichting:

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Concreet betekent bovenstaande definitie: het vervoer van een gezelschap per **trein**, dat niet vermeld staat in het spoorboekje maar wel onderdeel is van de dienstregeling.

Besturing

Definitie

Besturing is een functie waarmee een object of **stelsel** en een bepaalde toestand wordt gebracht of gehouden.

Besturing is binnen de operationele infrabenuutting van de **treindienst**: het uitvoeren van het **verkeersplan** en **procesplan rijwegen** met de daarvoor beschikbare plannings-, signalerings- en bedieningssystemen.

Toelichting

Van Dale geeft alleen "besturen":

1. (een voer- of vaartuig) de gewenste richting doen volgen
2. (een werktuig) bedienen
3. (zaken van algemeen of groepsbelang) leiden, aan het hoofd staan van

Voor de operationele infrabenuutting is de definitie 1 bedoeld, maar dan met tussenkomst van een plan en de genoemde hulpmiddelen.

Betrouwbaarheid

Definitie

Betrouwbaarheid is de kans, uitgedrukt in een percentage, dat alle functies van een **stelsel** overeenkomstig de specificaties werken.

Engelse term is **Reliability**

Beveiligde overweg

Definitie

Een beveiligde overweg is een **overweg** waarbij een aankondiging van een naderende **trein** aan het wegverkeer plaatsvindt.

Beveiligen

Definitie

Beveiligen is het **veilig** maken, ontrekken aan geweld, bedreiging, gevaar of schade.

Beveiliging

Definitie

Beveiliging is een functie waarmee een onveilige gebeurtenis of situatie gedetecteerd wordt en waarmee de objecten die ten gevolge van deze gebeurtenis schade (kunnen) ondervinden of te hoge aanrakingspanningen (kunnen) veroorzaken uitgeschakeld of buiten gebruik genomen worden.

Bevestigingsconstructie

Definitie

Een bevestigingsconstructie is een constructie waarmee de **spoorstaaf** aan de **dwarsligger** is bevestigd.

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Voorbeeld

Nefit, veerconstructie

Beveiligingssysteem

Definitie

Een beveiligingssysteem voorkomt een onveilige gebeurtenis of situatie; het bestaat uit technische apparatuur en middelen (incl. procedures, voorschriften, e.d.), waarmee personen of objecten die ten gevolge van deze gebeurtenis schade (kunnen) ondervinden of veroorzaken worden beschermd.

Toelichting

Deelsystemen van een beveiligingssysteem zijn o.a. Treindetectie, Treinbeïnvloeding en Interlocking.

Bevloering

Definitie

Een bevloering is een constructie bij een **overweg** of dienstoverpad ter weerszijden van de **rails**, teneinde de oneffenheden aldaar te compenseren ten behoeve van kruisend verkeer.

Bevoegdheidsbewijs

Definitie

Een bevoegdheidsbewijs is een document waaruit het recht blijkt tot het uitoefenen van daarin genoemde **veiligheidsfuncties**; dit document geldt tevens als **toegangsbewijs**.

Beweging

Definitie

Een beweging is de verplaatsing van één of meer (gekoppelde) **materieeleenheden** over de **railinfrastructuur**.

Er zijn twee soorten bewegingen:

- **Trein;**
- **Rangeerbeweging.**

Toelichting

Van Dale:

1. het bewegen, zich verplaatsen
2. groep die naar iets streeft, zich ergens voor inzet
3. drukte, vertier

Definitie in lijn met 1, maar met voorkeur voor 3.

Binnen de keten van het vervoersproces heeft een beweging verschillende opeenvolgende voorkomens of statussen:

- in eerste instantie een administratief bestaan, nog ontkoppeld van het fysieke materieel dat erbij betrokken is: dus alleen de modelmatige afbeelding van de verplaatsing over de railinfrastructuren de materieeleenheden slechts obv. een soortaanduiding;
- daarna een administratief bestaan, maar vanuit een materieelplan gekoppeld aan materieel;
- tenslotte (tijdens de uitvoering) de fysieke beweging buiten op de infra, onder regie van het infraplan en het materieelplan, met concrete spoorvoertuig(en).

Bewegingmaterieelrelatie

Definitie

Een bewegingmaterieelrelatie is een soort **knooppuntrelatie** die geldt voor twee **bewegingsactiviteiten** en geeft aan dat deze activiteiten onderling **materieel** delen.

Toelichting

Er zijn 3 soorten bewegingmaterieelrelaties:

- Overgaan: al het materieel van één aanvoerende bewegingsactiviteit wordt in één afvoerende bewegingsactiviteit ingezet;
- Combineren: het materieel uit meer dan één aanvoerende bewegingsactiviteiten wordt in één afvoerende bewegingsactiviteit ingezet;
- Splitsen: het materieel uit één aanvoerende bewegingsactiviteit wordt in meer dan één bewegingsactiviteiten ingezet.

Voorbeeld:

Bij aankomst gaat 12-JAN-1998 512 over in vertrek van 12-JAN-1998 517

M.b.v. de bewegingmaterieelrelatie worden de "gerelateerde" rijwegen bepaald.

De materieelrelatie van het soort overgaan wordt ook wel materieelovergang genoemd. Let op het verschil met een materieeldienstovergang bij de laatste is de overgang van materieel over de daggrens d.w.z. op twee verschillende patroon/verkeers -dagen vastgelegd.

Bewegingsactiviteit

Definitie

Een bewegingsactiviteit is een geplande gebeurtenis binnen een **beweging**, die daarvan puntsgewijs het volgorde-lijke verloop beschrijft. Van zo'n gebeurtenis is tenminste het **spoor**, de **plantijd** en de soort bepaald.

Toelichting

Voorbeelden van bewegingsactiviteiten: Vertrek in Asd spoor 2a om 7:58.

Bijsturing

Definitie

Bijsturing is binnen de operationele infrabenuutting van de **treindienst**: het aanpassen van het **actueel verde-
lingsplan** op basis van een **bijzonder voorval** binnen het **treinverkeer**. Daarna heet het weer besturen.

Bijplaatsen

Definitie

Bijplaatsen is het **koppelen** van leeg **materieel** aan het **materieel** van een bestaande **trein** conform het **materieelplan**.

Bijzonder vervoer

Synoniem

Zie Buitengewoon vervoer

Bijzonder voertuig

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Definitie

Een bijzonder voertuig is een voertuig dat met een eigen aandrijving op het **spoor** kan rijden, niet zijnde een **locomotief** of **treinstel**.

Bijzonder voorval

Definitie

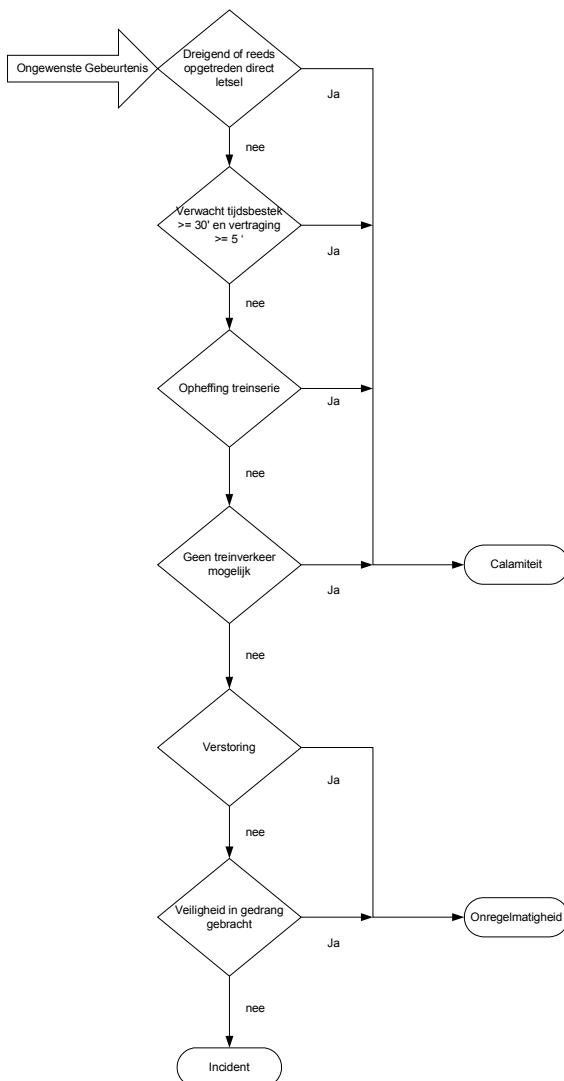
Een bijzonder voorval is een ongewenste gebeurtenis waarbij sprake is van versturende effecten op het **railverkeerssysteem** en/of op diensten van deelnemers aan het **railverkeerssysteem**, zodanig dat continuering in gevaar komt of reeds belemmerd is.

Er zijn drie soorten bijzondere voorvallen.

- **Incidenten;**
- **Onregelmatigheden;**
- **Calamiteiten.**

De drie soorten bijzondere voorvallen zijn onderling disjunct en het verschil wordt bepaald door de mate van impact op het **treinverkeer** en de **veiligheid**.

Zie voor een visuele weergave onderstaande figuur:



Binnenspoor

Definitie

Een binnenspoor is het binnengelegen **spoor** van een drie- of **meersporig baanvak**.



Blok

Definitie

Een blok is de ruimte tussen 2 **seinen** of 2 **balises (ERTMS)** waarbinnen zich slechts één **beweging** mag bevinden.

Toelichting

De bepaling van de lengte van het blok volgt uit de baanvaksnelheid en de rijeigenschappen van het minst presenterende materieel inclusief een veiligheidsmarge.

Bord

Definitie

Een bord is een **sein** met een vaste boodschap, verwoordt in tekst, pictogram of code. De betekenis is opgenomen in de Ministeriële Regeling Seinen.

Botsingsformulier

Definitie

Een botsingsformulier (BO) is een document waarin een **bijzonder voorval** wordt vastgelegd waarbij sprake is van een aanrijding op een **overweg** tussen wegverkeer en:

- **treinverkeer**; of
- de overweginstallatie; of
- de **bovenleiding**.

Bovenbouw

Definitie

Bovenbouw is de constructie die het dragen en geleiden van **spoorvoertuigen** verzorgt en gelegen is op de **onderbouw**.

Toelichting

Er bestaan 2 bovenbouwconstructies, te weten:

1. De ballastconstructie; deze bestaat uit ballast, dwarsliggers, spoorstaven en wissels alsmede het bijbehorende bevestigingsmateriaal;
2. **Ballastloze constructie**.

Synoniem

Bovenbouwconstructie

Bovenbouwconstructie

Synoniem

Zie bovenbouw

Bovenleiding

Definitie

Een bovenleiding is het geheel van **draagconstructies**, leidingen en toebehoren dienende tot **energievoorziening** voor de elektrische **tractie**, voor zover deze zich bevinden op een hoogte van meer dan 4,50 meter boven de bovenkant van de **spoorstaaf** (BS), anders dan gebouwen.

Toelichting

De constructie dient in nauwe afstemming te zijn met het rollend materieel.

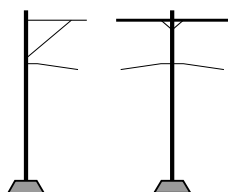
De volgende onderdelen worden onderscheiden:

- Beweegbare bovenleidingarm voor zover deze normaal onder spanning staat;
- Draagkabel;
- Elektrische verbinding;
- Equipotentiaalleiding;
- Hangdraad;
- Isolatoren;
- Leidingonderbreker;
- Negatieve feeder;
- Richtdraden;
- Rijdraad;
- Stroomrail;
- Versterkingsleiding;
- Zijwaartse bevestiging.

Bovenleidingpaal

Definitie

Een bovenleidingpaal is een verticaal opstaand profiel van staal of beton dat als constructie-element wordt gebruikt om het **bovenleidingsysteem** aan op te hangen.



Bovenleidingschakelaar

Definitie

Een bovenleidingschakelaar is een **schakelaar** geschikt voor montage op of aan de **draagconstructie** en bedoeld voor het koppelen dan wel scheiden van voedingskabels aan bovenleidinggroepen en van bovenleidinggroepen onderling.

Toelichting

De bovenleidingschakelaar komt in de volgende uitvoeringsvormen voor: lastscheider, scheider, vermogensschakelaar.

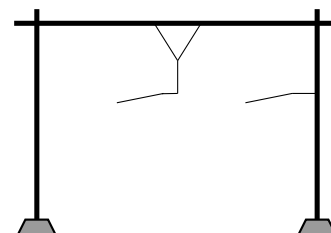
Bovenleidingsportaal

Definitie

Een bovenleidingportaal is een dragend constructie-element van een **bovenleidingsstelsel**. Een bovenleidingportaal bestaat doorgaans uit twee of meer verticale delen met daar overheen een horizontale ligger gemonteerd (de balk).

Toelichting

De bovenleiding wordt aan het portaal opgehangen. De rechthoekige vorm zoals hiernaast weergegeven is geen vereiste, zo zijn de bovenleidingportalen op het traject Utrecht-Hilversum uitgevoerd in de vorm van betonnen bogen. Verder kan de balk afhankelijk van de lokale situatie op verschillende manieren uitgevoerd worden, bijvoorbeeld als vakwerkligger, I-balk, vierkante koker, enz.



Bovenleidingsstelsel

Definitie

Een bovenleidingsstelsel is de constructie voor het overbrengen van elektrisch vermogen van één of verschillende voedingspunten langs de **spoorbaan** naar de stroomafnemer van een **trein**.

Dit **stelsel** bevat de volgende onderdelen:

- **bovenleiding**: alle draden en leidingen opgehangen boven het **spoor** inclusief de beweegbare bovenleidingarm;
- **draagconstructie**: de **funderingen**, constructies en overige onderdelen die bedoeld zijn om de draden en leidingen te ondersteunen, op hun plaats te houden, af te spannen of te isoleren (exclusief de beweegbare bovenleidingarm);
- **overig**: op de **draagconstructie** bevestigde apparatuur bedoeld voor de functies schakelen, detecteren en beschermen.

Brugopening

Definitie

Een brugopening is een **infraonttrekking** met als doel 'doorlaten van schepen'. Hier geldt het **machinisten**-perspectief: de brugopening omvat ook de tijd die nodig is voor het openen en sluiten van de brug.

Brugovergang

Definitie

Een brugovergang is een ruimte tussen landhoofd en stalen brug (inclusief de **spoorstaven** ter plekke), waarmee de invloeden van temperatuurschommelingen worden opgeheven.

Buiten profiel vervoer

Definitie

Buiten profiel vervoer is een **beweging** waarbij een **spoorvoertuig** zich, inclusief zijn lading, buiten het **rode meetgebied** bevindt.

Toelichting

ProRail geeft in dat geval een aanwijzing (vroeger lastgeving). In sommige gevallen worden er bij "buitenprofiel vervoer" infraobjecten tijdelijk verwijderd.

Buitendienstgesteld gebied

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Definitie

Een buitendienstgesteld gebied is een **infra-onttrekking**, waarbij de verantwoording bij de leider werkplekbeveiliging (LWB) ligt.

Buitengebruik genomen gebied

Definitie

Een buitengebruik genomen gebied is een **infra-onttrekking**, waarbij de verantwoording bij de **treindienstleider** ligt.

Buitengewoon vervoer

Definitie

Buitengewoon vervoer is vervoer waarbij afmetingen, gewicht of aard van de lading of het **materieeltype** bijzondere technische of exploitatieve maatregelen vergen. Voor **buitengewoon vervoer** is een **vervoersregeling** vereist.

Er zijn 5 categorieën:

BP = **buiten profiel** vervoer;

BV = **bijzonder vervoer**;

HP = Huckepack vervoer;

BS = binnenlandse containershuttles;

HC = vervoer hoge containers (high cube).

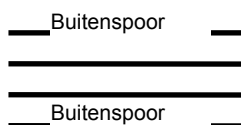
Synoniem

Bijzonder vervoer

Buitenspoor

Definitie

Een buitenspoor is een buitengelegen **spoor** van een drie- of **meersporig baanvak**.



Cabine

Definitie

Een cabine is de plaats van waaruit een **krachtvoertuig** bediend wordt.

Cabinekaart

Definitie

Een cabinekaart is een document waaruit de bevoegdheid blijkt voor een ander dan de **machinist** om in een **cabine** van een (rijdend) **krachtvoertuig** aanwezig te zijn.

Calamiteit

Definitie

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Een calamiteit is een **bijzonder voorval** met de volgende impact op het **treinverkeer** en de **veiligheid**:

- een verwacht tijdsbestek van de effecten op de **treindienst** groter of gelijk aan 30 minuten en een **vertraging** groter of gelijk aan 5 minuten;
- en/of
- opheffing (van een gedeelte) van een **treinserie** waarvoor geen **order normale treindienst** is ingediend;
- en/of
- geen **treinverkeer** mogelijk;
- en/of
- dreigend of reeds opgetreden direct letsel aan mens en dier of schade aan milieu of goederen (door brand/bommelding of bomvinding, aanrijding/botsing, gevaarlijke en milieubelastende stoffen).

(Zie ook de beslisboom bij de definitie van **bijzonder voorval**.)

Calamiteitenorganisatie

Definitie

De calamiteitenorganisatie is een uitvoeringsorganisatie die in actie komt als er sprake is van een **calamiteit** of een concrete dreiging dat zich binnen korte tijd een **calamiteit** zal voordoen. De **calamiteitenorganisatie** omvat alle deelnemers uit de spoorbranche.

Calamiteitenplan Rail

Definitie

Een calamiteitenplan rail zijn de afspraken die in de spoorbranche zijn gemaakt voor de afhandeling van **calamiteiten**. De regeling omschrijft de afstemming tussen alle betrokken bedrijven en instanties, inclusief scenario's, normen, etc.

Capaciteit

Definitie

Capaciteit is het vermogen, de kracht om een bepaalde prestatie te leveren.

Toelichting

Ref. VanDale

Dit komt voor als Infracapaciteit, personeelcapaciteit etc.

Capaciteitsovereenkomst

Definitie

Capaciteitsovereenkomst is een **toegangsovereenkomst** waarin alleen de **capaciteit**, waarop de **gerechtigde** aanspraak kan maken, is vastgelegd zonder recht op toegang en gebruik van de **spoorweginfrastructuur**.

Toelichting

Een capaciteitsovereenkomst kan worden gesloten met een partij die volgens de wet gerechtigd is tot het sluiten van een toegangsovereenkomst (bijvoorbeeld een provincie die vervoerconcessies verleent, of een verlader), maar die niet beschikt over een bedrijfsvergunning.

Voorbeeld: Provincie Gelderland is de gerechtigde en Syntus heeft toegang tot en mag gebruik maken van de spoorweginfrastructuur.

Centraal bediend gebied

Definitie

Een centraal bediend gebied is een **gebied** op het **spoorwegnet**, waarbinnen de samenhang van **rijweginstelling** en **spoorbezetting** vanuit één **systeem** wordt bewaakt en waar de bediening van individuele **infraobjecten** en de **rijweginstelling** plaatsvindt vanuit één centraal punt.

Cijferbak

Definitie

Een cijferbak is een lichtbak aan of bij een lichtsein waarin de toegestane snelheid van een **spoorvoertuig** middels de cijfers 4, 6, 8 of 13 kan worden getoond.

Combineren

Definitie

Combineren is het **koppelen** van **materieel** van twee reizigerstreinen die al deel uitmaakten van de **treindienst** ten behoeve van één doorgaande **trein**.

Toelichting

In de reizigersdienst bevatten de aanvoerende treinen al reizigers. Zie ook splitsen

Commissie voor de M.E.R.

Definitie

De commissie voor de Milieu-effectrapportages. is een onafhankelijke commissie die het bevoegd gezag adviseert over de richtlijnen voor de inhoud en de beoordeling van de kwaliteit van de M.E.R..

Compensatieinrichting

Definitie

Een compensatieinrichting is een technische constructie ter compensatie van uitzetting en inkrimping van de **spoorstaven** als gevolg van temperatuur wisselingen over grotere lengte met oplegging op minstens 7 **dwarsliggers** en bestaande uit twee of meer **compensatielassen**.

Synoniem:

Dilaterende inrichting

Compensatielas

Definitie

Een compensatielas is een ruimte tussen twee aansluitende **spoorstaven** ter compensatie van uitzetting als gevolg van temperatuurstijging, met oplegging op 3 of 5 **dwarsliggers**.

Container Uitwissel Punt

Definitie

Container Uitwissel Punt (CUP) is een locatie aan de **spoorbaan** waar containers van het **spoor** worden overgezet op een vrachtauto of schip.

Conventioneel goederenvervoer

Definitie

Conventioneel goederenvervoer is goederenvervoer per **trein** in een **pad** met karakteristieken, die vergelijkbaar zijn met de inzet van een **goederentrein** met een bruto treingewicht van 1600 ton, een kruissnelheid van 85 km/h en een toegelaten maximum snelheid van ten minste 100 km/h.

Toelichting

Dit begrip wordt gebruikt in de capaciteitstoedelingsregels.

Bij de uitwerking van het model is uitgegaan van één 6-assige locomotief van het type Class 66.

Deze toevoeging is in de Netverklaring opgenomen.

Correctief onderhoud

Definitie

Correctief onderhoud zijn activiteiten om **stringen** op te heffen.

Corridor

Definitie

Een corridor is een **baanvak** dat specifiek is gereserveerd voor een separate lijnvoering (c.q. exploitatie) van een vervoersstroom. De separate lijnvoering duidt erop dat ook voor de productiemiddelen "**materieel**" en "**personeel**" geen verknoppingen bestaan met andere vervoerstromen.

Cross platform overstap

Definitie

Cross platform is de overstap op een andere **trein**, die op het tegenover gelegen **spoor** op hetzelfde **eilandperon** **halteert**.

CTA

Definitie

Een Centrale Trein Aanwijzer is een elektrisch bediende aanwijzer op het **perron**, die aangeeft hoe laat en waarheen de eerstvolgende **trein** vertrekt vanaf het betreffende **perron**.

Daggrens

Definitie

De daggrens is het tijdstip op een onbepaalde datum dat bepaalt op welk moment vanuit de planning gezien een dag eindigt en de volgende dag begint. Dit tijdstip kan afwijken van de kalenderdaggrens, maar dat hoeft natuurlijk niet.

dB(A)

Definitie

Decibel (symbool: dB), is een eenheid van geluidssterkte.

De toevoeging (A) identificeert de meetmethode. In dit geval wordt het gemeten geluidsniveau 'gewogen' door het signaal door een elektrisch (A) filter te voeren.

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Toelichting

A staat voor Absoluut. Dit is het 0 niveau wat overeenkomt met het geluid dat een mens met een goed gehoor nog net kan horen.

Deelaspect

Definitie

Een deelaspect is een deelproces, dat bij de afhandeling van een **calamiteit** moet worden uitgevoerd.

Toelichting

De afhandeling van calamiteiten kent een aantal aspecten, die afzonderlijk afgehandeld moeten worden. Deze calamiteitactiviteiten zijn toegewezen aan één of meer instanties die daarvoor een leider aanstellen.

De volgende calamiteitactiviteiten worden onderscheiden:

- Algemene leiding en coördinatie
- Alarmering
- Redding en bestrijding
- Opvang
- Herstel verkeersfunctie
- Herstel vervoersfunctie
- Alternatief vervoer
- Vrijbaan maken
- Herstel infrastructuur
- Communicatie

Diensteenheid

Definitie

Een diensteenheid is een logische **materieeleenheid** uit een **dienstgroep**, waar aan het moment van uitvoering van het plan een fysieke **materieeleenheid** wordt gekoppeld.

Toelichting

Een dienstgroep bevat maximaal zoveel diensteenheden als er van het betreffende materieeltype beschikbaar zijn binnen de dienstgroep. Een uitzondering hierop vormen de stammengroepen; een stam wordt beschouwd als één diensteenheid die correspondeert met alle logische materieeleenheden die erin zitten. Aan een diensteenheid worden materieel-activiteiten gekoppeld die door deze diensteenheid moeten worden uitgevoerd.

In de planningsfase worden niet de individuele materieeleenheden zelf gepland, maar het vermoedelijk beschikbare aantal eenheden van een bepaald materieeltype. Het materieelplan is hierdoor in grote mate onafhankelijk van de ten tijde van uitvoering feitelijke inzet van materieeleenheden. Dit maakt flexibel inzetten van materieeleenheden op de dag van uitvoering mogelijk.

Dienstgroep

Definitie

Een dienstgroep is een logische **materieel** planeenheid die bestaat uit een aantal (vermoedelijk) beschikbare eenheden van één **materieeltype**. Een uitzondering hierop vormen de stammendienstgroepen, deze kunnen verschillende **materieeltypen** bevatten.

Toelichting

Een dienstgroep bevat dus eenheden van één materieeltype, een uitzondering hierop vormen de stammendienstgroepen, deze kunnen verschillende materieeltypen bevatten.

Een stammendienstgroep bestaat uit een aantal materieeltypen die als één logische eenheid worden beschouwd. Middels een positie-in-stam wordt per materieeltype die deel uitmaakt van de stammendienstgroep, de positie binnen de stammendienstgroep vastgelegd. Voor een stammendienstgroep wordt bij het materieeltype dat het

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

meest in de stammendienstgroep is vertegenwoordigd het aantal (dat op feitelijk op verschillende materieeltypen is gebaseerd) vastgelegd.

Materieeltypen kunnen bij verschillende dienstgroepen voorkomen.

Voorbeelden:

<u>Dienstgroep</u>	<u>Materieeltype</u>		<u>Aantal</u>
A	E-LOC	1600	13
B	E-LOC	1600	5
AD	IRM	4	40
AE	MAT '64	4	19
OH	ICM	3	91
OC	ICM	4	47
NSC	ICR	B10	12

<u>Stammendienstgroep</u>	<u>Positie in stam</u>	<u>Materieeltype</u>
NSC	1	ICR B10
NSC	2	ICR B10
NSC	3	ICR B10
NSC	4	ICR BKD
NSC	5	ICR BKD
NSC	6	ICR B10
NSC	7	ICR A10
NSC	8	ICR A10

Dienstovergang

Synoniem

Zie Materieeldienstovergang

Dienstregeling

Definitie

Een dienstregeling is een overzicht van het geplande railvervoersproduct van alle **vervoeders** in termen van vertrek-, doorkomst- en aankomsttijden van **treinen** op **dienstregelpunten**. Een dienstregeling heeft altijd een bepaalde **geldigheid**.

Toelichting

Het blijkt dat de term dienstregeling voor van alles en nog wat wordt gebruikt: soms voor de productgerelateerde activiteiten, soms voor het totaal incl. procesgerelateerde activiteiten. Een dienstregeling/Infraplan geeft op het gebruik van het productiemiddel "Infra" invulling aan een dienstregeling.

Dienstregeling/infraplan

Definitie

Dienstregeling/infraplan is het geheel van **infrainzet** gerelateerd aan **infra-aanvragers** c.q. **infra-gebruikers** voor een bepaalde periode.

Toelichting

Dienstregeling/infraplan geeft naast de invulling van een dienstregeling op de topologie van de railinfrastructuur ook het gebruik van de infradelen ten behoeve van rangeren en onderhoud aan, in specifieke aanduidingen van plaats en tijd, waarmee de benutting van de infracapaciteit (op het niveau van het ijzer) inzichtelijk wordt. Zie ook "**infracapaciteitseenheid**".

Dienstregeling/infraplan komt bij het doorlopen van diverse planfasen in verschillende verschijningsvormen voor (als onderdeel van):

- basisuur: de patroonbewegingen binnen een basisuursoort;

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

- basisdag: sommatie van basisuren over een basisdagsoort + aanvullingen uit orders en infrainzet anders dan beweging;
- basisdagenplan: sommatie van basisdagen over een week;
- specifiekedagplan: aanscherping van de geldigheid van een basisdag naar een specifieke datum + aanvullingen uit orders en infrainzet anders dan beweging met een geldigheid op datum;
- verdelingsplan (jaardienst): integratie van de basisdagenplannen van alle infragebruikers met daarin de expliciete verdeling (toewijzing) door de capaciteitsmanager;
- verdelingsplan (ad hoc fase): integratie van de specifiekedagenplannen van alle infragebruikers met daarin de expliciete verdeling (toewijzing) door de capaciteitsmanager;
- verkeersplan: zoals de operationele infrabenuutting obv. het verdelingsplan wordt uitgevoerd in de netwerksturing;
- procesplan: zoals de operationele infrabenuutting obv. het verdelingsplan wordt uitgevoerd in de knooppuntsturing op de diverse PrI-posten.

Zie bijlage 5.2: "Van Patroonbeweging tot procesplan".

Dienstregeling-primair gebied

Definitie

Dienstregeling-primair gebied is een algemeen begrip voor een **dienstregelpunt** of een **vrije baan**. Het betreft daarmee de **gebieden** die van primair belang zijn voor de **dienstregeling**; vandaar de term.

Dienstregelingsnelheid

Definitie

Dienstregelingsnelheid is de snelheid waarmee een **trein** volgens de **dienstregeling** op een bepaald (deel)traject moet gaan rijden.

Synoniem

Inlegsnelheid

Dienstregelpunt

Definitie

Een dienstregelpunt is een **primair gebied** dat een aaneengesloten begreind deel van het **spoorwegnet** vormt en dat een functie vervult bij het opzetten en vastleggen van de **dienstregeling**.

Toelichting

Er worden verschillende typen Dienstregelpunten onderscheiden: aansluiting, brug, eindstation, evenementenhalte, goederenemplacement, grensstation, halte, IVO (infravoorziening voor onderhoud), knooppunt, overloop, station.

Dienstregelpuntfase

Definitie

Een dienstregelpuntfase is de identificatie van een **baanvak** bij een **dienstregelpunt** middels de letters A, B of C

Met behulp van de dienstregelpuntfase kan worden aangegeven of een trein keert of doorgaat.

Voorbeeld

Als een trein aankomt op dienstregelpunt Aap fase A en hij vertrekt vanuit dienstregelpunt Aap fase A, dan keert de trein.

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Als een trein aankomt op dienstregelpunt Aap fase A en hij vertrekt vanuit dienstregelpunt Aap fase B, dan betreft het een doorgaande trein.

Dienstregelpuntspoor

Definitie

Een dienstregelpuntspoor is een **spoor** in de benaming en afbakening conform het lokale gebruik op een **dienstregelpunt**.

Toelichting

Het gaat eigenlijk om de benaming (en afbakening) van een spoor binnen de context van een dienstregelpunt, zoals dat voor dienstregelingsplanners en de gele vertrekstaten gebruikt wordt en zoals dat dus lokaal bekend is. Die benaming kan nog weleens verschillen met de spoornaam op het OBE-blad.

Dus:

Spoor dat, naast zijn IA-identificatie, ter plaatse van het dienstregelpunt zijn lokale identificatie heeft.

Hieruit is de vertaling te maken van een algemene identificatie naar het planningsinterface, waar sporen in dienstregelpunt context gebruikt worden. Uit de relatie tussen dienstregelpunten en PPLG's volgt de PPLG_spoor identificatie.

Dienstsnelheid

Definitie

Dienstsnelheid is de maximale snelheid van **krachtvoertuigen**. In de **cabine** van het **materieel** staat deze snelheid aangeduid met "Maximum Snelheid ...km/h".

Dieseltractie

Definitie

Dieseltractie is **tractie** met behulp van de brandstof "dieselolie".

Dijkcoupure

Definitie

Een dijkcoupure is een geplande onderbreking in de dijk.

Dilaterende inrichting

Synoniem

Zie Compensatieinrichting

Dive under

Definitie

Een dive under **vrije kruising** waarbij het onderste **spoor/sporen** verdiept (onder maaiveld) zijn aangelegd.

Toelichting

Zie ook fly over.

Doorrijdsnelheid

Definitie

Doorrijdsnelheid is de maximale snelheid bij doorrijden van **treinen** ter plaatse van een **station**.

Doorrijdspoor

Definitie

Een doorrijdspoor is een **spoor** specifiek ingericht voor het doorrijden van een **trein** door een **station**.

Doorschieten

Definitie

Doorschieten is het tot stilstand komen van een **trein** voorbij een stoptonend **sein** .

Doorvaarthoogte

Definitie

De doorvaarthoogte is de verticale afstand tussen de maatgevende waterstand en de onderkant van de overspanning boven de vaarweg.

Doorvaartwijdte

Definitie

De doorvaartwijdte van een (vaste) brug is de kleinste breedte onder die brug, gemeten loodrecht op de vaarweg-as, die bij de maatgevende waterstand volledig door het maatgevende schip kan worden benut. (Pas op: doorvaartbreedte is geen term die bij waterwegen hoort).

Draagconstructie

Definitie

Een draagconstructie is een onderdeel van het **bovenleidingsysteem**, bevattende alle **funderingen**, constructies en bijbehorende componenten die bedoeld zijn om de **bovenleiding** te ondersteunen, op zijn plaats te houden, af te spannen of te isoleren, exclusief de beweegbare arm.

Toelichting

De draagconstructie bevat de volgende componenten:

- bevestigingsijzerwerk;
- beweegbare bovenleidingarmen voor zover deze normaal niet onder spanning staan;
- funderingen;
- masten, palen en portalen en vaste bovenleidingarmen;
- spaninrichtingen.

Draagkabel

Definitie

Een draagkabel is een horizontaal, ongeïsoleerd, meerraderig geslagen leiding, onderdeel van de **bovenleiding** en bedoeld voor het direct of indirect dragen van de **rijdraad** zodanig dat de doorhang van de **rijdraad** tussen de **bovenleidingspalen** beperkt blijft.

Duiker

Definitie

Een duiker is een koker dwars onder een baan- of weglichaam door.

Dwangnummer

Definitie

Een dwangnummer is een identificerend nummer van een **route** voor een bepaalde **rijweg**.

Toelichting

Bij procesleiding kunnen maximaal 10 vooraf geconfigureerde routes van een rijweg automatisch worden ingesteld met behulp van zgn. dwang-knoppen. Hier komt het dwangnummer vandaan.

Dwarsligger

Definitie

Een dwarsligger is een onderdeel van de **onderbouw** waarop loodrecht de **spoorstaven** worden bevestigd. De dwarsligger zorgt ervoor dat de **spoorstaven** op de juist **spoorwijdte** worden gehouden en dat de belasting van de **trein** gelijkmatig wordt overgebracht naar het **ballastbed**.

Toelichting

In een ballastloze onderbouw komt de dwarsligger alleen voor in de Duitse Feste Farhbahn bouwmethode.

Dwarsliggermat

Synoniem:

Zie ondersleeper pad

EBP

Definitie

Een Elektronische Bedienpost is een **gebiedsgewijze** bedieninstallatie ten behoeve van de aansturing van de **beveiliging** (commando's aan **wissels**, **seinen**, enz) en het doorgeven van de signaleringen (status **wissels**, **seinen**, treinposities) aan de **treindienstleider**.

EBS

Definitie

Het Elektronische Beveiliging SIMIS (Microprocessor **Systeem** van Siemens) is een **beveiligingsstelsel** van Siemens, dat functioneel gelijkwaardig is aan **beveiligingsstelsels** als **VPI** en **B-relais**-installaties.

Toelichting

EBS is vooral geschikt voor grote tot zeer grote emplacementen.

Ecoduct

Definitie

Een ecoduct is een constructie om dieren over een weg of **spoorweg** heen te geleiden.

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Synoniem
Faunapassage

Eendelig wissel

Definitie
Een eendelig wissel is een **wissel** met tongbewegingen en een vast **puntstuk**.

Toelichting
De complementaire variant is een meerdelig wissel.

Eenheid

Definitie (van Dale)

1. verband, samenhang
2. samenhangend geheel
3. maat, hoeveelheid of grootheid die als standaard aangenomen wordt
4. samenwerkende groep mensen

Hier variant 4: De organisatorische eenheid waarin een **medewerker** die betrokken is bij een bepaald proces is ingedeeld.

Eenheid Van Bedrijfshinder

Definitie
Eenheid Van Bedrijfshinder (EVB) is een registratie eenheid om te kunnen bepalen hoeveel hinder het niet beschikbaar zijn van de **railinfrastructuur** voor de **treindienst** heeft gekost

Eilandperron

Definitie
Een eilandperron is een **perron** ingesloten tussen 2 **sporen**.

Elektrische verbinding

Definitie
Een elektrische verbinding is een geleider voor de elektrische koppeling tussen twee of meerdere componenten of **systemen**.

*Toelichting specifiek voor het **bovenleidingsysteem**:*
Een geleider die voor een permanent contact tussen **draagkabel**, **rijdraad** en eventuele **versterkingsleiding** en/of tussen bovenleidingsecties onderling zorgt, alsmede de draad die het permanente contact vanaf de **bovenleidingschakelaar** naar de **draagkabel**, **rijdraad** en eventuele **versterkingsleiding** vormt.

Elektronicahuis

Definitie
Een elektronicahuis is een gebouw waarin de elektronische **beveiliging** van de **railinfrastructuur** is ondergebracht.

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Emissie*Definitie (van Dale)*

1. uitgifte van obligaties, aandelen e.d.
2. [nat.] uitzending van kleine deeltjes

Specifiek TEV (**Tractie**-Energie Voorziening) = variant 2: uitstoot van energie in de vorm van elektrische velden, magnetische velden.

Emplacement*Definitie (Inspectie Verkeer en Waterstaat)*

Een emplacement is een **gebied** van de **railinfrastructuur** dat bestemd en ingericht is om **treinen** te doen stoppen, beginnen, eindigen, inhalen, **kruisen**, **opstellen** of **rangeren** en voorzien van ten minste één **wissel**.

In de Algemene Maatregel van Bestuur (Besluit)/Ministeriële Regeling Spoorverkeer wordt emplacement als volgt aangeduid: tot een **emplacement** behoren:

- a. alle **sporen**, aangeduid met een cijfer;
- b. de spoorgedeeltes van het **wisselcomplex**;
- c. alle aan de **sporen** als bedoeld sub a en b grenzende **sporen** tot een maximale afstand van 200 meter * voor het **toegangssein** van dat **emplacement**, tenzij door de **beheerder** is aangegeven middels een **bord** (SR 302) dat op dit **spoor** niet kan worden gerangeerd of beperkingen gelden ten aanzien van het **rangeren**.

Toelichting

*) Bij sommige emplacementen wijkt dit af. Bijvoorbeeld voor het emplacement Hoorn geldt 275 m. en voor Amersfoort geldt 340m.

Synoniem

Spooreplacement
Spoorwegemplacement

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Voorbeelden van stroomgebruikende objecten zijn: seinen, wissels, overwegen, verlichting (buiten en in gebouwen), CTA'senz.

Een bijzondere vorm van energievoorziening is de tractie-energievoorziening (TEV) waarbij het stroomgebruikende object een elektrisch aangedreven spoorvoertuig is.

Enkelvoudige route

Definitie

Een enkelvoudige route is de aaneenschakeling van ononderbroken aan elkaar grenzende **spoortakken**, waarbij tussen het VAN- en het NAAR**spoor** geen bediende **seinen** voorkomen.

ERTMS

Definitie

ERTMS is het Europese gestandaardiseerde **beveiligingssysteem** voor het **treinverkeer**.

Toelichting

Zie ook ETCS en GSM-R

ERTMS kent 3 niveaus:

1. puntsgewijze treinbeveiliging met vaste blokken, en conventionele treindetectie. Deze is qua functionaliteit vrijwel gelijk met ATB-NG;
2. cabinesignalering gebaseerd op radiocommunicatie, conventionele treindetectie, vaste blokken;
3. cabinesignalering gebaseerd op radiocommunicatie, de trein geeft zelf zijn positie door, vaste of bewegende blokken.

In Nederland wordt ERTMS ingevoerd onder de naam BB21.

Er zijn 3 implementaties beschikbaar:

EBS +

Smartlock

Ebilock

ES-las

Definitie

Een elektrische scheidingslas is een elektrische onderbreking in de **spoorstaaf** in de vorm van een isolerend medium dat het metaal over de volledige doorsnede van het profiel vervangt.

ETCS

Definitie

ETCS is een onlosmakelijk onderdeel van het **ERTMS** en heeft betrekking op de signalering, zowel naast het **spoor** als in de **cabine**.

Fail-safe

Definitie

Fail-safe is het bij **storing** van een **systeem** (fail) terugvallen in veilige bedrijfstoestand (safe).

Faunapassage

Synoniem
zie ecoduct

Filtervlies

Definitie
Een filtervlies is een aangebracht vlies tussen de aardenbaan en het **ballastbed**, waarmee vermenging van de ballast en de aarde wordt voorkomen terwijl waterafvoer wel mogelijk is.

Flankbeveiliging

Definitie
Flankbeveiliging is een maatregel met als doel het voorkomen van ongewenst en ongecontroleerd toetreden van een **trein** op een ander **spoor** c.q. een maatregel om zijdelingse aanrijding van **treinen** te voorkomen.

Toelichting
Hierbij kan fysiek gebruik gemaakt worden van bijv.: stopontspoorblok, ontspoor tong en veiligheidskopspoor; logisch in de rijwegsturing: de sturing in de afleidende standen van eis- en verzoekwissels.

Fly over

Definitie
Een fly over is een **vrije kruising** waarbij het bovenste **spoor/sporen** verhoogd (=boven maaiveld) wordt aangelegd.

FTE

Definitie
Het Forum Train Europe (www.fte-rail.com) is een Europees forum van **spoorwegondernemingen** voor de internationale productieplanning en de coördinatie van hun **dienstregelingen** in het Europese **spoorverkeer**.

Ook bekend uit de wereld van P&O:
Full Time Equivalent oftewel **medewerker** die standaard aantal uren bij bedrijf werkzaam is.

Functiehersteltijd

Definitie
Functiehersteltijd is de tijd die nodig is om een **stelsel** na een **storing** weer beschikbaar te hebben.

Fundering

Definitie
Een fundering is een (meestal)deels ondergrondse voorziening als onderdeel van de **draagconstructie**, dat dient om verzakking te voorkomen van daarop geplaatste constructies.

Voor het **bovenleidingsstelsel** betreft het de constructie waarop palen, masten of portalen van zijn geplaatst.

Fundering Stabilisatieconstructie

Definitie

Een fundering stabilisatieconstructie is een generaliserende term voor **ballastbed** en **ballastloze constructie**.

Gaasraam

Definitie

Een gaasraam is een afscherming die geplaatst is om onbedoelde aanraking door publiek of onderhoudspersoneel met de **bovenleiding** te voorkomen.

Synoniem

Afschermraam

Gebied

Definitie

Algemeen (Van Dale): deel van het aardoppervlak.

Spoorgebonden binnen ProRail:

Een gebied is een eenduidig afgebakende en samenhangende deelverzameling in de topologie van de **railinfrastructuur**.

Toelichting

Afbakening gebeurt per gebiedstype volgens geëigende criteria: zie bijv. PPLG-catechismus; bediend sein afbakening, "krijtstreepjes", PUNTEN. Samenhang betekent: geen open liggende stukken (gaten) in de topologie binnen één gebied.

Gebruiksbeperking

Definitie

Een gebruiksbeperking is een afwijking van de normale gebruikswaarde van de **railinfrastructuur**.

Zoals:

- **belastingbeperking;**
- beperking milieuvergunning;
- **beperking stroomafname;**
- geluidsbeperking;
- **materieel-spooruitsluiting;**
- **materieel-wisseluitsluiting;**
- **tijdelijke snelheidsbeperkingen** (TSB's);
- **toelatingsnormen en vervoersregelingen;**
- vervoersbeperking.

Voorbeeld

Vervoersbeperking: Uitgesloten van reizigersvervoer (Betuwelijn)

Beperkte milieuvergunning: Er mogen maximaal 10 wagons met chloor rijden langs een woonwijk.

Gebruiksvergoeding

Definitie

Gebruiksvergoeding is het door ProRail te innen vergoeding voor het gebruik van de **railinfrastructuur**.

 Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

De term gebruiksheffing mag niet gebruikt worden.

Geduwde beweging

Definitie

Een geduwde beweging is een **beweging** waarbij het tractieleverende **spoorvoertuig** zich niet vooraan bevindt, gezien de rijrichting.

Gekoppeld wissel

Definitie

Een gekoppelde wissel is een combinatie van twee **wissels** die bij bediening altijd simultaan omlopen.

Geldigheid

Definitie

Geldigheid is een nadere aanduiding van een tijdsduur waarbinnen het voorkomen van een gebeurtenis, activiteit of aanwezigheid van een object van kracht is.

Toelichting

"Geldig" (van Dale): **1** van kracht zijnde

Het aspect geldigheid komt in vele vormen voor binnen de geautomatiseerde systemen.

De manier waarop de tijdseenheid wordt benoemd is afhankelijk van de planningsfase. Hierin kan de tijdseenheid omschrijvend zijn (bijv. Zomer) is specifiek op datum en/of tijd.

De definities van de meest belangrijke zijn hieronder vermeld:

Een tijdstip is in uren en minuten (hh:mm) en een datumtijd is in jaren, maanden, dagen, uren en minuten (DD-MM-YYYY hh:mm).

Een weekdag is een maandag, dinsdag ,..., zondag met een daggrens van 00:00 uur.

Voorbeeld:

Weekdag maandag loopt van maandag 00:00 uur tot dinsdag 00:00 uur.

Een patroondag is gebaseerd op een weekdag die begint op het tijdstip van de daggrens op de desbetreffende weekdag en duurt 24 uur.

Voorbeeld:

Patroondag maandag met daggrens 02:00 uur loopt van maandag 02:00 uur tot dinsdag 02:00 uur.

Een kalenderdag is een specifieke dag die begint om 00:00 uur op de desbetreffende dag en eindigt 24 uur later.

Voorbeeld:

Kalenderdag maandag 22 december 1997 loopt van maandag 22 december 1997 00:00 uur tot dinsdag 23 december 1997 00:00 uur.

Een concrete dag is een specifieke dag die begint op het tijdstip van de daggrens op de desbetreffende dag en eindigt 24 uur later. In NS jargon wordt voor concrete dag ook verkeersdag (synoniem) gehanteerd.

Voorbeeld:

Concrete dag maandag 22 december 1997 met daggrens 02:00 uur loopt van maandag 22 december 1997 02:00 uur tot dinsdag 23 december 1997 02:00 uur.

Een patroongeldigheid geeft aan wanneer een activiteit geldig is. Er worden momenteel drie typen patroongeldigheden onderscheiden namelijk een dagsoortgeldigheid, een periodegeldigheid (dit kan ook losse dagen betreffen) en een samengestelde geldigheid

Voorbeeld:

<u>Patroongeldigheid</u>	<u>Type</u>	<u>Omschrijving</u>
67()	Dagsoortgeldigheid	Op zaterdag en zondag het hele drgjaar
()	Dagsoortgeldigheid	Op alle dagen het hele drgjaar

 Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

AC	Periodecodegeldigheid	Oudejaarsavond
ZA	Periodecodegeldigheid	Zomer
12 (ZA)	Samengestelde geldigheid	Op maandag en dinsdag in de zomer

Een bijzondere verkeersdag is een concrete dag waarop de dienstregeling niet gereden wordt, zoals op grond van zijn eigenlijke patroondag verwacht mag worden, maar als op een andere patroondag.

Voorbeeld:

Bijzondere verkeersdag 1 januari 1998 (concrete dag) heeft als patroondag donderdag wordt echter gereden als op patroondag zondag.

Een weekgeldigheid geeft een geldigheid van een activiteit binnen een gegeven week in patroondagen weer. De weekgeldigheid is vergelijkbaar met het type dagsoortgeldigheid binnen patroongeldigheid.

De dag-tijd-relatie geeft aan of een activiteit is gepland op de weekdag gelijk aan de patroondag of op de weekdag erna. De dag-tijd-relatie heeft de waarde '0' indien de activiteit is gepland op de weekdag gelijk aan de patroondag en heeft de waarde '1', indien de activiteit is gepland op de weekdag erna.

Het gebruik van de dag-tijd-relatie voor een activiteit is afhankelijk van de keuze van de daggrens. Indien de daggrens ongelijk is aan 00:00 uur, geldt voor de activiteiten die tussen 00:00 en de daggrens zijn gepland, dat ze bij het patroon van de patroondag horen die de weekgeldigheid aangeeft maar dat ze op de weekdag erna zijn gepland.

Voorbeeld:

Activiteit met weekgeldigheid 'donderdag' en met dag-tijd-relatie '0' vindt plaats op weekdag donderdag en hoort bij patroondag donderdag.

Activiteit met weekgeldigheid 'donderdag' en met dag-tijd-relatie '1' vindt plaats op weekdag vrijdag maar hoort bij patroondag donderdag.

Gelijkrichter

Definitie

Een gelijkrichter is een schakeling om een wisselstroom in een gelijkstroom te veranderen.

Gelijktijdigheden

Definitie

Gelijktijdigheden is de mogelijkheid om meerdere **bewegingen** over parallelle **sporen** uit te voeren.

Gelijkvloerse kruising

Definitie

Een gelijkvloerse kruising is een kruising tussen wegen, **spoorwegen** en een weg en een **spoorweg** waarbij de verkeersstromen elkaar op gelijke hoogte kruisen.

Voorbeeld

Voorbeelden zijn: een **overweg**, een **aansluiting** of splitsing, een kruispunt.

Geluidsbelasting

Definitie

Geluidsbelasting is het gemeten aantal **dB(A)** die een **trein** voortbrengt bij een **meetpunt**.

Geluidsoverschrijding

Definitie

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Geluidsoverschrijding is het aantal **dB(A)** waarmee een afgesproken geluidsnorm wordt overschreden.

Geo-Informatie

Definitie

Geo-informatie zijn gegevens met een **georeferentie**.

GeoObject

Definitie

Een geoObject is een abstractie van een object uit de werkelijkheid dat geassocieerd is met een locatie op het aardoppervlak.

Georeferentie

Definitie

Locatie van een object vastgelegd in een ruimtelijk referentiesysteem op het aardoppervlak.

Voorbeeld

Een ruimtelijk referentiesysteem op het aardoppervlak is bijvoorbeeld het stelsel van meridianen en parallellen (lat/lon-stelsel) (op wereldniveau of het RD-stelsel binnen Nederland).

Gerechtigde

Definitie

Volgens de Spoorwegwet is een gerechtigde een natuurlijk persoon of een rechtspersoon die bevoegd is tot het sluiten van een **toegangsovereenkomst** met ProRail.

Zie artikel 57 van de Spoorwegwet.

Gesloten (af)spaninrichting

Definitie

Een gesloten afspaninrichting (gsi) is een **schakelaar** die 2 **bovenleidingen** mechanisch kan scheiden, waarbij de **afspaninrichting** uitsluitend een mechanische functie heeft.

Toelichting

Gesloten afspaninrichtingen zijn niet geschikt voor het scheiden van twee elektrische groepen of het scheiden van twee fasen (bij wisselspanning). (Let op het verschil met open afspaninrichting).

Gespreksdiscipline

Definitie

Gespreksdiscipline is een regime van strenge gedragsregels ten aanzien van een gesprek.

Toelichting

VanDale: dis·ci·pli·ne (de ~ (v.), ~s)

1 gehoorzaamheid aan voorschriften en bevelen => tucht

2 tak van wetenschap of sport

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Gevaarlijke stoffen

Definitie

Gevaarlijke stoffen zijn stoffen, die door hun eigenschappen in geringe hoeveelheid al gevaar opleveren voor mens, dier of milieu, zoals bedoeld in de Wet vervoer gevaarlijke stoffen, Stbl 1995, 525.

Gevaarsindicatienummer

Definitie

Gevaarsindicatienummer (GEVI) is een codering van **gevaarlijke stoffen**.

Glijdend variabel blok

Definitie

Een glijdend variabel blok is een in lengte variërende ruimte op de **railinfrastructuur** rond een **beweging** met een variabele ruimte ervoor en een variabele ruimte erachter incl. de lengte van de materieelsamenstelling van die **beweging**.

Toelichting

Wordt voorlopig nog niet bij ProRail toegepast.

De afbakeningen van een glijdend variabel blok bewegen mee in de rijrichting.

De signalering vindt plaats in de cabine. De variabele ruimte is afhankelijk van snelheid en de beremming van de materieelsamenstelling en een veiligheidsmarge. In dit glijdend variabel blok mag zich slechts één beweging bevinden.

Een glijdend variabel blok is gebaseerd op dienstregelingsnelheid en de remcurve van een trein.

Goederenpad

Definitie

Een goederenpad is een **pad** voor een goederentrein.

Goederenwagon

Definitie

Een goederenwagon is een type **materieeleenheid** die specifiek bedoeld is om beladen te worden met goederen.

Grendel

Definitie

Een grendel is een **schakelaar** waarmee volgens een afgesproken protocol de bediening van een deel van de **infrastructuur** kan worden overgenomen/weggegeven..

Toelichting

Van deze vergrendeling wordt de stand in de beveiliging gecontroleerd: als het grendel niet in een stand ligt waarin het spoor veilig kan worden bereden, komt het toeleidende sein niet uit de stand stop.

De bediening van een grendel kan met behulp van een elektromotor (= elektrisch grendel) of handmatig via trekdraden.

Grensbaanvak

Definitie

Een grensbaanvak is een **baanvak** begrensd door twee **grensstations** waarbij één in Nederland en één in het buitenland ligt.

Grensstation

Definitie

Een grensstation is het laatste **station** voor de landsgrens.

Groot Onderhoud

Definitie

Groot Onderhoud (GO) omvat die vervangings- en vernieuwingsactiviteiten van grotere gedeelten van het **spoor** en bijbehorende equipment, als daarvan de technische levensduur teneinde is geraakt.

GRS spoorstroomloop

Definitie

Een General Railway Signalling spoorstroomomloop is een **spoorstaafgebonden systeem** waar m.b.v. elektrische wisselstromen (50 en 75 Hz) wordt bepaald of de betreffende **sectie** bezet is.

GSM-R

Definitie

GSM-R is het draadloze telecommunicatienetwerk voor de spoorsector.

Toelichting

GSM-R wordt gebruikt als communicatiemedium voor zowel spraak (machinist en treindienstleider) als data (tussen de beveiligingssystemen aan wal en in de trein).

GVS Generiek (Bedien) VoorSchrift

Definitie

Een Generiek (Bedien) VoorSchrift (GVS) (PRC00062) is een verzameling specificaties betreffende **beveiligings-** en bedieningsinstallaties/-systemen.

Toelichting

Lokaal specifieke bedienvoorschriften staan in het **bedienvoorschrift** (BVS) .

Halte

Definitie

Een halte is het gedeelte van de **vrije baan** voorzien van een inrichting waar reizigers kunnen in- en uitstappen en/of goederen kunnen worden aangenomen en afgeleverd, niet zijnde een **station**. **Treinen** kunnen hier niet van volgorde wisselen of inhalen.

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Halteren

Definitie

Halteren is het stoppen van een **trein** op een **halte** of een **station**.

Hangdraad

Definitie

Een hangdraad is een verticale draad, onderdeel van de **bovenleiding**, bedoeld om de mechanische en elektrische verbinding te vormen tussen de **draagkabel** en de **rijdraad**.

Toelichting

Een hangdraad draagt eraan bij dat de rijdraad op een vaste afstand boven de spoorstaven hangt.

Afhankelijk van het bovenleidingsysteem hebben de hangdraden al dan niet een elektrische functie:

- bij geen elektrische functie worden separate elektrische verbindingen gebruikt;
- bij een wel elektrische functie worden hangdraden met speciaal daarvoor bestemde voorzieningen uitgerust.

Hartpunt

Definitie

Een hartpunt is een tot een punt gereduceerde locatie van een **dienstregelpunt** of wisselgebied op de macro presentatie van het **spoorwegnet**.

Hellingbaan

Definitie

Een hellingbaan is een traploze (voetgangers)verbinding om niveauverschillen te overbruggen, bv. tussen een **perron** en een **overpad**.

Herhalingssein

Definitie

Een herhalingssein is een **sein** dat vooraf gaat aan een **voorsein** of een **hoofdsein** en dat hun seinbeeld reeds eerder toont.

Toelichting

Dit wordt vooral toegepast daar waar de zichtlengte tekort is om het voorsein of hoofdsein bijtijds te kunnen zien.

Een herhalingssein herhaalt het seinbeeld vereenvoudigd: 'voorbij rijden toegestaan' en 'voorbijrijden niet toegestaan'.

Herroepen van sein

Definitie

Herroepen van een sein is het terugschakelen in de stand stop van een bediend **hoofdsein**.

Voor bijbehorende procedure Zie Handboek treindienstleider.

Herstellen (onderhoud)

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Definitie

Van Dale

her·stel·len² (ov.wv.)

1 weer in goede of bruikbare staat brengen => maken, redresseren, repareren

2 (de oorspronkelijke toestand) laten terugkeren

3 (een gebrek, ongerechtigheid) verhelpen, opheffen

Heuvelen

Definitie

Heuvelen is een techniek die toegepast wordt bij het **rangeren** door het over een heuvel drukken van wagons die vervolgens door de zwaartekracht uitrollen naar een geplande bestemming.

Hogesnelheidslijn

Definitie

Een hogesnelheidslijn is een spoorlijn met een **baanvaknelheid** van tenminste 220 of 250 km/h.

Toelichting

Een hogesnelheidslijn van een bestaande spoorlijn heeft een baanvaknelheid van tenminste 220 km/h terwijl een nieuwe spoorlijn een baanvaknelheid van tenminste 250 km/h heeft.

Hogesnelheidstrein

Definitie

Een hogesnelheidstrein is een **spoorvoertuig** die volgens Europese afspraken een minimale exploitatiesnelheid heeft van 220 km/h.

Toelichting

Richtlijn 96/48/EG

Hoofdsein

Definitie

Een hoofdsein is een **lichtsein** dat 'stop' kan tonen.

Hoofdspoorweg

Definitie

Een hoofdspoorweg is een **spoorweg**, die uitsluitend of overwegend bestemd is voor het verrichten van openbaar personenvervoer of goederenvervoer ten behoeve van internationale, nationale of regionale verbindingen en waarbij de Staat rechthebbende is ten aanzien van de **spoorweg**.

Toelichting

Art. 2 lid 2 van de Spoorwegwet.

Hoogspanningverdeelinrichting

Definitie

Een hoogspanning verdeelinrichting (HVI) is een installatie met de functie elektrische vermogen van orde grootte 1 MW of meer te verdelen.

Hotboxdetectie

Definitie

Hotboxdetectie is het meten en melden van de bedrijfstemperatuur van aspotten van passerende **spoorvoertuigen**.

Toelichting

Meestal gecombineerd met detectie van vaste remmen.

Meldingen zijn:

- warmloper (trein dient binnen enkele kilometers te worden gecontroleerd);
- heetloper (trein dient direct te worden stopgezet).

Hotbox-detectie-systeem

Definitie

Een hotbox-detectie-systeem is een **systeem** dat **hotboxdetectie** uitvoert.

IA_gebied

Definitie

Een Infra Atlas gebied is een **gebied** ten behoeve van unieke identificering van **benamde infraobjecten**, dat bestaat uit een clustering van onderling aangrenzende **dienstregelpunten** en **vrije banen**.

Toelichting

In Nederland kunnen infraobjecten dezelfde naam hebben (bijv. er zijn 2 wissels 345) Door bij deze wissels verschillende IA_gebieden te administreren, zijn ze toch uniek geïdentificeerd binnen Nederland. (vergelijk: postcode-gebieden waarbinnen niet 2 keer hetzelfde huisnummer voorkomt)

IA-identificatie

Definitie

Identificatie van **infraobjecten** en voorzieningen op de **railinfrastructuur** binnen Infra Atlas, die landelijk uniek is. De identificatie bestaat uit het samenstel van {naam (of code), **objecttype**, **IA-gebied**}.

Toelichting

Deze identificatie is techniekveld-onafhankelijk omdat de verkaveling van de **railinfrastructuur** in **IA-gebieden** uitsluitend bedoeld is voor deze naamgeving en geen bindingen heeft aan bepaalde techniekveld-afhankelijkheden.

If-then-scenario

Definitie

If-then-scenario's zijn voorschriften hoe door de **treindienstleider** te handelen bij **vertragingen** in de **treindienst** die op de knoop ontstaan.

Toelichting

Ze worden van kracht als een trein een vooraf bepaalde vertragingmarge overschrijdt. Zo'n overschrijding heeft veelal direct gevolg voor de treinvolgorde tussen knooppunten. If-then-scenario's worden gespecificeerd door de vervoerder, waarna ProRail/Verkeersleiding toetst en adviseert.

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Incident*Definitie*

Een **bijzonder voorval** met de volgende impact op het **treinverkeer** en de **veiligheid**:

- geen **verstoring**; en
- **veiligheid** is niet in gedrang gebracht; en
- geen direct letsel aan mens en dier of schade aan milieu of goederen; (Zie ook de beslisboom bij de definitie van **bijzonder voorval**.)

Toelichting

Van Dale:

1. storend voorval
2. [jur.] elk in een geding naast het hoofdgescil opkomend twistpunt
3. [wisk.] een punt gemeen hebbend

Hier conform variant 1

Infra*Synoniem*

Zie Railinfrastructuur.

Infrabeheerder*Definitie*

Een infrabeheerder is een organisatie die verantwoordelijk is voor de (nieuw)bouw en instandhouding van de Nederlandse **railinfrastructuur**.

Infrabeperking*Definitie*

Een infrabeperking is het ongepland tijdelijk niet of beperkt beschikbaar zijn van een **infradeel**.

Toelichting

In een aantal omgevingen wordt onder infrabeperking zowel het gepland (in dit document is dit een buitendienststelling) als ongepland tijdelijk niet of beperkt beschikbaar zijn van een traject verstaan. In deze context hebben we het dus over ongepland.

Infrabeperkingen van een traject worden - na constatering buiten - door de verkeersleider in het VKL-systeem ingevoerd. Bij een infrabeperking wordt naast het traject - in de vorm van begin- en eind- dienstregelpunt - , alle deeltrajecten vastgelegd. Een trajectdeel bestaat uit twee opeenvolgende dienstregelpunten, die deel uitmaken van de Infrabeperking. Tevens worden de begin- en eind (indien bekend) tijdstip vastgelegd.

Infrabeperkingen van een PPLG-spoor worden - na constatering buiten - door de treindienstleider in het PRL-systeem ingevoerd. Bij een infrabeperking wordt naast het spoor, het PPLG en een volgnummer vastgelegd. Tevens worden de begin- en eind (indien bekend) tijdstip vastgelegd. Een infrabeperking binnen PRL wordt ook wel buitendienst gesteld spoor genoemd.

Infrabezetting*Definitie*

Een infrabezetting is de bezetting van één of meer **infradelen** voor een bepaalde tijdsduur, ongeacht de manier waarop, waardoor die **infradelen** niet meer gebruikt kunnen worden voor andere doelen.

Toelichting

Bedoeld wordt een fysieke bezetting buiten, in de vorm van materieel, kortsluitlans, ongewenste voorwerpen of personen.

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Onder fysieke bezetting door materieel wordt o.a. verstaan: rijden, halteren, opstellen, tanken, wassen, intern reinigen, klein onderhoud, etc..

Infracapaciteit

Definitie

Infracapaciteit is het vermogen van de **railinfrastructuur** om **bewegingen**, **brugopeningen**, infrawerkszaamheden en diverse **materieelwerkzaamheden** te faciliteren.

Toelichting

Dit vermogen komt tot uitdrukking in het combineren van **infracapaciteitseenheden**.

Infracapaciteitseenheid

Definitie

Een infracapaciteitseenheid is een elementair "ruimte-tijd" deel, dat bepaald wordt door een gedetermineerd **infradeel** (ruimte) en een tijdsinterval, waarmee de toewijzing van **infracapaciteit** aan geldige **infragebruiksdoelen** identificeerbaar en op maat kan worden verricht.

Zie de tekening bij de toelichting van "slot".

Infradeel

Definitie

Een Infradeel is een kleinste eenheid van de **railinfrastructuur** waarvoor de **infrainzet** wordt vastgelegd. Dit kan een **enkelvoudige route** zijn of een **spoor**.

Infragebruiker

Definitie

Een infragebruiker is een **klant** die op basis van **toewijzing** door ProRail bevoegd is om gebruik te maken van de Nederlandse **railinfrastructuur**.

Dit zijn:

- **aannemers** (onder verantwoordelijkheid van de **infrabeheerder**);
- lagere overheden;
- **spoorwegondernemers (vervoerders)**;
- verladers.

Infragebruiksdoel

Definitie

Een Infragebruiksdoel is een algemeen begrip voor de reden van **Infragebruik**.

Er zijn drie Infragebruiksdoelen:

- **beweging**;
- **spoorbezetting**;
- **infra-onttrekking**.

Infrainzet

Definitie

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Infrainzet is de toekenning van een **infradeel** binnen een bepaald tijdsinterval aan een daarbij opgegeven **Infra-gebruiksdoel**.

Infraknooppunt

Definitie

Een Infraknooppunt is een **dienstregelpunt** of **PPLG** met meer dan twee aansluitende **vrije banen**.

Infraobject

Definitie

Een infraobject is een fysiek element of constructie dat bepalend is voor de vormgeving van de **railinfrastructuur** of de werking daarvan.

Toelichting

Er zijn benaamde en NIET-benaamde infraobjecten.

Voor benaamde geldt:

een **infraobject**, dat buiten en op de bladen een objectnaam heeft gekregen.

Uitzondering is een stootjuk en een terra-incognita. Deze infraobjecten hebben een administratief nummer toegevoegd gekregen bij opname van een OBE-blad in Infra Atlas.

Volgens BID00001

Een afzonderlijk identificeerbaar fysiek bouwwerk, of een samenstellend deel daarvan.

Infraobjecttype

Definitie

Een Infraobjecttype is een kwalificatie van een **infraobject**, die inhoud geeft aan de betekenis daarvan in de context van de topologie waarin het zich bevindt.

Toelichting

Betekenis en context worden mede bepaald door de optiek waarin het infraobject een rol speelt (verkeerstech- nisch, beveiliging, bediening). Daar kunnen subrubriceringen uit volgen met hun geëigende kenmerken.

Voorbeelden van infraobjecttypes: wissel, stootjuk, bediend-sein, sectie, las, wibr, wubo, snelheidsbord.

Infraonttrekking

Definitie

Infraonttrekking is een **gebied** dat tijdelijk niet beschikbaar is voor **treinen**.

Er zijn drie soorten Infra-onttrekking:

- **buitendienstgesteld gebied;**
- **buitengebruik genomen gebied;**
- **brugopening.**

Toelichting

Een infraonttrekking manifesteert zich vaak op een samenhangende verzameling van infradelen die dan een gebied vormen.

Infrareservering

Definitie

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Een Infrareservering is een gepland **slot** voor een ongeïdentificeerde (**niet-)beweging** t.b.v. een **pad** of onderhoudsrooster.

Toelichting

Een Infrareservering bestaat dus op papier (in een infraplanning), en heeft dwingende invloed op de beschikbaarheid van de betreffende infradelen die ermee gemoeid zijn, namelijk dat die voor geen andere doelen gebruikt mogen worden. In die zin is het een onttrekking. Maar later, na concrete (geplande) invulling met bijvoorbeeld een trein, zal die reservering niet meer herkend en beleefd worden als een onttrekking.

Voorbeeld

Sommige sporen worden gereserveerd voor de bijsturing en mogen dus in eerste instantie niet worden gebruikt voor het plannen en uitvoeren van bewegingen.

Infrastructuur

Synoniem

Zie Railinfrastructuur.

Infraversie

Definitie

Een Infraversie is een opzichzelfstaande, voor planningsdoeleinden complete verzameling gegevens over de **rail-infrastructuur**, zowel wat betreft netwerkinfra als knooppuntinfra in het hele land. Een infraversie heeft een bepaalde periode van **geldigheid**.

Ingegoten spoorstaaf constructie

Definitie

Een ingegoten spoorstaaf constructie is een **bovenbouwconstructie** waarbij de **spoorstaven** in twee goten liggen en worden ondersteund en gefixeerd door een elastische kunststof gietmassa.

Inhaalsnelheid

Definitie

Inhaalsnelheid is de in de maximum snelheid per (deel)**traject** waarmee een **trein** mag rijden bij een vertraging.

Inklinken

Synoniem

Zie zetting

Inlegsnelheid

Synoniem

Zie dienstregelingsnelheid

Inspecteren

Definitie

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Inspecteren is het nauwgezet controleren, bekijken.
Ref. VanDale

Inspectie

Definitie
Inspectie is het **inspecteren**, het doen van een onderzoek.
Van Dale

Inspectiepad

Definitie
Een inspectiepad is een looppad direct naast het **spoor** ten behoeve van inspectiewerkzaamheden terwijl het **spoor** zonder **snelheidsbeperkingen** in gebruik is.

Toelichting
Dit pad ligt buiten het profiel van vrije ruimte van het betreffende spoor..

Liever niet het begrip 'schouwpad' gebruiken.

Instandhoudingsmanagement

Definitie
Instandhoudingsmanagement is de inspanning die gericht is op het optimaliseren van de gebruiksmogelijkheden van de **railinfrastructuur** door het efficiënt en effectief toepassen van alle instandhoudingsactiviteiten over de gehele life cycle.

Toelichting
Het gaat hierbij om de volledige procesbeheersing en afstemming van kleinschalig onderhoud en groot onderhoud binnen de kaders van een optimale prijs-prestatieverhouding, waarbij rekening wordt gehouden met risico's en beschikbare financiële middelen onder de randvoorwaarde van de kwaliteitsvraag van de spoorwegmaatschappijen.
Zie ook onderhoudsmanagement.

Intercity

Definitie
Intercity (IC) is een **rijkskarakteristiek** van een **trein**, die uitsluitend **halteert** bij als IC-aangemerkte **stations**.

Interlocking

Definitie
Een interlocking is de centrale verwerkings- en stuurcentrale van de **beveiliging**.

Toelichting
Bestaat in de varianten **B-relaisinstallatie**, **VPI**, **EBS**, **EBS+**, **Smartlock** en **Ebilock**.

Interlockingsysteem

Definitie
Een interlockingsysteem is een **systeem** dat **interlocking** uitvoert.

Interoperabiliteit

Definitie

Interoperabiliteit is de mogelijkheid om **treinen** over de **spoorwegnetten** van meerdere landen te kunnen laten rijden.

Toelichting

Dit stelt zowel uniformiteitseisen aan het materieel, maar ook aan de infrastructuur (let op verschil met intraoperabiliteit).

InterRegio

Synoniem

Zie Sneltrain

Dit is sinds 1997 op last van de NS-directie een gedateerd begrip.

Intraoperabiliteit

Definitie

Intraoperabiliteit is de mogelijkheid om **treinen** over het **spoorwegnet** binnen een land (hier Nederland) te kunnen laten rijden.

Toelichting

Dat stelt zowel uniformiteitseisen aan het materieel, maar ook aan de infrastructuur (let op verschil met interoperabiliteit).

Inwachten

Inwachten is het wachten van een **trein** voordat deze toegelaten wordt op de **vrije baan** i.v.m. **vrijgave** van het **spoor**.

Isolator

Definitie

Een isolator is een component die door middel van een mechanische verbinding een elektrische scheiding te wegbrengt tussen geaarde/geminuste delen enerzijds en spanningsvoerende delen anderzijds, respectievelijk tussen geaarde delen of spanningsvoerende delen onderling.

Kabelvoorziening

Definitie

Een kabelvoorziening is een kabelkoker waarin (ondergronds) de kabels en leidingen liggen.

Kantcode

Definitie

Een kantcode geeft bij een **wissel** aan welke van de drie mogelijke takken bedoeld wordt. Bij een **stootjuk** en een Terra_incognita is de **kantcode** altijd V(oor).

Mogelijke waarde

V = Voor

L = Links

R = Rechts

Kanteldijk*Definitie*

Een kanteldijk is een waterkerende constructie langs een (spoor)weg bij doorsnijding van een waterkering.

Keerspoor*Definitie*

Een keerspoor is een **spoor** met een extra voorzien, zodat **treinen** kunnen **keren**.

Toelichting

Dit spoor heeft een aanvullende beveiligingsvoorziening

Keren*Definitie*

Keren is het vertrekken van een **trein** in tegengestelde richting ten opzichte van zijn aankomst op de eindbestemming met hetzelfde **materieel** onder een ander **treinnummer**.

Toelichting

Zie ook terugzetten en kopmaken

Kilometrering*Definitie*

Een kilometrering is een denkbeeldig lint dat de topografische contouren van de **spoorbaan** in lengterichting volgt en waarop, met behulp van zgn. hectometerpaaltjes nabij het **spoor**, een plaatsmarkering middels een lengtemaat is aangebracht.

Klant*Definitie*

Een klant is een persoon of instantie die een **product** afneemt van ProRail.

Toelichting

Van Dale:

1. iem. die van de diensten van een handelaar, vakman enz. gebruik wenst te maken => *cliënt*
2. [inf.] persoon, kerel => *man*

Hier vanuit ProRail toegepast in de variant 1.

Merk op: de reiziger is geen klant van ProRail, maar een vervoerder die een gereserveerd slot op de railinfrastructuur afneemt wel. In die zin is ProRail in de rol van infrabeheerder (IM) ook klant van ProRail (CM).

Klein onderhoud

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Definitie

Klein Onderhoud (KO) omvat de proactieve onderhoudsactiviteiten, vervanging van componenten, eigendomsbeheer, functionaliteitsinspecties en service.

Toelichting

Deze activiteiten zijn nodig om het veilig functioneren van de railinfrastructuur te handhaven.

Knooppunt

Definitie

Een knooppunt is een **dienstregelpunt** of een verzameling (naburige) **dienstregelpunten** die een rol spelen bij de processen van **treindienst**.

Er zijn drie soorten knooppunten:

- **infraknooppunt:** proces = planning, verdeling en vrijgeven van **infra**;
- **materieelknooppunt:** proces = planning en uitvoering van materieelbehandelingen en **rangeren**;
- **personeelknooppunt:** proces = planning en **besturing** van de **personeelsdiensten**.

Knooppuntrelatie

Definitie

Een Knooppuntrelatie is een relatie tussen twee **bewegingsactiviteiten** van verschillende **bewegingen** die plaatsvinden in hetzelfde **infraknooppunt**.

Er worden 2 typen knooppuntrelatie onderscheiden:

- **reizigersaansluiting**;
- **bewegingmaterieelrelatie**.

Knooppuntstation

Definitie

Een knooppuntstation is een combinatie van een **station** en een **infraknooppunt**.

Kopmaken

Definitie

Kopmaken is het vertrekken van een **trein** in tegengestelde richting ten opzichte van zijn aankomst, niet zijnde de eindbestemming, met hetzelfde **materieel** onder een hetzelfde **treinnummer**.

Toelichting

Zie ook terugzetten en keren

Koppelen

Definitie

Koppelen is het fysiek verbinden van twee **spoorvoertuigen**.

Toelichting

Zie ook combineren of bijplaatsen.

Koppeling

Definitie

Een koppeling is het mechanisch verbindingstuk tussen twee **spoorvoertuigen**.

Toelichting

Deze definitie is sterk gebonden aan het rijdend materieel binnen de spoorbranche.

Kopspoor

Definitie

Een kopspoor is een **spoor** dat aan één eind begrensd is met een **stootjuk**.

KPI

Definitie

Een KPI (Key Performance Indicator of Kritische prestatie indicator) is een ratio tussen ambitie en realisatie van een te leveren prestatie.

Toelichting

Het is een managementinstrument

Een KPI wordt uitgedrukt in een of meer meetbare, onderling gerelateerde variabelen. Bijvoorbeeld: in 2010: 54% van de reizigers moeten een rapportcijfer van 7 of hoger geven.

Krachtvoertuig

Definitie

Een krachtvoertuig is een **spoorvoertuig** met **tractie**.

Toelichting

Multiple geschakelde krachtvoertuigen worden beschouwd als één krachtvoertuig cq. één tractievorm.

Kruisen

Definitie

Kruisen is het passeren van twee elkaar tegemoet rijdende **treinen** op één **spoor**, dat plaatsvindt doordat één van beide **treinen** gebruikmaakt van een ter plekke beschikbaar **nevenspoor**.

Kruisstuk

Definitie

Een kruisstuk is een onderdeel van het **wissel** nabij het **puntstuk**, dat het kruisen van wielen met de niet bere- den **spoorstaaf** mogelijk maakt.

Kruiswissel

Synoniem

Zie Wisselkruis

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"**Kunstwerk***Definitie*

Een kunstwerk is een bouwconstructie in weg, water of **rail**.

Voorbeeld

Bruggen, viaducten, tunnels, sluizen.

L/H sein*Definitie*

Een laag/hoog (L/H) sein is een **variabel sein** om goederentreinen te laten stoppen voor de neergaande helling van een **tunnel** of **dive-nder** of voor de opgaande helling van een **fly-over** of een **brug**, als daar ergens, op een voor deze **treinen** ongunstige plaats, een stoptonend **sein** staat.

Toelichting

Hierdoor wordt voorkomen dat de trein niet meer op eigen kracht de tunnel uit kan rijden of de fly-over kan passeren.

- L: (Langzaam rijden) snelheid verminderen tot 40 km/h
- H: (Halt) trein moet voor dit sein tot stilstand worden gebracht.

Laadweg*Definitie*

Een laadweg is een weg langs het **spoor** t.b.v. het laden van een **goederenwagon** vanuit een wegvoertuig. Komt alleen in de combinatie **los-** en **laadwegen** voor.

Landelijke Verkeersinformatie*Definitie*

Landelijke verkeersinformatie is informatie over de situatie van de landelijke **treindienst**.

Toelichting

Het gaat zowel om de actuele situatie als om aankondigingen van werkzaamheden, extra vervoer en evenementen.

De informatie betreft de treinenloop, maar ook (op aangeven van de reizigervervoerder) alternatief vervoer.

Dit kan in allerlei vormen: woordvoering, elektronische berichten, teletekst.

Een product dat hier ook onder valt, alhoewel het niet precies de definitie dekt: de informatie die ProRail/Verkeersleiding voor Openbaar Vervoer Reizigers op teletekst zet.

Las*Definitie*

Een las, of spoorstaafverbinding, is een object waarmee een verbinding tussen twee **spoorstaven** wordt gemaakt.

Toelichting

Soorten lassen zijn:

- afbrand stuiklas (Stationair, Mobiel);
- aluminothermische las;
- bekist las;
- elektrische scheidingslas (Lijmlas, Geconstrueerde ES-las);
- geleidende las;
- herstel las (Oplassen);

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

- plaat las.
(N.B.: compensatielas is geen las-type.)

Leidingonderbreker

Definitie

Een leidingonderbreker is een groepscheiding, gemonteerd in een **rijdraad**, die bij elke treinpassage met **baanvaksnelheid** of minder en niet gestreken stroomafnemer gepasseerd kan worden terwijl het **krachtvoertuig** tractiestroom vraagt.

Lichtsein

Definitie

Een lichtsein is een **variabel sein** waarvan de beelden door lichten (rood, geel of groen), al dan niet knipperend, worden getoond.

Light rail

Definitie

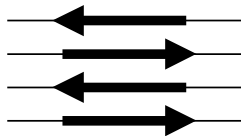
Light rail is een verzamelnaam voor snel en frequent railtransport met licht **materieel**, zoals tram en metro, als alternatief voor treinverbindingen in en tussen grote agglomeraties.

Ref. VanDale

Lijnbedrijf

Definitie

Een lijnbedrijf zijn de rijrichtingen op een viersporig **baanvak** volgens het principe 'heen-terug-heen-terug'.
Zie ook richtingbedrijf



Locomotief

Definitie

Een locomotief is een **krachtvoertuig**, bestemd om andere railvoertuigen zonder **tractie** voort te bewegen.

Lokaal voorschrift

Definitie

Een lokaal voorschrift is een voorschrift met een lokale strekking met betrekking tot **veiligheid**, opzichterstak en **capaciteit**.

Toelichting

Zie BR lokale regelgeving behorend bij de netverklaring.

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"**Lokaalspoorweg***Definitie*

Een lokaalspoorweg is een **spoorweg** voor **openbaar vervoer**, met als karakteristieken dat de hoogst toegelaten snelheid 80 km/h is.

Toelichting

Als de baanvaksnelheid maximaal 40 km/h bedraagt, hoeft geen technische beveiliging aanwezig te zijn en kunnen vereenvoudigde overwegbeveiligingen worden toegepast.

Dit is een verdwenen begrip bij het van kracht worden van de nieuwe Spoorwegwet per 1-1-2005.

N.B.: zie ook "spoorweg" (definities Spoorwegwet).

Losspoor*Definitie*

Een losspoor is een **spoor** langs de **los-** en **laadweg**.

Losweg*Definitie*

Een losweg is een weg langs het **spoor** t.b.v. het lossen van een **goederenwagon** op of in een wegvoertuig. Komt alleen in de combinatie **los-** en **laadwegen** voor.

Luchtbrug*Synoniem*

Zie traverse

Machinist*Definitie*

Een machinist is een bestuurder van een **locomotief** of **treinstel** bij het uitvoeren van een **beweging**.

Van Dale:

1. bestuurder van een locomotief, trein
2. iem. die machines op schepen bedient en onderhoudt
3. iem. die zorgt voor de verlichting, het plaatsen van toneelschermen enz.

Hier variant 1 met aanscherping

Macro topologie*Definitie*

De macro topologie is de weergave van het netwerk van de **railinfrastructuur** op het niveau van **dienstregelpunten** (**stations**, **haltes**, **aansluitingen**, bruggen etc.) en de **vrije banen**. Hierin fungeren de **dienstregelpunten** als knopen en de **vrije banen** als de takken.

Hierin is een extra verfijning aan te brengen door de takken (hier de **vrije banen**) nader te precizeren tot de afzonderlijke vrijebaansporen. Deze verfijning is voor sommige plannings- en capaciteitsverdelingsfuncties nuttig wegens het iets verhoogde detailniveau, ter voorkoming van conflictsituaties.

Zie ook de definitie van "vrije baan".

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Magneetrem*Definitie*

Een magneetrem is een [rem](#) die toegepast wordt bij **spoorvoertuigen**. Er bestaan twee varianten:

- Magneetrem die door mechanische wrijving op het [spoor](#) remt;
- Wervelstroommagneetrem (mag op het Nederlandse railnet niet toegepast worden.) .

Toelichting:

Bij de mechanische wrijving zakt er vanuit de trein een blok met permanente (PMg) of elektromagneten (EMg) op het spoor, waardoor de magneetrem zichzelf krachtig tegen de spoorstaaf trekt. Door de wrijving die dit veroorzaakt remt de trein af. Omdat een magneetrem de rails kan beschadigen, wordt de magneetrem alleen gebruikt als bij PMg. Trams zijn (vrijwel) altijd voorzien van magneetremmen.

Materieel*Definitie*

Materieel is het productiemiddel in het railvervoersproces in de vorm van een verzameling **spoorvoertuigen**.

Toelichting

Van Dale:

1. wat nodig is aan gereedschappen, machines enz. voor werk of bedrijf => *outillage*
2. betrekking hebbend op materiaal of materialen
3. feitelijk, werkelijk

Materieel is hier enigszins in de trant van variant 1, maar dan het collectief van spoorvoertuigen dat het wagenpark bepaalt.

Materieel wordt gerubriceerd in soorten en binnen soorten nog weer in types.

Per rubriek zijn aantallen bekend en overige gebruikskenmerken. Zie ook materieeleenheid, materieelsoort en materieeltype.

Materieelactiviteit*Definitie*

Een materieelactiviteit is een al dan niet trein-gebonden activiteit die door een **diensteenheid** met een bepaald **materieeltype** op een bepaald traject (van- en naar-**dienstregelpunt**) of binnen een bepaald **dienstregelpunt** (= lokale materieelactiviteit) binnen een geplande tijdspanne moet worden uitgevoerd. Voor treingebonden materieelactiviteiten geldt dat er een **treinactiviteit** bestaat waar de materieelactiviteit start en er een **treinactiviteit** bestaat waar de materieelactiviteit stopt.

Toelichting

Een materieelactiviteit wordt uniek geïdentificeerd door de materieeldienst en de volgorde van de materieelactiviteit binnen deze materieeldienst. Het daadwerkelijke geplande uitvoeringsmoment van de materieelactiviteit wordt vastgelegd middels een begin- en eindtijdstip. Voor treingebonden materieelactiviteiten geldt dat het begin- en eindtijdstip moeten overeenkomen met de tijdstippen van de corresponderende treinactiviteiten.

Een materieelactiviteit is gebaseerd op een materieeldienst en doorloopt (normaliter) in het proces van planning tot uitvoering dan ook de fasen die bij een materieeldienst worden onderkend.

Unieke identificatie:

Identificatie materieelactiviteiten per VPT-deelsysteem						
Jaarplan	Dienstgroep	Dnstgrp volgnr	Weekgeldigheid	Mat.act volgnr		
Dagplan	Dienstgroep	Dnstgrp volgnr	Weekgeldigheid	Mat.act volgnr		
Lokaal Plan Productdeel	Dienstgroep	Dnstgrp volgnr	Aanvang-kalender- jaar	Aanvangweek	Aanvang- geldigheid	Mat.act volgnr

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Lokaal Plan Procesdeel	Dienstgroep	Dnstgrp volgnr	Datum	Mat.act volgnr	Lokaal volgnr	
Verkeerslei- ding	Dienstgroep of VL-postnaam	Dnstgrp volgnr	Datum	Mat.act volgnr		
Procesleiding	Dienstgroep	Dnstgrp volgnr	Datum	Mat.act volgnr	Lokaal volgnr	

Tabel 1: identificatie materieelactiviteiten per VPT-deelsysteem

Latere ontwikkelingen (na VPT) zullen de hier gepresenteerde identificaties wellicht herzien

Materieelbekendheid

Definitie

Materieelbekendheid is de kennis, conform de door de spoorwegmaatschappij gestelde norm, die een **machinist** moet hebben van de bediening van een bepaald soort **materieel** voordat hij er mee mag rijden.

Materieelclaim

Definitie

Een materieelclaim is een geplande inzet van een **materieeleenheid** voor een **materieelwerkzaamheid**.

Toelichting

De materieeleenheid wordt hier aangeduid middels de identificatie van een diensteenheid.

Een claim is (modelmatig) op te vatten als een niet-treingebonden materieelactiviteit met een afwijkende karakterisering qua kenmerken.

Vergelijk ook met infrareservering: de administratieve onttrekking van een productiemiddel ter voorkoming van inzet op gangbare doelen.

Materieeldienst

Definitie

Een materieeldienst is een verzameling opeenvolgende **materieelactiviteiten** uit te voeren door één **diensteenheid** volgens een gepland tijdschema.

Toelichting

Een materieeldienst doorloopt (normaliter) in het proces van planning tot uitvoering een tweetal fasen:

1. patroonplan-materieeldienst (PP-materieeldienst) wordt uniek geïdentificeerd door de dienst-eenheid die gepland is om de dienst uit te voeren en de weekgeldigheid. De geldigheid van een materieeldienst wordt op een standaard weekbasis d.m.v. een weekgeldigheid vastgelegd. Voor PP-materieeldiensten geldt dat ze op meer dagen van de week geldig kunnen zijn;
2. concreetplan-materieeldienst (CP-materieeldienst) wordt uniek geïdentificeerd door de dienst-eenheid die gepland is om de dienst uit te voeren en de concrete datum.

Materieeldienstovergang

Definitie

Een materieeldienstovergang is de overgang van een **materieeldienst** op een bepaalde patroon/concrete dag op een andere **materieeldienst** op een volgende patroon/concrete dag.

Toelichting

De materieeldienstovergangen leggen de roulering van de materieeldiensten vast. De roulering wordt zodanig gepland dat de materieeleenheden van eenzelfde materieeltype roulerend alle materieeldiensten van de dienstgroep doorlopen. Hierin zijn opgenomen de ritten naar de werkplaatsen voor het ondergaan van onderhoudsbeurten.

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Synoniem
Dienstovergang

Voorbeeld
Diensteenheid OH1 op maandag gaat over op diensteenheid OH 2 op dinsdag.

Materieeleenheid

synoniem:
zie Spoorvoertuig.

Materieelknooppunt

Definitie
Een materieelknooppunt is een **knooppunt** voor de **materieelplanning** waarbinnen mat-behandelingen en **rangerebewegingen** mogelijk zijn. Een materieelknooppunt bestaat uit een aaneengesloten verzameling **dienstregelings-primaire gebieden** die normaal gesproken alleen **dienstregelpunten** bevat, en in uitzonderingsgevallen een enkele **vrije baan**. Een materieelknooppunt kan tevens worden beschouwd als een voorraadgebied.

Materieelplan

Definitie
Een materieelplan is een gegevensverzameling waarin het materieelgebruik, de materieeldienstovergangen en materieelvoorraden bij een gegeven **dienstregeling/infraplan** is vastgelegd.

Materieelsoort

Definitie
Een materieelsoort is de samenbindende karakterisering van **materieel** met overeenkomstige kenmerken voor wat betreft aandrijving en koppelbaarheid.

Materieel-spooruitsluiting

Definitie
Materieel-spooruitsluiting geeft aan dat een bepaald **materieelsoort** niet mag worden toegelaten op een bij name genoemd **spoor**.

Materieeltype

Definitie
Een materieeltype is een nadere typering van een **materieelsoort** middels een type-aanduiding. Hiermee kan een fysieke **materieeleenheid** voor planningsdoeleinden eenduidig worden getypeerd.

Voorbeeld
Van een materieelsoort kunnen verschillende typen voorkomen, bv. van materieelsoort ICM met typeaanduiding 3 of 4, duidend op koplopers bestaande uit 3 of 4 bakken.

Materieelwerkzaamheid

Definitie

Een materieelwerkzaamheid is een aanduiding waarmee het karakter van een niet-treingebonden **materieelactiviteit** of behandelactiviteit getypeerd kan worden.

Voorbeeld

Voorbeelden van materieelwerkzaamheden zijn tanken, reinigen, wassen etc.

Materieel-wisseluitsluiting

Definitie

Materieel-wisseluitsluiting geeft aan dat een bepaald **materieelsoort** niet mag worden toegelaten op een bij name genoemd **wissel** bij een bepaalde wisselstand.

Medewerker

Definitie

Een medewerker is een werknemer van een **organisatie eenheid**.

Synoniem:

Personeelslid

Meerdelig wissel

Definitie

Een meerdelig wissel is een **wissel** met een beweegbaar **puntstuk** of beweegbaar kruis.

Toelichting

De complementaire variant is een meerdelig wissel

Meersporig baanvak

Definitie

Een meersporig baanvak is een **baanvak** met meer dan twee parallelle hoofdsporen.

Meetpunt

Definitie

Een meetpunt is een locatie op het **spoor** waar de passage van een **trein** of **rangeerdeel** kan worden gedetecteerd.

Toepassingsdefinitie voor EV

Een meetpunt is een punt in het TEV-systeem waar sensoren zijn aangebracht of waar op reguliere tijdstippen metingen verricht worden.

Micro topologie

Definitie

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Micro topologie is de weergave van het netwerk van de **railinfrastructuur** op basis van de (ijzeren) railverbindingen tussen **wissels** onderling en tussen **wissels** en **stootjukken** c.q. en terra incognita's.:
hierbij zijn de **wissels**, **stootjukken** en terra incognita's de knopen en de tussenliggende **rails** zijn de takken van het netwerk.

Milieu-effectrapport

Definitie

Milieu-effectrapport (MER) is een openbaar document waarin van voorgenomen activiteit en de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven de te verwachten gevolgen voor het milieu in hun onderlinge samenhang op systematische en zo objectief mogelijke wijze worden beschreven; wordt opgesteld ten behoeve van één of meer besluiten die over de betreffende activiteit genomen moeten worden.

Minuskabel

Definitie

Een minuskabel is een geleider verbonden met de negatieve zijde van de **tractie-gelijkrichter**.

Minuskast

Definitie

Een minuskast is een kast nabij het **spoor**, waarin de **minuskabels** naar de **sporen**, naar het onderstation of **zinker** met elkaar worden verbonden.

Modal split

Definitie

Modal split is de verhouding van het aantal reizigerskilometers of aantal tonkilometers tussen de verschillende **modaliteiten**.

Modaliteit

Definitie

Modaliteit is de wijze van **vervoer**.

Bijvoorbeeld

Weg, rail, binnenvaart, kustvaart, zeevaart, luchtvaart en vervoer per pijpleiding.

Nachturen

Definitie

Nachturen zijn de uren op maandag tot en met vrijdag tussen 18:00 en 7:00 van de volgende kalenderdag. Tenzij overruled door feestdagen waarvoor **weekenduren** gelden.

Toelichting

Zie ook normale uren en weekenduren.

Netwerkconfiguratie

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Synoniem

Zie: Macro topologie

Netwerkverkeersleiding

Definitie

Organisatie van mensen en systemen, die gericht is op het:

- toedelen en verdelen van railinfracapaciteit in de operationele fase;
- verstrekken van informatie van deze toedeling;
- evalueren van de afhandeling van **verstoring**.

Niet benaamd infraobject

Definitie

Een niet benaamd infraobject is een **infraobject**, dat geen fysieke objectnaam heeft.

Niet-beweging

Definitie

Een Niet-beweging is een verzamelnaam voor **vrijgave opstelspoor**, **vrijgave gebied** en **infra-onttrekking**. Een kenmerk is dat **infradelen** gedurende langere tijd bezet zijn. Dit in tegenstelling tot een **beweging** waarbij de bezetting gedurende de tijd is, waarop een **trein** van het ene naar het andere infradeel rijdt.

Niet centraal bediend gebied

Definitie

Een niet centraal bediend gebied (NCBG) is een **gebied** op het **spoorwegnet**, waarbinnen de bediening van individuele **infraobjecten** en de **rijweginstelling** lokaal plaatsvindt onder de supervisie van de **treindienstleider** met minimale bevoegdheid.

Noodrem

Definitie

Een noodrem is een installatie waarmee een inzittende van een **trein** de rem van het **spoorvoertuig** in werking kan stellen.

Noodremonderbreking

Definitie

Een noodremonderbreking is een voorziening op sommige **materieelsoorten**, waarmee de **machinist** de active-ring van de **noodrem** kan onderbreken.

Normale uren

Definitie

Normale uren zijn de uren van maandag tot en met vrijdag tussen 07.00 uur en 18.00 uur, alsmede de daaraan aansluitende overuren van het voor 18.00 uur aanwezige personeel. Tenzij overruled door feestdagen waarvoor **weekenduren** gelden.

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Toelichting

Zie ook nachturen en weekenduren.

Objectenboom

Definitie

Een objectenboom is een ordeningsprincipe waarbij de samenstelling van objecten is weergegeven.

Synoniem

Objectenstructuur

Objectenstructuur

Synoniem

Zie Objectenboom

Omgrenzingprofiel

Synoniem

Zie Profiel van vrije ruimte

Omleidingstraject

Definitie

Een omleidingstraject is een alternatief **traject** van een patroontrein conform diens **alternatieve uurpatroonbeweging**.

Toelichting

In VKL wordt een omleidingstraject uniek geïdentificeerd door een begin-, eind- dienstregelpunt en een via-aanduiding. De via-aanduiding is noodzakelijk omdat een omleiding weleens via verschillende dienstregelpunten is af te leggen. Voorbeelden trajecten: Asd-Ledn via Haarlem, Asd-Ledn via Schiphol. Bij een omleidingstraject is de volgorde van alle opeenvolgende dienstregelpunten vastgelegd.

Bij een omleiding hoort een omleidingsplan (zie ook alternatieve uurpatroonbeweging) in de vorm van treinactiviteiten voor een individuele trein of treinserie. Indien er voor een trein zowel een individueel omleidingsplan als wel een omleidingsplan voor de treinserie waartoe hij behoort bestaat, dan wordt omgeleid volgens het omleidingsplan van de individuele trein.

Onderbord

Definitie

Een onderbord is een **bord** toegevoegd aan een **vast sein (bord)**.

Voorbeeld

S-bord met een onderbord met de tekst "Bel post T".

Onderbouw

Definitie

De onderbouw is het geheel van aardenbaan en **kunswerken**. Dit is de dragende constructie voor de **bovenbouw**.

Onderdoorgang

Definitie

Van Dale: weg onder een andere weg, een **spoorbaan** e.d. door.

Toelichting

De "andere weg" kan ook een waterweg zijn; dan is sprake van een aquaduct.

Onderhoudsmanagement

Definitie

Onderhoudsmanagement is het deel van het **instandhoudingsmanagement** dat gericht is op het beheersen van het **kleinschalig onderhoud** (KO).

Onderhoudsproces

Definitie

Het onderhoudsproces van de **infrastructuur** omvat **inspectie**, **preventief onderhoud**, **correctief onderhoud**, **vervangen** en **vernieuwen**.

Onregelmatigheid

Definitie

Een **bijzonder voorval** met de volgende impact op het **treinverkeer** of de **veiligheid**:

- één of meer **verstoringen**; waarvoor moet gelden:
 - er is nog wel **treinverkeer** mogelijk;
 - en
 - er is geen sprake van opheffing van (een gedeelte van) een **treinserie**;
 - en
 - de vertraging is kleiner dan 5 minuten en groter of gelijk aan 2 minuten of de vertraging is groter of gelijk aan 5 minuten met een verwacht tijdsbestek van de effecten op de **treindienst** kleiner dan 30 minuten;
 - of
 - de **veiligheid** is in het gedrang gebracht (door een **trein** door Stop Tonend Sein, bijna aanrijding of bijna botsing enz.);
 - en
 - geen direct letsel aan mens en dier of schade aan milieu of goederen;
- (Zie ook de beslisboom bij de definitie van **bijzonder voorval**.)

Ontsporinggeleider

Definitie

Een ontsparinggeleider is een bijzonder soort **wissel** voor het gecontroleerd ontsporen van bewegende **spoorvoertuigen**.

Ontsporingstong

Definitie

Een ontsparingstong is een **wisseltong** van een **ontsporinggeleider**.

Ontwerp tracébesluit

Definitie

Ontwerp tracébesluit (OTB) is het voorkeursalternatief voor een tracé, na de Trajectnota/MER, in groter detail uitgewerkt.

Toelichting

Het OTB wordt opgesteld door de ministers van Verkeer en Waterstaat en Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu.

Open (af)spaninrichting

Definitie

Een open afspaninrichting (osi) is een **afspaninrichting** met zowel een mechanische functie als een elektrisch functie voor het scheiden van twee groepen (zowel bij gelijk- als wisselstroom) of het scheiden van twee fasen (bij wisselspanning).

Open bak

Definitie

Een open bak is een onderdeel van een **tunnel**, zonder dak, daar waar een **tunnel** wordt in- of uitgereden.

Openbaar vervoer

Definitie

Openbaar vervoer is het voor een ieder openstaand personenvervoer -in veel gevallen volgens een **dienstregeling** met een auto, boot, bus of een via een geleidesysteem voortbewogen voertuig (**trein**, metro, tram, maglev).

Toelichting

Van Dale:

openbaar:

1. algemeen bekend => *notoir, publiek, publiekelijk*
2. voor iedereen toegankelijk => *algemeen, publiek*;
3. van de overheid uitgaande => *publiek*

vervoer::

1. overbrenging, transport

Hier dus transport volgens variant 2 van "openbaar"

Openbare spoorweg

Definitie

Een openbare spoorweg is het voor elke **spoorwegonderneming** toegankelijke **spoorweg**.

Opstartplan

Definitie

Het opstartplan is een **verkeersplan** om de **treindienst** na een **calamiteit** weer op te starten, d.w.z. terug te brengen tot de normale **treindienst**.

Opstelcapaciteit

Definitie

Opstelcapaciteit is de **infracapaciteit** van een **opstelterrein**, zijnde het totaal van nuttige spoorlengte .

Opstellen

Definitie

Opstellen is het tijdelijk laten staan van **materieel** dat tijdens die stilstand niet opgenomen is in de **dienstregeling** en geen **rangeerbewegingen** uitvoert.

Toelichting

Van Dale:

opstellen:

1. op zijn plaats zetten
2. (een plan, theorie) ontwerpen
3. op schrift zetten

Hier van toepassing conform variant 1

Opstelspoor

Definitie

Een opstelspoor is een **spoor** bedoeld voor het **opstellen** van **materieel**.

Opstelterrein

Definitie

Een opstelterrein is een **emplacement** of deel van een **emplacement** bestaande uit één of meer **opstelsporen**.

Opzichter

Definitie

Een opzichter is een toezichhouder die in het walproces verantwoordelijk is voor de **veilige** verkeersregeling in het hem toegewezen **gebied**, waarin zich geen centraal bediende beveiliging bevindt.

Order

Definitie

Een order is een incidenteel verzoek om wijziging in de capaciteitsverdeling van de **infra**.

Toelichting

Van Dale:

1. bevel, lastgeving
2. opdracht om te leveren => *bestelling*
3. persoon aan wie de uitbetaling geschieden moet

Hier bedoeld conform variant 2.

Het gaat hierbij om elke wijziging in de behoefte van de infragebruikers:

- opheffen van treinen en/of rangeerbewegingen;
- inleggen van treinen en/of rangeerbewegingen;

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

- wijzigen van treinen en/of rangeerbewegingen;
- opheffen, inleggen of wijzigen van buitendienstgesteld gebieden.

De orders zijn functioneel onder te verdelen in:

- order buitendienststelling;
- order bijzonder voorval;
- order normale treindienst.

N.B. Een andere veel gebruikte onderverdeling van orders, is die naar reikwijdte:
een bovenlokale order: aanvraag voor infracapaciteit op de vrije baan (inclusief knooppunten).
een lokale order: aanvraag voor infracapaciteit op een knooppunt.

Order bijzonder voorval

Definitie

Een order bijzonder voorval is een tijdige aanvraag voor een planmutatie van **treinen** en/of **rangeerbewegingen** door **vervoerder** ingeval van een **bijzonder voorval**, hoe hij het **bijzonder voorval** in afwijking van een eventuele **afhandelingsafpraak** wil afhandelen,

Toelichting

Tijdig d.w.z. voordat een eventuele afhandelingsafpraak wordt toegepast.
Als er in een enkel geval geen afhandelingsafpraak is, dan nog kan de vervoerder deze order indienen.

Order buitendienststelling

Definitie

Een order buitendienststelling is een aanvraag door de **infrabeheerder** voor inleggen, verwijderen of wijzigingen van een **buitendienstgesteld gebied**.

Order normale treindienst

Definitie

Een order normale treindienst is een aanvraag voor een planmutatie van **treinen** en/of **rangeerbewegingen** door een **vervoerder** in situatie van normale **treindienst**.

OTC

Definitie

Een Overlay Track Circuit (OTC) is een **separate spoorstroomloop** welke actief is tot ca. 20m rond het **puntstuk** van het betreffende **wissel** en die dient om, bij kortsluiting, het stellermechaniek handmatig te ontgrendelen.

Overgangsconstructie

Definitie

Een overgangsconstructie is een constructie die de overgang van **spoor** op ballast naar ballastloosspoor verzorgt.

Overloop

Definitie

Een overloop is een voorziening om op een **vrije baan** van **spoor** te wisselen via (minimaal 2) **wissels**.

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Toelichting

Toepassing daarvan is de Infratechnische Voorziening voor Onderhoud (IVO). De IVO wordt in de vervoersplanning gezien als een dienstregelpunt.

Overstapnormtijd

Definitie

Overstapnormtijd is de tijd in minuten, die nodig is om in een bepaald **dienstregelpunt** van het ene **perronspoor** naar het andere **perronspoor** te lopen.

Toelichting

Overstapnormtijden worden gebruikt bij de productplanning van reizigersaansluitingen. Overstapnormtijden zijn er op verschillende niveaus. Op het niveau van perronspoor naar perronspoor en het op niveau van dienstregelpunt (een soort defaultwaarde, zie spoorboekje). Daar waar het niveau van perronspoor naar perronspoor ontbreekt geldt het niveau van dienstregelpunt.

Overweg

Definitie

Een overweg is een **gebied** waarin één of meer **sporen** een **overwegpad** gelijkvloers kruist.

Synoniem

Spoorwegovergang

Van Dale: gelijkvloerse kruising tussen een verkeersweg en een spoorweg

N.B.: Inframangement ziet een overweg als een infraobject.

Overwegpad

Definitie

Een overwegpad is de weg of straat, waarvan het wegverkeer gebruik maakt bij het kruisen van een **spoorweg**.

Synoniem

Overpad (VanDale):

1. Pad dat over bezittingen van een ander loopt: het recht van overpad hebben
2. Pad dat een spoorweg kruist.

Hier dus variant 2.

Overwegslagboom

Definitie

Een overwegslagboom is een onderdeel van de overwegpaal-AHOB waarmee de fysieke doorgang van verkeer over het **overwegpad** kan worden geblokkeerd. (Alleen bij ADOB, AHOB, EBO en AKI met boompjes.)

Overwegsteller

Definitie

Een overwegsteller is een onderdeel van een overwegpaal-AHOB, waarmee de **overwegslagboom** wordt bediend.

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Paal-spoorstaafconstructie*Definitie*

Een paal-spoorstaafconstructie is een technische uitvoering van **aarding** met behulp van een galvanische verbinding tussen de **spoorstaaf** en metalen (niet stroomvoerende) delen van de **railinfrastructuur**.

Pad*Definitie*

Een pad is een **beweging** als conflictvrije invulling voor een **slot**.

Volgens Richtlijn 2001/14/EG is een treinpad: de **infracapaciteit** die nodig is om een **trein** in een bepaald tijdvak tussen twee plaatsen te laten rijden.

Synoniem:

Treinpad

Toelichting

Anders gezegd:

De lijn voor een trein op de tijd-weggrafiek tussen begin- en eindpunt en de daarbij behorende vertrek- en aankomsttijdstippen, binnen de daarvoor beschikbare infracapaciteit (dus in die zin conflictvrij).

Op dezelfde manier, maar op kleinere schaal, geldt dit ook voor een rangeerbeweging binnen een PPLG: het achtereenvolgens benutten van enkelvoudige routes in de tijd.

Zie de tekening bij de toelichting van "**slot**"

Een pad is dus, zeer afwijkend van wat bijvoorbeeld een overwegpad is of wat "van Dale" geeft, een spoor dienstregelings/infraverdelings-begrip, waarin tijdens de planning de benutting van een traject in de tijd tot uitdrukking komt ten behoeve van een beweging.

Passerelle*Synoniem*

Zie traverse

Patroonbeweging*Definitie*

Een patroonbeweging (ook wel "Patroon") is de vastlegging van een **beweging**, waarvan het **pad** en de activiteiten nauwkeurig zijn bepaald en de bijbehorende tijdsaanduidingen relatief worden aangegeven als het aantal minuten en seconden binnen een onbepaald uur op een onbepaalde dag/datum

N.B.: interne berekeningen van plan- en rijtijden (in het planningssysteem) vinden plaats in seconden. In de presentatie zoals in onderstaand voorbeeld voor gebruiksdoeleinden, wordt dit afgerond naar hele minuten.

Voorbeeld op het traject Aap – Noot – Mies - Wim

Productinformatie				Infra inzet		Toelichting
Drglpt	Act.srt	Spoor	Act-tijd	Route	Bezettijd	
Patroon: A100						
Aap	V	14A	.45	14a-14a	.42 - .47	Stationnement + 1e vertrek incl. perronspoorbezetting
				14a - AA	.44 - .49	Empl.route van perron naar vrije baan
				AA - AA	.49 - .05	Vrije baan Aap --> Noot

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Noot	D	1b	.07	AA - BA	.04 - .11	Doorkomst (nonstop passage) in Noot
				BA - BA	.11 - .24	Vrije baan Noot --> Mies
Mies	A	8	.28	BA - 8	.24 - .28	Empl.route van vrije baan naar perron
Mies	V	8	.30	8 - 8	.26 - .32	Stat.ment vertrek Mies incl. perronspoor bezetting
				8 - EB	.29 - .35	Empl.route van perron naar vrije baan
				EB - EB	.35 - .58	Vrije baan Mies --> Wim
Wim	A	12	.02	EB - 12	.58 - .01	Empl.route van vrije baan naar perron

Perron

Definitie

Een perron is een verhoging langs het **spoor** bij een **station** of **halte**, waar reizigers kunnen in- en uitstappen en/of goederen kunnen worden aangenomen en afgeleverd.

Perronbrug

Synoniem

Zie traverse

Perronfase

Definitie

Een perronfase is de opdeling van een **dienstregelpuntspoor** langs een **perron** middels de letters A, B of C.

Toelichting

Deze letters komen overeen met de lettertoevoeging aan de spoornummering van de perronsporen: bijvoorbeeld 2a, 2b

Hiermee kan exacter de plaats worden aangegeven waar een trein stopt.

Perronspoor

Definitie

Spoor langs het **perron**.

Personeelactiviteit

Definitie

Een personeelactiviteit is een activiteit die door een rijdend-personeeleenheid met een bepaalde standplaats op een bepaald **traject** (van- en naar-**dienstregelpunt**) of binnen een bepaald **dienstregelpunt** (= lokale personeelactiviteit) binnen een geplande tijdspanne moet worden uitgevoerd. Voor treingebonden personeelactiviteiten geldt dat er een **treinactiviteit** bestaat waar de personeelactiviteit start en er een **treinactiviteit** bestaat waar de personeelactiviteit stopt.

Toelichting

Een personeelactiviteit wordt uniek geïdentificeerd door de personeeldienst en de volgorde van de personeelactiviteit binnen deze personeeldienst. Het daadwerkelijke geplande uitvoeringsmoment van de personeelactiviteit wordt vastgelegd middels een begin- en eindtijdstip. Voor treingebonden personeelactiviteiten geldt dat het begin- en eindtijdstip moeten overeenkomen met de tijdstippen van de corresponderende treinactiviteiten.

Een synoniem voor niet treingebonden personeelactiviteit is personeelclaim.

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Een personeelactiviteit is gebaseerd op een personeeldienst en doorloopt (normaliter) in het proces van planning tot uitvoering dan ook de fasen die bij een personeeldienst worden onderkend.

Unieke identificatie:

Identificatie personeelactiviteiten per VPT-deelsysteem							
Jaarplan	Bureau-code	Dienstregelpunt	Dienstnummer	Patroongeldigheid	Of-code	Pers.act volgnr	
Dagplan	Bureau-code	Dienstregelpunt	Dienstnummer	Weekgeldigheid	Of-code	Pers.act volgnr	
Lokaal Plan Productdeel	Bureau-code	Dienstregelpunt	Dienstnummer	Aanvang-kalenderjaar	Aanvang-week	Aanvang-geldigheid	Pers.act volgnr
Lokaal Plan Procesdeel	Bureau-code	Dienstregelpunt	Dienstnummer	Datum	Pers.act volgnr		
Verkeersleiding	Bureau-code	Dienstregelpunt	Dienstnummer	Datum	Pers.act volgnr		
¹Procesleiding	Bureau-code	Dienstregelpunt	Dienstnummer	Datum	Pers.act volgnr		

Tabel 2: identificatie personeelactiviteiten per VPT-deelsysteem

Personeeldienst

Definitie

Een personeeldienst is een verzameling opeenvolgende personeeltaken uit te voeren door één personeelplaneenheid volgens een gepland tijdschema. De toewijzing van een personeeldienst aan een persoon is onderdeel van het dienstrooster, en maakt daarmee geen deel uit van het **personeelplan**.

Toelichting

In de planningsfase worden niet de individuele personeelsleden zelf gepland, maar het (vermoedelijk) beschikbare aantal personeelseenheden van een bepaalde standplaats. Hiervoor hanteert men de combinatie standplaats en dienstnummer als logische personeelseenheid. Er zijn maximaal evenveel dienstnummers, als dat er personeelsleden van een bepaalde standplaats beschikbaar zijn. Het personeelsplan is hierdoor in grote mate onafhankelijk van de ten tijde van uitvoering feitelijke inzet van personeelsleden. Dit maakt flexibel inzetten van personeel op de dag van uitvoering mogelijk.

Het rouleerschema van personeeldiensten over de werkdagen heen, is het dienstrooster. Bij de samenstelling hiervan wordt rekening gehouden met zaken als opleiding, vakantie, arbo wetgeving e.d. Het dienstrooster maakt geen deel uit van de centrale planningssystemen, het wordt decentraal opgesteld door de dienstindelaars.

Een personeeldienst doorloopt (normaliter) in het proces van planning tot uitvoering een aantal fasen.

1. Patroonplan-personeeldienst (PP-personeeldienst) wordt uniek geïdentificeerd door de combinatie standplaats en dienstnummer die gepland is om de dienst uit te voeren en de patroongeldigheid. De geldigheid van een personeelsdienst wordt voor een bepaalde periode op een standaard weekbasis d.m.v. een weekgeldigheid vastgelegd. Voor PP-personeelsdiensten geldt dat ze op meerdere dagen van de week geldig kunnen zijn. Daarnaast kunnen er, binnen een gedefinieerde patroongeldigheid, alternatieven voor een personeeldienst bestaan, zogenaamde personeeldienstvarianten. Deze personeeldienstvarianten bestaan veelal in samenhang met facultatieve treinen. Een synoniem voor personeeldienstvariant is of-dienst.
2. Concreetplan-personeeldienst (CP-Personeeldienst) wordt uniek geïdentificeerd door de combinatie standplaats en dienstnummer die gepland is om de dienst uit te voeren en de concrete datum.

Personeelknooppunt

Definitie

Een personeelknooppunt is een **dienstregelpunt** of een combinatie van **dienstregelpunten**, waar wijzigingen in de personeelsamenstelling (**personeel** gaat op en van de **trein**) kunnen plaatsvinden.

¹ Nog niet geïmplementeerd.

Personeelplan

Definitie

Een personeelplan is een plan waarin de inzet van rijdend personeel op typeniveau is vastgelegd bij een gegeven **dienstregeling/infraplan** in termen van diensten (werklijnen).

Personeelserie

Definitie

Een personeelserie is een categorie binnen een personeelgroep met gelijke **wegbekendheid**, gelijke standplaats en gelijke materieelbekendheid.

Personeelslid

Synoniem

Zie Medewerker

Plannormen

Definitie

Plannormen zijn normen voor de verdeling van **infracapaciteit**.

Toelichting

Denk aan o.a. rijtijden, opvolgtijden, overkruistijden, overstapnormen, stationnementtijden, normen voor roestrijden.

Planologische kernbeslissing

Definitie

Een planologische kernbeslissing (PKB) is een beslissing en een standpuntbepaling over beleidsplannen/hoofdlijnen en beginselen van belang voor het nationaal ruimtelijk beleid.

De vormen waarin PKB's verschijnen zijn nota's, structuurschetsen en structuurschema's.

Plaatselijke snelheid

Definitie

Een plaatselijke snelheid is het door **borden** of **lichtseinen** of cabinesignalering (**ERTMS**) aangegeven ter plaatsse toegestane snelheid.

Planproduct

Synoniem

Zie dienstregel/infraplan.

Toelichting

Momenteel onderkent men het oorspronkelijk/actueel verdelingsplan dat weer is opgebouwd uit het oorspronkelijk/actueel verkeersplan en procesplan.

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Plantijd

Definitie

Een Plantijd is de (datum)tijd(stip) waarop de uitvoering van een activiteit is gepland.

Toelichting

Een activiteit in deze context is een Bewegings-, Materieel-, Personeel-, of Behandelactiviteit.

Planversie

Definitie

Een planversie is een opzichzelfstaande tijdgebonden verzameling plangegevens (inclusief **basisgegevens**), die simultaan één of meer van de drie **planproduct**-soorten (**dienstregeling/infraplan**, **materieelplan** en **personeelplan**) omvat.

Post 21

Definitie

Post21 is een verzameling van **netwerkverkeersleiding**- en **treindienstleidings**systemen.

PPLG (Primair procesleidingsgebied)

Definitie

Een Primair ProcesLeidings Gebied (PPLG) is een **primair gebied**, dat wordt bepaald door de projectie van een afgebakende verzameling bedienbevoegdheden op een centraal bediend gedeelte van de **railinfrastructuur**.

Toelichting

De bedienbevoegdheden betreffen mogelijke rijwegopdrachten en sturingen van individuele infraobjecten. Een dergelijke verzameling is de kleinste eenheid van gebundelde bedienbevoegdheden die aan een treindienst-leider kan worden toegewezen.

Een PPLG wordt begrensd door "inrijseinen" (inrijders) vanaf vrije banen en bestaat uit een of meer hele bedien-de dienstregelpunten. Ook kunnen twee PPLG's naadloos tegen elkaar aan liggen met bediende seinen als afba-kening.

In geval van ERTMS-beveiliging wordt een Markerboard gezien als een bediend sein.

Voor Procesleiding is een PPLG ook alle infraobjecten, die nodig zijn voor bediening en signalering.

PPLG-spoor

Definitie

Een PPLG-spoor is een binnen een **PPLG** geldende aanduiding van een **spoor**. Deze benaming wordt gebruikt voor de rijwegsturing, waarbinnen deze geldt als van- of naar-locatie van een **rijweg**.

Toelichting

Een PPLG-spoor is qua benaming in alle gevallen gelijk aan het overeenkomende spoor op het OBE-blad, en in veel gevallen (maar niet alle) komt de benaming ook overeen met het betreffende Dienstregelpuntspoor.

Prestatieregeling

Definitie

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Een prestatie regeling is een regeling inzake de wederkerige prestaties van de **infrabeheerder** en de **spoorweg-onderneming**; een vergoedingsstelsel kan daarvan deel uitmaken.

Preventief onderhoud

Definitie

Preventief onderhoud is onderhoud om **storingen** te voorkomen.

Prikspanningshulprelais

Definitie

Schakelaar binnen het **sectie**-detectiesysteem met behulp van prikspanningspoorstroomloop.

Primair gebied

Definitie

Een primair gebied is een afgebakende deel van de **railinfrastructuur** volgens een bepaalde toepassings- of gebruikskarakteristiek, ten behoeve van de VPT-planning en procesleiding.

Principes

Definitie

Principes zijn grondregels voor alle processen van ProRail

Toelichting

Denk bijvoorbeeld aan: neutraliteit en transparantie.

Procesplanrijwegen

Definitie

Het Procesplanrijwegen is een coupure uit een ad hoc fase **verdelingsplan**, met de gebiedsscope van één gehele procesleidingspost.

Toelichting

Een procesplanrijwegen beperkt zich qua rijweginstructies tot de scope van een procesleidingspost. Het beschrijft op detailniveau de feitelijke benutting van de infrastructuur in tijd en plaats (zie **infrainzet**). Het plan bestaat uit instructies voor de besturing van de infradelen voor:

- a. **bewegingen (trein en rangeerbeweging) en routes;**
- b. **buitendienstgestelde gebieden;**
- c. **buitendienst genomen gebieden;**
- d. **vrijgave opstelsporen;**
- e. de geplande verdeling van infracapaciteit voor de Niet Centraal Bediende Gebieden (**Vrijgave gebied.**) voor alle **PPLG's** binnen één procesleidingspost.

Zie bijlage 5.2: "Van Patroonbeweging tot procesplan".

Proefbedrijf

Definitie

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Een proefbedrijf is de testperiode waarin alle noodzakelijke beproevingen van het exploitatieproces en de werking van diverse componenten van de **railinfrastructuur** plaatsvinden met rijdende **treinen**.

Profiel van vrije ruimte

Definitie

Een profiel van vrije ruimte (PVR) is een vrij te houden ruimte boven en naast een **spoor**, waarbinnen zich geen vaste voorwerpen mogen bevinden.

Toelichting

Binnen Europa is een algemeen profiel van vrij ruimte afgesproken nl. PVR-GC. (toegepast op de Betuweroute en de HSL). Hiervan kan worden afgeweken mits dit veiliger is dan het algemene profiel. In Nederland wordt dit PVR-NL genoemd.

Zie ook omgrenzingsprofiel en rode meetgebied.

Synoniem

Omzettingsprofiel

Programma van eisen

Definitie

Een programma van eisen (PVE) is een verzameling eisen en wensen met betrekking tot een **systeem**.

Toelichting

Er wordt onderscheid gemaakt tussen een functioneel programma van eisen (FPvE) en een technisch programma van eisen (TPvE)

Het FPvE beschrijft de geëiste en gewenste functionaliteit van een systeem, bijvoorbeeld in termen van snelheid, gelijktijdigheid en bereikbaarheid. Meestal wordt het FPvE door ProRail, in samenwerking met gebruikers opgesteld.

Het TPvE beschrijft hoe de gekozen oplossingsrichting technisch gerealiseerd wordt. Het vertaalt de functionele eisen uit het FPvE in een technische invulling.

Punctualiteit

Definitie

Punctualiteit is de mate waarin de gerealiseerde **treindienst** overeenkomt met de geplande **treindienst**.

Toelichting

Van Dale: stiptheid, nauwkeurigheid

Puntstuk

Definitie

Een puntstuk is het fysiek metalen object waarmee de scherpe hoek tussen de twee snijdende **spoorstaven** van een **wissel** of een **kruising** is gerealiseerd.

Raccordement

Definitie

Een raccordement is een **spoorweg**, die niet bestemd is voor **openbaar vervoer** en die aansluit aan een **openbare spoorweg**.

Toelichting

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Op een raccordement bedraagt de snelheid ten hoogste 30 km/u en wordt op zicht gereden.

Op een raccordement kan voorkomen:

- een stamlijn. Deze heeft een ontsluitingsfunctie en is aangelegd ten bate van een overheidslichaam;
- een spoor aansluiting. Deze is aangelegd ten bate van een bedrijf, om dit bedrijf aan te sluiten op het spoorwagennet.

Rail

Synoniem

Zie spoorstaaf

Rail-wegvoertuig

Definitie

Een rail-wegvoertuig is een **bijzonder voertuig** dat zowel op het **spoor** als op de weg kan rijden.

Rail Service Center

Definitie

Een Rail Service Center (RSC) is een regionale lokatie waar drie **modaliteiten**, weg, water en **rail**, met elkaar combineren voor de opslag en/of het verladen van containers, wissellaadbakken en opleggers.

Raildemper

Definitie

Een raildemper is een geluiddemper, die aan de **spoorstaaf** is gemonteerd

Railinfrastructuur

Definitie

Railinfrastructuur is de verzameling van installaties, **systemen**, objecten, bouwwerken en constructies die noodzakelijk zijn voor of een functie hebben bij het afwickelen van **treinverkeer** of van rechtstreeks uit het **treinverkeer** voortvloeiende processen.

Toelichting

Bondiger gezegd: de railinfrastructuur is het totaal van onroerende voorzieningen bedoeld voor het mogelijk maken van railgeleide Bewegingen.

Denk aan bovenleiding, rails, seinen, wissels, beveiligingsystemen en bedieningsystemen.

Synoniem

Infra

Infrastructuur

transferinfra

Railrem

Definitie

Een railrem is een in de **rails** ingebouwde constructie die met het aandrukken van de wielflenzen tegen de **spoorstaaf** de draaisnelheid van de as vermindert.

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"**Railspoel***Definitie*

Een railspoel is een elektrotechnische component, waarmee de beide **spoorstaven** kunnen worden verbonden voor de tractieretourstroom, maar een isolatie vormt voor de (GRS-)spoorstroomlopen..

Toelichting

De railspoel moet een voldoende lage impedantie hebben met de overige geleiders van het retourleiding- en/of aardingssysteem.

Railverkeer*Synoniem*

Zie treinverkeer

Railverkeerssysteem*Definitie*

Een railverkeerssysteem is een samenhangend stelsel van technische-, organisatorische-, procedurele- en andere middelen ter uitvoering van het geheel van **trein** en **rangeerbewegingen**.

RAMS-(HE)-management*Definitie*

Het systematisch en in samenhang analyseren van, en sturen op betrouwbaarheid, beschikbaarheid, onderhoudbaarheid en **veiligheid** (en gezondheid, milieu) van systemen in hun omgeving.

Toelichting

De afkorting staat voor:

R = Reliability (Bedrijfszekerheid);

A = Availability (Beschikbaarheid);

M = Maintainability (Onderhoudbaarheid);

S = Safety (Veiligheid);

H = Health (Gezondheid);

E = Environment (Milieu).

RAMS-management omvat de volledige procesbeheersing van onderhoud, vernieuwing, innovatie en nieuwbouw en gaat daarmee over de gehele life cycle van infraobjecten.

Rangeerbeweging*Definitie*

Een rangeerbeweging is een **beweging** zonder oogmerk van vervoer, waarbij de restrictie geldt dat geen **vrije baan** wordt bereden, dus binnen de grenzen van een **emplacement** of **materieelknooppunt**.

Voorbeeld

Het voorbrengen, afvoeren.

N.B.: voorbrengen = vanaf het opstelspoor het benodigde materieel verplaatsen naar het spoor van 1e Vertrek van de betreffende trein. Afvoeren is het verplaatsen van materieel naar een opstelspoor.

Rangeerdeel*Definitie*

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Een rangeerdeel is **materieel** dat deel uitmaakt van een **rangeerbeweging**

Rangeerplan

Definitie

Een rangeerplan is een overzicht van **rangeerbewegingen**, die op een bepaalde locatie plaatsvinden.

Rangeren

Definitie ProRail

Rangeren is het uitvoeren van een **rangeerbeweging**.

Definitie AMvB Spoorverkeer

Rangeren: alle in hun geheel binnen een **emplacement** plaatsvindende verkeersbewegingen met **treinen** (of **spoorvoertuigen**).

Regels voor operationele verdeling

Definitie

Regels voor operationele verdeling zijn algemene regels in de operationele fase van het vervoersproces voor het verdelen van **railinfracapaciteit** aan **infragebruikers**.

Toelichting

Denk aan concretisering van:

- geen verdringing andere **vervoerders**;
- voorkom olievlekwerking bij **vertragingen**;
- minimaliseer totale **vertraging** van alle treinen.

Regolamento Internazionale Carozze

Definitie

Regolamento Internazionale Carozze (RIC) is een internationale overeenkomst over het gebruik van **rijtuigen**.

Regolamento Internazionale Veicoli

Definitie

Regolamento Internazionale Veicoli (RIV) is een internationale overeenkomst over het gebruik van **goederenwagens**.

Reisinformatie

Definitie

Reisinformatie is informatie gericht op reizigers over de actuele situatie van de **treindienst** op treinniveau.

Toelichting

Deze informatie wordt o.a. verspreid via omroepberichten, ARGOS-borden en/of CTA's.

Reisinformatie betreft mede de door de spoorwegonderneming genomen maatregelen om de reizigers zo nodig om de versperring heen te leiden en/of getroffen reizigers verder te vervoeren. De inhoud van de reisinformatie is de verantwoordelijkheid van de spoorwegonderneming. Deze informatie wordt door de spoorwegonderneming volgens in het kader van een Aanvullende dienst bij de Toegangs-overeenkomst overeen te komen specificaties en communicatieafspraken beschikbaar gesteld aan ProRail.

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Voorbeeld

"De intercitiy van 8:25 uur heeft een vertraging van 10 minuten". Reisinformatie is op treinniveau, terwijl verkeersinformatie op treinserieniveau is. Zie ook verkeersinformatie.

Reizigersaansluiting

Definitie

Een Reizigersaansluiting is een planmatig gespecificeerde overstapmogelijkheid voor reizigers in een bepaald **dienstregelpunt** waarbij ertussen aankomst/korte stop en vertrek/korte stop van twee **treinen** een tijdsverschil volgens de **dienstregeling** bestaat dat minimaal gelijk is aan de **overstapnormtijd**.

Toelichting

Reizigersaansluitingen worden op trein of treinactiviteit niveau opgeslagen, waarbij een reizigersaansluiting uniek geïdentificeerd wordt door de combinatie van aansluiting-gevende en -nemende trein(activiteit). Voor reizigersaansluitingen geldt een reglement in de vorm van maximale wachttijden, de WRT (WachttijdenReizigersTreinen)

Bij een reizigersaansluiting worden de volgende eigenschappen vastgelegd:

1. in welk dienstregelpunt de aansluiting plaatsvindt;
2. de maximale wachttijd van de aansluitingnemende trein;
3. of het een crossplatform aansluiting betreft;
4. wanneer de reizigersaansluiting geldig is;
5. of het de laatste aansluiting betreft;
6. meetpunt en vertragingsgrens voor voorspelbaar beslissen wel/niet overnemen.

1. Reizigersaansluiting dienstregelpunt

Voor aansluitingen geldt dat de aansluiting in één en slechts één bepaald dienstregelpunt plaatsvindt. Gezien de huidige infrastructuur en toekenning van treinnummers aan treinen is het niet mogelijk dat twee treinen in twee of meer verschillende dienstregelpunten een aansluiting met elkaar hebben.

2. Reizigersaansluiting maximale wachttijd

Is de tijd in minuten, die maximaal mag worden gewacht door de aansluitingnemende (vertrekkende) trein voor het overnemen van een reizigersaansluiting. Deze tijd is maximaal de rijtijdspeling van de aansluitingnemende trein tot het eerstvolgende maatgevende dienstregelpunt. I.p.v. de maximale wachttijd wordt in de WRT ook wel de uiterste vertrektijd gehanteerd. De uiterste vertrektijd is de in minuten weergegeven tijd (d.w.z. de uren zijn weggelaten) die aangeeft tot welke tijd de aansluitingnemende (vertrekkende) trein(serie) mag wachten op de aansluitinggevende (aankomende) trein(serie) in een bepaald dienstregelpunt.

De uiterste vertrektijd en maximale wachttijd zijn in combinatie met de geplande vertrektijd afleidbaar volgens onderstaand algoritme.

(Geplande vertrektijd (in minuten) + Maximale wachttijd) mod 60 = Uiterste vertrektijd.

3. Reizigersaansluiting crossplatform

Middels een crossplatform indicator kan men binnen de centrale planningssystemen aangeven of de aansluiting crossplatform gepland is.

4. Reizigersaansluiting geldigheid

Middels geldigheid geeft men aan wanneer een reizigersaansluiting geldig is.

5. Reizigersaansluiting laatste aansluiting

Een laatste reizigersaansluiting is een als zodanig gespecificeerde reizigersaansluiting op een bepaalde patroondag (daggrens 02:00uur) waarvoor geldt dat de aansluiting-nemende trein de op die patroondag laatste trein is die vanuit het dienstregelpunt naar een bepaalde eindbestemming vertrekt. Middels een indicator geeft men bij aansluitingen aan of een aansluiting de laatste aansluiting van een patroondag is.

6. Meetpunt en vertragingsgrens voor beslissen wel/niet overnemen

Het meetpunt (een dienstregelpunt in het traject van de aansluitinggevende trein voorafgaand aan het dienstregelpunt waar de reizigersaansluiting plaatsvindt) en de vertragingsgrens vormen de basis voor de voorspelbare beslissing voor VL om de reizigersaansluiting al dan niet te over te nemen. Momenteel zijn nog niet voor alle reizigersaansluitingen meetpunten en vertragingsgrenzen gespecificeerd.

Reinigingsperron

Definitie

Een reinigingsperron is een speciaal **perron** voor het reinigen van reizigersmaterieel.

Reizigersinformatie

Definitie

Reizigersinformatie is alle informatie op en rond de **spoorweginfrastructuur** ten behoeve van de reiziger. Naast reisinformatie (bijvoorbeeld zoals aangeboden via vertrekstaten, **CTA**-borden) betreft dit o.a. informatie over de locatie van verkooppunten, toiletten, taxi's, bussen, bagagedepots, accommodatie(s), enz..

Reizigersoverpad

Definitie

Een reizigersoverpad is een **overpad** bestemd voor reizigers.

Relaishuis

Definitie

Een relaishuis is een gebouw waarin de relaisbeveiliging van de **railinfrastructuur** is ondergebracht.

Reliability

Engelse term voor **Betrouwbaarheid**.

Remgewicht

Definitie

Het remgewicht is de som van het gewicht van het beremde **spoorvoertuig** plus het maximum laadvermogen.

Toelichting

Het remgewicht is 0 indien het spoorvoertuig geen remmen heeft.

Zie treingewicht.

Rempercentage

Niet meer gebruiken omdat er vroeger onberemde spoorvoertuigen waren. Deze bestaan niet meer. Dus is het quotient altijd 1.

Retourleiding

Definitie

Retourleiding is de verzameling van componenten en deelsystemen bedoeld voor het geleiden van de **retourstroom** van een **krachtvoertuig** naar het voedende onderstation langs de **spoorbaan**.

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Toelichting

De retourleiding bestaat uit (zowel bij het 1500 V als het 25 kV-systeem) spoorstaven, waarbij inbegrepen:

- de verbindingen van spoorstaven naar het onderstation;
- de verbindingen tussen de spoorstaven ter weerszijden van een waterkruising;
- de verbindingen tussen spoorstaven ter overbrugging van een al dan niet isolerende las.

Het 25 kV-systeem benut daarnaast:

- de equipotentiaalleiding;
- de lineaire aardkabel met alle bijbehorende dwarsverbindingen (zie RLA);
- de mantels van kabels en de leidingen parallel aan het spoor in het baanlichaam.

N.B. volledig ten onrechte wordt dit begrip ook wel gebruikt voor het aanduiden van alleen de equipotentiaalleiding.

Retourstroom

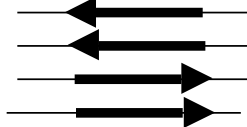
Definitie

Retourstroom is elektriciteit, die via de wielen van de **trein** en de bereden **spoorstaven** teruggaat naar het onderstation.

Richtingbedrijf

Definitie

Een richtingbedrijf zijn de rijrichtingen op een viersporig **baanvak** volgens het principe 'heen-heen-terug-terug'. Zie ook lijnbedrijf.



Rijden op zicht

Definitie

Rijden op zicht(ROZ) is rijden met zodanige snelheid (maximaal 40 km/u) dat altijd voor een uiterste zichtpunt gestopt kan worden.

Voorbeeld

In beveiligd gebied wordt ROZ aangegeven door geel knipper.

Rijdraad

Definitie

Een rijdraad is een sleepleiding, onderdeel van de **bovenleiding**, die contact maakt met de stroomafnemers van de **trein**.

Rijkarakteristiek

Definitie

Een Rijkarakteristiek geeft aan of een **trein** per **trainactiviteit** als sneltrein, intercity of anderszins rijdt.

Toelichting

De rijkarakteristiek wordt per trainactiviteit vastgelegd. De rijkarakteristiek van trein kan onderweg veranderen.

Voorbeeld: Een trein die leeg voor komt rijden - waarbij eerst een traject met meer dienstregelpunten wordt afge-

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

legd - om vervolgens als intercitiy te gaan rijden. Of een intercitiy die het laatste stuk van zijn traject als stoptrein aflegt."

In VKL wordt de rijkaracteristiek ook per treinserie - als typering van de treinserie - vastgelegd. Rijkaracteristieken zijn mede bepalend voor de stationnementsduur van treinen op stations.

Rijtijd

Definitie

Rijtijd is de tijd die een **trein** nodig heeft om van plaats A naar plaats B te rijden.

Toelichting

Doorgaans betreft het de tijd van optrekken uit stilstand tot eerstvolgende stilstand. De rijtijd wordt bepaald door infra-, materieel- en dienstregelingskarakteristieken (bijv. baanvaksnelheid, materieelsoort, tractievormen enz.). In eerste instantie is er sprake van "kale" rijtijd, die aangevuld wordt een marge (bij reizigerstreinen meestal 7%), waaruit de rijtijd volgt zoals die in de dienstregelingsplanning wordt toegepast.

Rijtuig

Definitie

Een rijtuig is een **spoorvoertuig** zonder eigen **tractie** en bestemd om personen (incl. hun bagage) te vervoeren.

Volgens VanDale is een rijtuig een wagen voor personenvervoer, die wordt geduwd of getrokken.

Rijweg

Definitie CM/VL

Een Rijweg is een topologische mogelijkheid tot verplaatsing op de **railinfrastructuur** waarvan het exacte **pad** over de **rails** nog onbepaald is.

De mogelijkheid tot verplaatsing wordt aangegeven tussen:

- twee sporen, beginnend op het **VAN-spoor** en eindigend op het **NAAR-spoor**.
en waar van toepassing:
- twee variabele **seinen**, beginnend met een **VAN-sein** en eindigend bij het **NAAR-sein**, corresponderend met de VAN- en NAAR-sporen.

Toelichting

Er zijn uitzonderingen. Een vrije baan kent bijv. alleen seinstappen en een onbeveiligd emplacement kent alleen spoorstappen.

Rijwegen kunnen enkelvoudig zijn, d.w.z. er ligt geen variabel sein tussen; maar ook samengesteld. Rijwegen worden per richting vastgelegd. In deze context is rijweg dus een synoniem van seinstap.

Definitie Treinbeveiliging

Een Rijweg is een topologische mogelijkheid tot verplaatsing op de **railinfrastructuur** waarvan het exacte **pad** over de **rails** bepaald is.

De mogelijkheid tot verplaatsing wordt aangegeven tussen twee variabele **seinen** en de relaisstand van die seinen, beginnend met een **VAN-sein** en eindigend bij het **NAAR-sein**. Bovendien wordt het tussenliggend **wissel** aangegeven.

Voorbeeld:

Van-sein A, groen, wissel C, Naar-sein B, geel.

Toelichting

Bij treinbeveiliging hebben rijweg en route dezelfde definitie.

Rijweginstelling

Definitie

Rijweginstelling is het fysiek activeren van een **route** op de **railinfrastructuur**.

Toelichting

Dit is het instellen van wissels en seinen die bij een route horen.

Rijwegvoorwaarde

Definitie

Een Rijwegvoorwaarde is het geheel aan randvoorwaarden bij een **rijweginstelling**. Hierbij gaat het om zaken als insteltijd, **route**, ROZ-indicator, vereiste infra-elementtoestanden etc.

RNE

Definitie

RailNetEurope is een Europees samenwerkingsverband van beheerders van **railinfrastructuur** op het gebied van capaciteitsverdeling en operatie. Binnen RNE worden de internationale dienstregelingsaanvragen gecoördineerd en afgestemd.

(www.railneteuropa.com)

Rode meetgebied

Definitie

Een rood meetgebied (RM) is een extra ruimte rondom **PVR-NL**, waarbinnen zich bij uitzondering voorwerpen mogen bevinden, die het **treinverkeer** kunnen hinderen en/of in gevaar kunnen brengen.

Toelichting

Voorbeeld van een uitzonderingsvoorwerp is een dwergsein.

Als een trein buiten het rode meetgebied komt dan rijdt deze als "buitenprofiel vervoer" en wordt door ProRail een aanwijzing (vroeger lastgeving) gegeven. In sommige gevallen worden er bij "buitenprofiel vervoer" infraobjecten tijdelijk verwijderd.

Zie ook de omgrenzingprofiel en profiel vrije van ruimte.

Rollend gereedschap

Definitie

Rollend gereedschap is gereedschap of een hulpmiddel dat door middel van handkracht, over de **rails** te worden bewogen.

Toelichting

Voorbeelden zijn pomplorries en verrolbare ladders.

Route

Definitie CM/VL

Een route is een topologische precisering van een **rijweg** die naast het **VAN-spoor** en **NAAR-spoor** en/of **VAN-sein** en **NAAR-sein** ook de tussenliggende wisselstanden aangeeft. Deze wisselstanden (bijv. L,R,L,L) zijn samengevat in een **dwangnummer**.

Toelichting

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Een route kan, net als een rijweg, enkelvoudig en samengesteld zijn.

Definitie Treinbeveiliging

Een route is een vooraf bepaald **pad** voor een beweging.

Schakel- en Meldcentrum

Definitie

Een Schakel- en MeldCentrum (SMC) van ProRail is een locatie van waaruit het functioneren van de **bovenleiding** bewaakt c.q. bediend (schakelen) wordt en waar alle storingsmeldingen worden gecoördineerd.

Toelichting

Tot ca. 1994 werden deze centra Centrale SchakelPost -CSP- genoemd.

Schakelen kan gevraagd (op verzoek) en ongevraagd (uit eigen waarneming) verricht worden.

Schakelaar

Definitie

Een schakelaar is een toestel om een elektrische stroomketen te sluiten of te onderbreken.

Scheepshoordetectie

Definitie

Scheepshoordetectie is apparatuur dat het scheepshoornsignaal voor het verzoek tot opening van een brug herkent.

Scheider

Definitie

Een scheider is een toestel, niet zijnde een **schakelaar**, bestemd om in open stand een **veilige** scheiding tussen delen van een stroomketen tot stand te brengen (NEN1010).

Schuit

Definitie

Een schuit is het bovenste onderdeel van de **stroomafnemer** waarmee contact met de **rijdraad** wordt gemaakt. De schuit bestaat uit een sleepstuk, datgene wat de draad aanraakt en aan weerszijde een kromming naar beneden, de beide horens.

Schuitbreedte

Definitie

Schuitbreedte is de breedte van de **schuit** gemeten over het sleepstuk en beide horens (de uiteinden van de schuit).

Toelichting

In Europa gebruikelijke schuitbreedtes zijn 1450 (SBB, SNCF 25 kV), 1600 (STI 25 kV) en 1950 mm (NS 1500V, DB 15 kV, SNCF 1500V).

Begrippenlijst "Spoorse begrippen">

Sectie*Definitie*

Een sectie is een door **sectiescheidingen** afgebakend **gebied** dat als geheel in de **beveiliging** beschikbaar of bezet wordt gemeld. Dus de kleinste eenheid **railinfrastructuur** die voor één doel tegelijk in gebruik kan zijn.

Toelichting

Secties kunnen door 2, 3, .. 6 sectiescheidingen begrensd worden. In geval van 2: de sectie ligt geheel op één spoorak; in geval van 3: een wissel als sectie; in geval van 6: twee aaneensluitende kruisingen of engelsmannen.

Sectiescheiding*Definitie*

Een sectiescheiding is een scheiding tussen twee **secties**, uitgevoerd als een **las**.

Sein*Definitie*

Een sein is een signaalgever waarvan de boodschap, zowel vanuit bedienoptiek als beveiligingsoptiek, het bestuursgedrag van de **machinist** danwel de activiteiten van spoorwegwerkers, dwingend beïnvloedt.

Toelichting

De boodschap van een sein ligt opgesloten in de semantiek van diens "seinbeeld". Zie hiervoor het SeinReglement.

Merk op: vast sein = bord

Voorbeeld

- Borden: snelheidsverminderingbord, baanvaksnelheidsbord;
- Variabele seinen: lichtseinen zoals hoofdseinen (hoog of laag), voorseinen;
- Cabineseinen: seinen die via radiografische weg in de cabine van de trein zichtbaar zijn.

Seinstap*Definitie*

Een seinstap is een **rijweg** tussen twee elkaar opvolgende **variabele seinen**, binnen de rijmogelijkheid-restricties van de topologie.

Toelichting

Seinstappen kunnen enkelvoudig zijn, d.w.z. er ligt geen variabel sein tussen; maar ook samengesteld. Seinstappen worden per richting vastgelegd.

Binnen de bediening is een enkelvoudige seinstap het equivalent van een enkelvoudige rijweg.

Shuttletrein*Definitie*

Een shuttletrein is een **trein**, die in vaste samenstelling en op vaste tijden pendelt tussen twee steeds dezelfde **dienstregelpunten**.

Toelichting

Dit komt met name voor bij het vervoer van containers en wissellaadbakken en bij de hoge snelheidslijnen en luchthavens. Dit is een soort lijndienst.

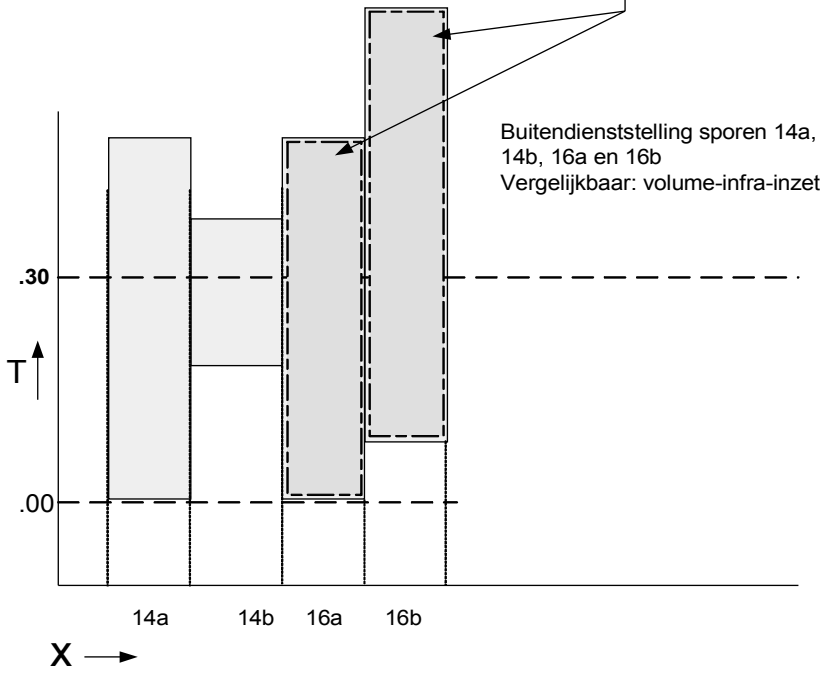
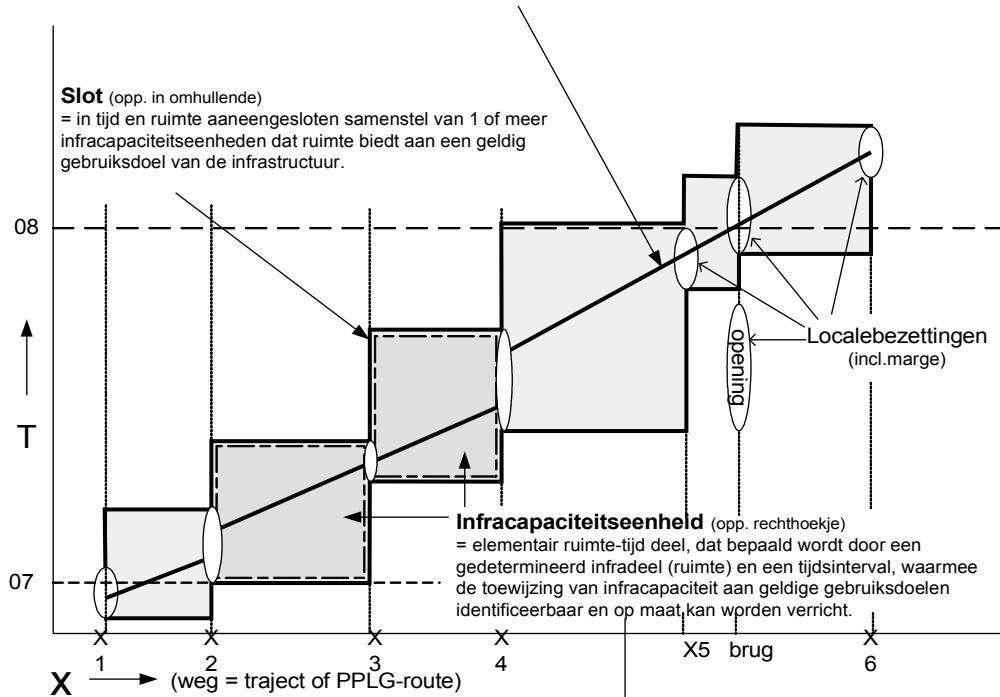
Slot

Definitie

Een slot is een in tijd en ruimte aaneengesloten samenstel van één of meer **infracapaciteitseenheden**, dat ruimte biedt aan een geldig **infragebruiksdoel** van de **railinfrastructuur**.

Toelichting

Pad (lijn)
= beweging als conflictvrije invulling voor een slot over een gedetermineerd deel van de railinfrastructuur.



Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Snel goederenvervoer

Definitie

Snel goederenvervoer is goederenvervoer per **trein** in een **pad** met karakteristieken, die vergelijkbaar zijn met de inzet van een **goederentrein** met een bruto treingewicht van 400 ton, een kruissnelheid van 130 km/h en een toegelaten maximum snelheid van tenminste 140 km/h.

Toelichting

Dit begrip wordt gebruikt in de capaciteitstoedelingsregels.

Bij de uitwerking van het model is uitgegaan van één 4-assige elektrische locomotief van de locserie 1600/1700/1800 van NSR/Railion

Deze toevoeging is in de Netverklaring opgenomen.

Snelrein

Definitie

Een snelrein is een **treinsoort** met de **karakteristieken** van een **Intercity** echter met meer tussenliggende **haltingen**.

Toelichting

Vroeger werd deze treinsoort ook wel InterRegio trein genoemd.

Sorteerspoor

Synoniem

Zie Verdeelspoor

Spaninrichting

Synoniem

Zie afspaninrichting

Spanningsloos

Definitie

Spanningsloos is een elektrische toestand van de **bovenleiding**, waarbij deze geen elektrische spanning heeft en geaard is.

Specifieke Transmissie Module

Definitie

Een Specifieke Transmissie Module (STM) is treinapparatuur, die informatie uit een conventioneel lokaal **beveiligingssysteem** converteert naar voor het **ETCS** begrijpelijke informatie.

Toelichting

Voor Nederland is de STM-ATB relevant, voor de grensovergang met België de STM-Memor en voor Duitsland de STM-PZB (Punktförmige Zugbeeinflussung).

Specifiekedagbeweging

Definitie

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Een specifiekedagbeweging is een **patroonbeweging** die toegepast is op een concreet tijdstip op één specifieke datum.

Toelichting

Ten grondslag aan een specifiekedagbeweging ligt altijd een patroonbeweging. Detailverschillen met de onderliggende patroonbeweging kunnen worden aangegeven in de vorm van bewegingsactiviteitafwijkingen.

Een specifiekedagbeweging is een element van het **dienstregeling/infraplan** binnen het **Specifiekedagplan**.

Specifiekedagplan

Definitie

Een specifiekedagplan is het samenhangende geheel van **dienstregeling/infraplan**, **materieelplan** en **personeelplan** dat geldt voor precies één specifieke datum.

Het **dienstregeling/infraplan**-deel van een specifiekedagplan is opgebouwd uit een **basisdag** die voorzien is van een geldigheid op datum, aangevuld met orders betreffende **specifiekedagbewegingen**, **brugopeningen**, **buitendienstgestelde gebieden**, **niet centraal bediende gebieden** en **volumeinzet** (opstelsporen).

Toelichting

Na voltooiing vormt dit geheel het interne eindproduct van het planproces, waarvan een veelheid aan externe planproducten wordt afgeleid voor de afnemers van het planproces.

Zie bijlage 5.2: "Van Patroonbeweging tot procesplan."

Splitsen

Definitie

Splitsen is het op een **station** opdelen van een aangekomen **trein** met één **treinnummer** in twee **treinen**, die elk verder rijden met een eigen **treinnummer**.

Toelichting

Meestal behoudt één van de treinen het nummer van de aangekomen trein. Indien één van beide treinen uit de dienstregeling wordt genomen (geen treinnummer) wordt dit aftrappen genoemd. Het omgekeerde van splitsen heet combineren.

Spoor

Definitie

Een spoor is een ononderbroken, benaamd deel van één of meer **spoortakken**, eenduidig begrensd door daarvoor geldige **spoorgrenzen** en bedoeld als van- of naar-locatie voor een **beweging**, danwel als opstelplaats voor **materieel**.

Spoorgrenzen worden behandeld in bijlage 5.1.

Toelichting

Een meer populaire definitie is:

twee (evenwijdige) spoorstaven, zodanig geconstrueerd, dat er railvoertuigen op kunnen rijden.

Dit is echter eerder de omschrijving van "rails".

Spoor- en baanvakgeometrie

Definitie

Spoor- en baanvakgeometrie is de ligging van **sporen** en **baanvakken** uitgedrukt in meetkundige termen.

Spooraansluiting

Definitie

Een spooraansluiting is een aansluiting van het terrein van één bedrijf door middel van een **spoor** en een **wissel** aan het **spoorwegnet**.

Spoorafstand

Definitie

De spoorafstand is de kortste afstand tussen twee naast elkaar gelegen, gelijkvloerse, **sporen** van hart **spoor** tot hart **spoor**.

Spooras

Synoniem

Zie As spoor

Spoorbaan

Definitie

Een spoorbaan is het geheel van **rails**, **dwarsliggers** en het **baanlichaam** waarover de **spoorvoertuigen** rijden.

Toelichting

Een spoorbaan is de fysieke realisatie van het begrip spoorweg, dat meer als juridische begrip wordt gebruikt.

Spoorbezetting

Definitie

Een spoorbezetting is de **infrabezetting** van een **spoor**.

Spoorbreedte

Definitie

De spoorbreedte is de afstand tussen twee **spoorstaven** van één **spoor**, gemeten van hart **spoorstaaf** tot hart **spoorstaaf**.

Toelichting

Pas op voor verwarring met spoor**wijde**.

Spoorbrug

Definitie

Een spoorbrug is een brug waarover een **spoorweg** loopt .

Spooreplacement

Synoniem

Zie emplacement

Spoorgrens

Definitie

Een spoorgrens is een grens van een **spoor**.

Toelichting

Belangrijkste spoorgrenzen zijn wissel, stootjuk en bediend sein.

Zie bijlage 5.1

Spoors materieel

Synoniem

Zie Spoorvoertuig

Spoorsloot

Definitie

Een spoorsloot is een sloot die evenwijdig aan het **baanlichaam** van het **spoor** ligt ten behoeve van de waterhuishouding en de afscherming van de **spoorbaan**.

Spoorstaaf

Definitie

Een spoorstaaf is een geprofileerde ijzeren staaf als onderdeel van een **spoorbaan**.

Toelichting

Een spoorstaaf is een onderdeel van de retourleiding.

Synoniem

Rail

Spoorstaafdoorverbindingschakelaar

Definitie

Een spoorstaafdoorverbindingschakelaar is een **schakelaar** die 2 **spoorstaven** in de lengterichting elektrisch doorverbindt bij beweegbare bruggen.

Spoorstroomloop

Definitie

Een spoorstroomloop is een elektrische stroomkring op een **spoorweg** in de vorm van een spanningsverschil tussen de **spoorstaven**.

Toelichting

Het spanningsverschil tussen de spoorstaven kan worden kortgesloten met de assen van een trein of een kortsluitlans.

Er zijn qua technische implementatie verschillende soorten spoorstroomlopen, zoals:

prikspanningspoorstroomloop

toonfrequente spoorstroomloop (zie GRS-spoorstroomloop)

Spoortak

Definitie

Een spoortak is een topologie beschrijvende ononderbroken railverbinding tussen twee **topologie-objectpoten**.

Toelichting

Ten minste één van de twee topologie-objectpoten moet een wissel zijn, zodat de identificatie van een spoortak altijd op basis van een wissel (met kantcode) kan plaatsvinden.

Dat is nodig omdat in de naamgevingen op de railinfrastructuur wissels altijd (!) een naam (nummer) hebben op het OBE-blad.

Andere topologie-objecten krijgen alleen een administratief nummer, dat niet op het OBE-blad terugkomt.

Spoortakbelegging

Definitie

Een spoortakbelegging is een algemeen begrip voor de administratieve projectie op een **spoortak** van een fysiek **infraobject** dat zich in werkelijkheid langs die **spoortak** bevindt, of van een administratief punt dat voor die **spoortak** betekenis heeft.

Toelichting

De locatie van een spoortakbelegging is te allen tijde vastgelegd in de vorm van een volgordenummer, gerekend vanuit de topologie-objectpoot waar de spoortak begint. Afhankelijk van het type spoortakbelegging is de locatie nog verder bepaald in de vorm van een kilometerwaarde langs een kilometerlint.

Spoortunnel

Definitie

Een spoortunnel is een **tunnel** ten behoeve van het **treinverkeer**.

Spoorverkeer

Synoniem

Zie Treinverkeer

Spoorvoertuig

Definitie

Een spoorvoertuig is een voertuig, al dan niet geleed, dat op **rails** kan rijden en gebruik maakt van de dragende en geleidende functies van de **railinfrastructuur** en in staat is lading te dragen en/of **tractie** te verzorgen.

Niet bedoeld worden voertuigen die gebruikt worden als gereedschap op de werkplek (bijv. de graaf- of hijsmachines die over de rails kunnen voortbewegen).

Synoniem

Spoors materieel

Spoorweg

Definitie

Een spoorweg is een weg bestemd voor **verkeer** over **spoorstaven** of geleide **rails**.

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Toelichting

Het begrip spoorweg wordt met name als juridische begrip gebruikt. (zie ook **spoorbaan**)

Er zijn 3 categorieën spoorwegen:

- hoofdspoorweg (voor treinen);
- lokale spoorweg (voor tram en metro): het begrip "lokaalspoorweg" wordt niet meer gebruikt sinds de invoering van de spoorwegwet van 2004, aangezien dit type spoorweg is verdisconteerd in het begrip "hoofdspoorweg";
- bijzondere spoorweg (bijvoorbeeld een museumlijn).

Spoorwegemplacement

Synoniem

Zie Emplacement

Spoorweginfrastructuur

Synoniem

Zie RailInfrastructuur

Spoorwegnet

Definitie

Een spoorwegnet is de netwerkweergave van de **railinfrastructuur**, waarin twee detailniveaus mogelijk zijn:

"**micro topologie**"

of

"**macro topologie**"

Spoorwegonderneming

Definitie

Volgens de Spoorwegwet: een spoorwegonderneming is een onderneming waarvan de (voornaamste) activiteit bestaat uit het leveren van spoorwegvervoerdiensten voor goederen of reizigers en die beschikt over **tractie** om de bedoelde diensten te verzorgen alsmede iedere andere onderneming die gebruik maakt of beoogt te maken van de **spoorweg** en ook beschikt over **tractie**.

Voorbeeld: NSR, Railion, Eurailscout en Volkers Stevin

Volgens de richtlijn 95/18/EG: een spoorwegonderneming is een onderneming waarvan de (voornaamste) activiteit bestaat uit het leveren van spoorwegvervoerdiensten voor goederen of reizigers en die beschikt over **tractie**.

Voorbeeld: NSR, Railion

Toelichting

Een spoorwegonderneming is in het bezit van een bedrijfsvergunning en een veiligheidsattest en sluit een Toegangsovereenkomst met de beheerder; pas dan mag deze op het spoor.

Synoniem

Vervoerder.

Spoorwegovergang

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Synoniem
Zie Overweg

Spoorwegveiligheid

Definitie
Spoorwegveiligheid is het geheel aan maatregelen dat is of wordt getroffen, ter voorkoming van gevaar in en door het **railverkeersysteem**.

Spoorwijdte

Definitie
Spoorwijdte is de afstand tussen de beide **spoorstaven**, gemeten tussen beide spoorstaafkoppen op x millimeter beneden de bovenkant van de spoorstaafkop

Toelichting

Pas op voor verwarring met spoor**breedte**.

x is afhankelijk van het type spoorstaaf dat wordt gebruikt.

Het Nederlandse spoorwegnet kent een spoorwijdte van 1435 mm, deze wijdte wordt in Europees verband ook wel normaal spoor genoemd, hetgeen echter mondiaal niet opgaat, aangezien het zg. Kaaps spoor (1067 mm spoorwijdte) wereldwijd normaler is, ergo: term normaal spoor voor 1435 mm niet gebruiken.

Spoorzone

Synoniem
Zie werkzone

Sporenstaat

Definitie
Een sporenstaat is een overzicht van de te gebruiken **sporen** bij aankomst, doorrijden en vertrek van **treinen** binnen een **PPLG** of **opstel terrein**.

Stabilisatieconstructie

Definitie
Een stabilisatieconstructie is een mechanische voorziening middels verstijving en/of verzwaring van een object of bouwwerk met het doel om dat stabiel te maken.

Stabiel = niet aan veranderingen onderhevig. (Van Dale)

Stadsgewestelijk openbaar railvervoer

Definitie
Stadsgewestelijk openbaar railvervoer is **openbaar vervoer** op de, op kaart 1 behorende bij het Besluit Capaciteitsverdeling Hoofdspoorweginfrastructuur, aangeduide **baanvakken** met stadsgewestelijke **stations**.

Stamlijn

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Definitie

Een stamlijn is het **spoor** en de **wissels**, waarop meer **spooransluitingen** zijn aangesloten ter ontsluiting van een bedrijvenpark aan de **hoofdspoorweg**.

Standaard bijzonderheid

Definitie

Een standaard bijzonderheid is een aanduiding die een bepaalde eigenschap van een **trein** aangeeft, waarbij de eigenschap behoort tot een groep van algemeen belang geachte eigenschappen. Bijvoorbeeld: CHLOOR (chloor-trein) en BP (buiten profiel).

Toelichting

Binnen de planning en bijsturingssystemen bepalen standaard bijzonderheden (bijv: Chloor, Buiten profiel etc.) of trein(activiteit)en afwijkend worden gepresenteerd.

Voor de bijsturingssystemen is ook het afwijkend rijden middels een 2^e standaard bijzonderheid zichtbaar. Daarnaast geldt voor de bijsturing dat bij bepaalde standaard bijzonderheden er richtlijnen/procedures t.b.v. de **spoorwegveiligheid** moeten worden opgevolgd.

Station

Definitie

Een station is een **dienstregelpunt** bestemd en ingericht om **treinen** te doen stoppen, eindigen, inhalen of **kruisen** en voorzien van ten minste één **wissel** en tevens bestemd en ingericht om reizigers te laten in- of uitstappen en/of goederen aan te nemen en/of af te leveren.

Toelichting:

In de Spoorwegwet (art. 26) wordt het begrip **station** gedefinieerd conform het begrip **stationsgebouw**.

Stationnement

Definitie

Stationnement is een stilstand van een **trein** op een **dienstregelpunt** ten behoeve van het in- of uitstappen van reizigers of het verladen van goederen.

Stationsgebouw

Definitie

Een **gebouw** of werk dat blijkens zijn constructie en inrichting geheel of gedeeltelijk is bestemd voor aankomst en vertrek van **spoorvoertuigen** met het oog op het in-, uit- of overstappen van reizigers..

Toelichting:

Volgens de Spoorwegwet (art. 26) is dit de definitie van een station.

Steenbestorting

Definitie

Steenbestorting is het bestorten van dijkvoeten, onderzeese oevers enz. met onregelmatige stukken steen.

Stootjuk

Definitie

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Een stootjuk is een constructie die als blokkade het fysieke einde van een **spoortak** markeert.

Toelichting

Een stootjuk kan voorzien zijn van een afsluitlantaarn (zie Seinenboek).

Stopdoorschakeling

Definitie

Een stopdoorschakeling is een schakeling om in de bediening onderscheid te kunnen maken tussen het doorrijden en **halteren** van **treinen**, in situaties waarbij deze zich in de naderingsafstand van een **overweg** bevinden.

Toelichting

Bij 'stop' is de aankondigingsweg overbrugd ('niet actief')

Stopontspoorblok

Definitie

Een stopontspoorblok is een ijzeren blok op de **spoorstaaf** om bewegende **spoorvoertuigen** te stoppen of te doen ontsporen ter voorkoming van zijdelingse aanrijding (flankbeveiliging).

Toelichting:

Bij een beperkte snelheid kan bewegend **materieel** gestopt worden, maar bij een te grote snelheid wordt dit tot ontsporing gebracht op zo'n manier, dat het wordt weggeleid van het te beveiligen **spoor**.

Stopontspoorblokken kunnen afhankelijk van de uitvoering met de hand of op afstand worden bediend. Zie ook **ontsporingseleider**.

Stoptrein

Definitie

Een stoptrein is een treinsoort uit het binnenlands **treinverkeer** die (bijna) overal stopt.

Synoniem

Agglo-Regio (AR) Wordt niet meer gebruikt.

Storing

Definitie

Een storing is een niet- of niet juist werkende functionaliteit van de **spoorweginfrastructuur**.

Stoten

Definitie

Stoten is het ongekoppeld opduwen van **wagens** of **rangedelen** door een **krachtvoertuig**.

Streekgewestelijk openbaar personenvervoer

Definitie

Streekgewestelijk openbaar vervoer is **openbaar vervoer** op de, op kaart 1 behorende bij het Besluit Capaciteitsverdeling Hoofdspoorweginfrastructuur, aangeduide **baanvakken** met streekgewestelijke **stations**.

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"**Stroomafnemer***Definitie*

Een stroomafnemer is een onderdeel aan of op een **locomotief** of **treinstel** waarmee stroom uit de **bovenleiding** of de 'derde' stroomvoerende **rail** kan worden afgenomen.

Toelichting

Indien de stroomafnemer op het dak van de trein geplaatst is, wordt deze ook wel pantograaf genoemd.

Stroomrail*Definitie*

Een stroomrail is een geleidingsrail naast en nabij de **spoorstaven** ten behoeve van tractiestroomvoorziening, in plaats van een **bovenleiding** of een massieve constructie ten behoeve van tractiestroomvoorziening, in plaats van een **bovenleiding**, welke wordt toegepast op bruggen en in tunnels en soms bij **seinen**.

Opmerking

De eerste toepassing is met name bij Rotterdam en Amsterdam, maar dit wordt niet beheerd door ProRail

System*Definitie*

Een systeem is een samenhangend stelsel van technische-, organisatorische-, procedurele- en andere middelen ter vervulling van een functie.

*Toelichting**Van Dale:*

1. de wijze waarop iets is ingericht en de regels die dienen ter instandhouding daarvan
2. geheel dat volgens een bepaald beginsel geordend, gerangschikt of ingedeeld is
3. het geheel van handelingen die dienen om een gesteld doel te bereiken
4. [muz.] aantal bijeenbehorende balken in een partituur

Hier gebruikt als combinatie van de varianten 2 en 3

Voorbeeld

Voorbeelden van systemen zijn o.a.: een "tractie-energiesysteem", "beveiligingssysteem", "omroepsysteem", "procesleidingssysteem", "treindetectiesysteem".

Tailtrack*Definitie*

Tailtrack is een (kop)**spoor** dat lang genoeg is om te worden gebruikt om snel van de ene aankomst-/vertrek spoorbundel naar de andere te kunnen doorwisselen (met een zig-zag beweging).

Toelichting

Tailtracks voor reizigerstreinen worden doorgaans dicht in de buurt van de perronsporen aangelegd.

Talud*Definitie*

Een talud is een helling/glooiing, schuinte van het zijvlak van aardwerken, dijken, spoorwerken, vestingwerken

Ref. VanDale

Tankinstallatie

Definitie

Een tankinstallatie is een installatie voor de opslag van brandstof, inclusief de mogelijkheden om **spoorvoertuigen** van brandstof te voorzien op een milieuverantwoordelijke wijze.

Toelichting

Conform de wet milieubeheer.

Tankplaat

Definitie

Een tankplaat is een bodembeschermende voorziening ten behoeve van het tanken van **spoorvoertuigen**, al of niet voorzien van een **tankinstallatie**.

Te benutten infra

Definitie

Te benutten infra zijn **infradelen** vrijgegeven voor gebruik.

De toestemming om de **railinfrastructuur** te gebruiken wordt verleend in de **infradelen**.

N.B.: een "vrijgave gebied" is een opsomming van infradelen, maar kan wel als geaggregeerde eenheid van infra-toekenning gebruikt worden.

Technical Specification for Interoperability

Definitie

Technical Specification for Interoperability (TSI) is de Europese normgeving betreffende de **interoperabiliteit** van het Transeuropees Hoge-snelheidsspoorwegsysteem.

Technische eenheid

Definitie

Een technische eenheid van de **spoorwegen** is een stelsel van kenmerken voor uniformiteit aangaande technische gelijkheid voor voertuigen die één of meer landsgrenzen passeren.

Tegensein

Definitie

Een tegensein is een **sein** dat betekenis heeft in de tegenrichting ten opzichte van de actuele rijrichting.

Teleraail

Definitie

Teleraail is een communicatiesysteem op **treinen** tussen **machinist** en verkeersleiding.

Toelichting

Is sinds 2006 vervangen door GSM-R.

Terugzetten

Definitie

Terugzetten is het verplaatsen van **materieel** tegen de ingestelde rijrichting in onder een hetzelfde **treinnummer**.

Toelichting

De rijrichting wordt niet gekeerd.

Zie ook kopmaken en keren

Tijdelijke snelheidsbeperking

Definitie

Een Tijdelijke Snelheids Beperking (TSB) is een tijdelijke beperking van de plaatselijke **baanvaknelheid** als gevolg van de technische toestand van **infraobject(en)** en/of werkzaamheden.

Toelichting:

Na het afronden van werkzaamheden (kan ook opheffen van een storing zijn) wordt uit veiligheidsoverweging nog enige tijd de tijdelijke snelheidsbeperking gehandhaafd, totdat veilige berijdbaarheid is verzekerd.

Toegangsbewijs

Definitie

Een toegangsbewijs is een document dat toegang geeft tot niet voor het publiek toegankelijke delen van de **railinfrastructuur** en omliggende grond, in beheer bij ProRail.

Toegangsovereenkomst

Definitie

Een toegangsovereenkomst is een overeenkomst tussen ProRail en een **gerechtigde** over het gebruik van capaciteit en bevat in ieder geval bedingen over:

- a. de door ProRail te bieden kwaliteit van de hoofdspoorweginfrastructuur;
- b. de **gebruiksvergoeding**.

Toelichting

Zie art. 59 van de Spoorwegwet

Zie ook: capaciteitsovereenkomst.

Toegangssein

Definitie

Een toegangssein is een **sein** dat aanwijzingen geeft alvorens een **gebied** kan worden ingereeden.

Toelichting

Het kan zowel een bord als variabel sein zijn; de aanwijzingen (teksten bij borden) betreffen vaak het contact opnemen met een opzichter of treindienstleider. Ingeval van een variabel sein betreft het de algemeen gangbare betekenissen van het voorstaande seinbeeld.

Toelatingsnormen

Definitie

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Toelatingsnormen zijn normen die aangeven welk **materieel** op welke **infradelen** mag rijden of welke lading (**gevaarlijke stoffen**) over welke **infradelen** vervoerd mag worden.

Toewijzen

Definitie

Toewijzen is het toestemming geven van **infragebruik** via een **toegangsovereenkomst** door ProRail.

Tonmetergewicht

Definitie

Een tonmetergewicht is het gewicht in tonnen dat een **trein** gemiddeld per strekkende meter weegt.

Topologie-object

Definitie

Een topologie-object is een fysiek puntobject dat speciaal geselecteerd is als elementaire drager van de kale topologie.

Toelichting

Er zijn drie verschillende soorten Topologie-objecten:

wissels (fysieke vertakkingen)

stootjukken (fysieke eindpunten)

terra incognita's (administratieve eindpunten nabij landsgrens en particulier terrein).

Topologie-objectpoot

Definitie

Een Topologie-objectpoot is één van de kanten van een **topologie-object**. Deze kanten wordt gespecificeerd met behulp van een **kantcode**: in het geval van een **wissel** is dit "L" voor de linkerpoot, "R" voor de rechterpoot en "V" voor de voorpoot. **Stootjukken** en terra incognita's hebben slechts één kant die wordt beschouwd als de voorpoot.

Tracéwet

Definitie

De tracéwet is een wettelijke regeling met als doel te komen tot een integratie van procedures, betere coördinatie van de besluitvorming op Rijks- en lager niveau (integrale afweging van alle belangen, die bij de tracévaststelling spelen) inclusief 'sancties' en het verbeteren van de rechtszekerheid voor burgers. Deze wet is van toepassing op aanleg/uitbreiding van spoorlijnen.

Tractie

Definitie

Tractie is de uitgeoefende kracht van de voortbeweginginrichting van een **spoorvoertuig**.

Tractie energievoorzieningsysteem

Definitie

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Een tractie energievoorzieningsysteem is een **systeem**, onderdeel uitmakend van de **railinfrastructuur**, ten behoeve van de tractie-energievoorziening.

Toelichting

Er zijn verschillende tractievormen, ieder met zijn eigen manier van energievoorziening.

De twee meest voorkomende zijn

elektrische tractie met bovenleidingen en onderstations als energievoorziening;

dieseltractie met tankplaten voor dieselolie.

Tractiegroep

Definitie

Een tractiegroep is een keten van tractietransformatoren en **tractie-gelijkrichters**, inclusief de kabelverbindingen vanaf de **hoogspanningsverdeelinrichting** (HVI) en de gelijkstroomverdeelinrichting (GVI).

Tractievoedingsysteem

Definitie

Een tractievoedingsysteem is een deelsysteem van het **Tractie energievoorzieningsysteem**, bedoeld voor het transporteren, transformeren en verdelen over voedingsecties van tractie-energie.

Toelichting

De hiervoor benodigde apparatuur is ondergebracht in gebouwen en opstellingen langs de spoorbaan. Daarbij zijn te onderscheiden:

- onderstations;
- autotransformatorstations;
- schakelstations;
- kabelovergangskasten.

Tractievorm

Definitie

Een tractievorm is het voortstuwingsmechanisme waarmee een **beweging** in gang wordt gezet of in stand wordt gehouden.

Toelichting

Bij de tractievorm wordt het corresponderende materieeltype en in het geval van locomotieven het aantal hiervan vastgelegd. Tractievormen worden als invoerparameter gebruikt bij de rijtijdmodule voor bepalen van dienstregelingssnelheid etc. Daarnaast vormen de tractievormen de basis voor de alternatieven aan materieelsamenstellingen ("tractie equivalenten")

Voorbeeld

E1600 = Elektrische locomotief type 1600

E16D1 = Combinatie Elektrische locomotief type 1600 met 7 of 8 dubbeldekbakken

D6403 = 3 Diesellocomotieven type 6400

Traject

Synoniem

Zie Baanvak.

Algemene omschrijving: "verbinding tussen twee plaatsen met betrekking tot voer- of vaartuigen die die weg geregeld afleggen".

Traverse

Definitie

Een traverse is de bovenlangse dwarsverbinding tussen **perrons** onderling en eventueel het **stationsgebouw**.

Toelichting

De tegenhanger hiervan is de perrontunnel die onderlangs de dwarsverbinding is tussen perrons onderling en eventueel het stationsgebouw.

Synoniem

perronbrug

luchtbrug (bijv. in Gdm)

Trein

Definitie

Een trein is een **beweging** voor het vervoer van reizigers of goederen, of de overbrenging van leeg materieel, met een bepaalde **infrainzet** volgens een gepland tijdschema.

Toelichting

Een trein wordt geïdentificeerd met een treinnummer en t.b.v. de unieke identificatie van het grensverkeer met België aangevuld met twee treinletters.

Een trein doorloopt (normaliter) in het proces van planning tot uitvoering een drietal fasen (= oude VPT-situatie; tzt komt een vergelijkbare PTI-situatie met de planningsfasen: BasisUren, BasisDagen en SpecifiekeDagen).

1. Basisuurpatroon-trein (BUP-Trein)
Door de planners van NSR wordt een basisuurpatroon opgesteld voor een (deel)treinserie, de zogenaamde BUP-Trein. Er wordt een BUP-Trein gemaakt per rijrichting van het traject en eventueel voor de dal/ochtend of avondspits.
2. Patroonplan-Trein (PP-Trein).
De BUP-Trein dient als basis voor de PP-Trein. Van het basisuurpatroon wordt door de planners een patroonplan voor een standaardweek gemaakt. Daarnaast worden de uitzonderingen op dit patroon vastgelegd m.b.v. periodegeldigheden en bijzondere verkeersdagen, de zogenaamde PP-Treinvariant. Bij de modellering van een PP-trein wordt het principe gehanteerd dat men niet dag voor dag vastlegt hoe alle treinen zullen rijden, maar dat men het patroon opslaat tezamen met de uitzonderingen op het patroon.
3. Concreetplan-Trein (CP-Trein).
De PP-Treinvariant dient als basis voor de CP-Trein. Van het patroonplan wordt een concreetplan voor een bepaalde verkeersdag gemaakt, door het patroonplan te effectueren voor een concrete dag. De actuele CP-Trein zal naast de plan- ook de uitvoeringstrein zijn (oftewel: bij de treinactiviteiten van de actuele CP-Trein worden ook de uitvoeringstijden vastgelegd).

Treinletters worden alleen gebruikt in het grensverkeer met België, daar waar het een loc-wissel aan de grens betreft, voor de trein die de Belgische locomotief aanvoert/afvoert over Belgisch grondgebied.

De NMBS hanteert hetzelfde treinnummer voor de internationale trein als voor de trein die de Belgische locomotief aanvoert/afvoert. Deze "aan- en afvoertreinen" zijn ook opgenomen in de plannen (uitgezonderd BUP) van de NS. Volgens NS-richtlijnen moet iedere trein per patroon/verkeersdag een uniek treinnummer hebben. Doordat treinletters zijn toegevoegd aan de unieke identificatie van een trein, is het mogelijk te conformeren aan de werkwijze van de NMBS. Omdat voor alle overige treinen de treinletters niet gebruikt worden (waarde: spaties) wordt de NS-richtlijn m.b.t. unieke treinnummers per trein per patroon/verkeersdag voor het treinverkeer binnen de landsgrenzen overeind gehouden.

Momenteel worden de treinletters EL, EM en ZL gebruikt voor treinen die de Belgische loc afvoeren en worden de treinletters LE, ME en LZ gebruikt voor treinen die de Belgische loc aanvoeren.

Unieke identificatie:

BUP-Trein: BUP-Treinnummer

PP-Trein: Treinnummer, Treinletter

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

CP-Trein: Treinnummer, Treinletters, Treindatum

Voorbeeld

Stoptreinen op het traject Leiden - Den Haag Centraal en v.v.

Internationale trein op traject Luik - Amsterdam en v.v. alsmede trein die Belgische loc aanvoert/afvoert.

Voorkomen in systeem

BUP-Trein in Basisuurpatroon.

PP-Trein in (VGB-)Jaarplan, Dagplan en het Product-gedeelte van Lokaal Plan

CP-Trein in Proces-gedeelte van Lokaal Plan en (VGB-)Verkeersleiding.

Treinactiviteit

Definitie

Een Treinactiviteit is een **bewegingsactiviteit** van een **beweging** die als **trein** gekwalificeerd is.

Toelichting

Een treinactiviteit wordt als walwaarneming van een treinbeweging vastgelegd.

Treinactiviteiten worden in chronologische volgorde gepland en uitgevoerd, de kenmerken plantijd, uitvoeringstijd (wordt tijdens de uitvoering indien gemeten vastgelegd) en volgorde worden als eigenschappen vastgelegd.

Unieke identificatie

In de productplansystemen (Basisuurpatroon, Jaarplan, Dagplan en Lokaal Plan Productplan) is de identificatie grotendeels artificieel en zijn essentiële kenmerken als geldigheid, activiteitsoort en primair gebied als eigenschappen daaraan toegevoegd.

Identificatie treinactiviteiten per VPT-deelsysteem						
Basisuurpatroon	BUP-Treinnr	Volgnummer				
Jaarplan	Treinnummer	Treinletters	Variantnummer	Volgnummer		
Dagplan	Treinnummer	Treinletters	Variantnummer	Volgnummer		
Lokaal Plan Productdeel	Treinnummer	Treinletters	Aanvang-kalenderjaar	Aanvang-week	Aanvang-geldigheid	Volgnummer
Lokaal Plan Procesdeel	Treinnummer	Treinletters	Treindatum	Activiteitsoort	Dienstregel-punt	
Verkeersleiding	Treinnummer	Treinletters	Treindatum	Activiteitsoort	Dienstregel-punt	
Procesleiding	Treinnummer	Treinletters	Treindatum	Activiteitsoort	Dienstregel-punt	

Tabel 3: Identificatie treinactiviteiten per VPT-deelsysteem

Treindetectie

Definitie

Treindetectie is de techniek om de aanwezigheid van een **spoor-, bijzondere- of railwegvoertuig** of kortsluitlans vast te stellen op een bepaalde plaats op de **railinfrastructuur**.

Toelichting

Eén van de technieken is het onderbreken van de spoorstroomloop tussen spoorstaven; hiervan bestaan verschillende varianten (zie bijv. GRS- en OTC-spoorstroomloop)

Een andere techniek is met behulp van assentellers, waarbij kortsluitlansen niet toepasbaar zijn.

Ten onrechte wordt dit soms "spoordetectie" genoemd. Er worden echter geen sporen gedetecteerd.

Treindetectiesysteem

Definitie

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Een treindetectiesysteem is een **stelsel** dat aangeeft dat een afgebakend gedeelte van de **railinfrastructuur** bezet wordt door een **spoorvoertuig** of een samenstel van **spoorvoertuigen**.

Treindienst

Definitie

Een treindienst is het samenhangend geheel aan processen gericht op:

- de inzet van de productiemiddelen **infra**, materieel en personeel;
- de uitvoering van **bewegingen** en bijbehorende **bewegingsactiviteiten**.

Treindienstleider

Definitie

Een treindienstleider is een **medewerker** van ProRail/Verkeersleiding die belast is met het leiden van de **treindienst** voorzover het het "vrijgeven infra"-proces van een afgebakend deel van de **railinfrastructuur** betreft, zonder de **bijsturing** van **materieel** en (rijdend)personeel.

Zie het Procesboek Verkeersleiding voor het "vrijgeven infra"-proces.

Treindienstleiding

Definitie

Organisatie van mensen en systemen, die gericht is op het:

- zorgen voor **spoorwegveiligheid**;
- vrijgeven van **rijwegen** aan **infragebruikers**;
- bij verschil tussen gevraagde en beschikbare **rijwegen** het **procesplanrijwegen** opnieuw vaststellen en hierover informatie verstrekken;
- bij een **calamiteit** nemen van de juiste maatregelen en vervolgens melding maken van de **calamiteit**.

Treingewicht

Definitie

Het treingewicht is de optelling van de **remgewichten** van alle **spoorvoertuigen** van de materieelsamenstelling van een **trein**.

Treinnummer

Definitie

Een Treinnummer identificeert een **trein** uniek (voor het grensverkeer met België in combinatie met treinletters) op een geplande treindatum.

Toelichting

Aan het gebruik van treinnummers hangt een aantal eisen en een bepaalde semantiek vast.

De eisen m.b.t. de treinnummering omvatten bijvoorbeeld dat:

1. elk treinnummer mag in het gehele land op een bepaalde verkeersdag slechts eenmaal voorkomen. Een uitzondering hierop, vormt het grensoverschrijdend verkeer met België.
2. een geplande trein bestaat uit 5 cijfers, een door de verkeersleiding ingelegde trein uit maximaal 6 cijfers.

De semantiek m.b.t. treinnummering omvat bijvoorbeeld dat:

1. voor binnenlandse reizigerstreinen in de richting van Amsterdam hebben een even getal; de treinen vanuit de richting Amsterdam hebben een oneven getal. Voor internationale reizigerstreinen gaat dit niet op.

 Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

2. indien een NSR-trein wordt gesplitst waarbij een deel van de trein onder hetzelfde treinnummer doorrijdt, dan heeft de vleugeltrein als treinnummer de opsomming van het oude treinnummer en 20000 of 30000.
3. de laatste twee cijfers van het treinnummer vormen het volgnummer van de reizigerstrein in de desbetreffende treinserie.
4. internationale goederentreinen bestaan uit 5 cijfers en zijn als volgt opgebouwd: abcde met a = 4, b = codering betreffende de treinsamenstelling;
 - 0 voor Freeways;
 - 1 tot 3 voor Gecombineerd vervoer;
 - 4 tot 7 voor Homogeen vervoer;
 - 8 tot 9 voor Dichte wagons met stuk-lading;
 - cd volgorde/ruimte om het treinnummer op een dag uniek te houden.
 - e codering voor de richting
 - Oneven voor richting Noord-Zuid en West-Oost
5. Binnenlandse voortreinen bestaan uit 6 cijfers waarvan het eerste cijfer een 1 is en de laatste posities het nummer van de bijbehorende hoofdtrein bevatten. De eventuele tussenruimte is met nullen is opgevuld.
6. Binnenlandse volgtreinen bestaan uit 6 cijfers waarvan het eerste cijfer een 2 is en de laatste posities het nummer van de bijbehorende hoofdtrein bevatten. De eventuele tussenruimte is met nullen opgevuld.
7. Internationale voor- en volgtreinen bestaan uit 6 cijfers waarvan de eerste twee cijfers 12 zijn en de laatste posities het nummer van de bijbehorende hoofdtrein bevat.
8. Vervangende treinen bestaan uit 6 cijfers waarvan het eerste cijfer een 3 is en de laatste posities het nummer van de bijbehorende hoofdtrein bevatten. De e.v.t. tussenruimte is met nullen opgevuld.

Voor alle VPT-systemen geldt dat de eisen aan treinnummers in het datamodel zijn opgenomen en worden afgedwongen, maar dat de semantiek van treinnummers niet is gemodelleerd en zeker niet wordt afgedwongen. De semantiek van de treinnummers staat of valt met de gehanteerde werkwijze van de gebruikers van de VPT-systemen.

De praktijk leert dat de gebruikers gedisciplineerd en volgens de semantiek met treinnummers omgaan. Een nadeel van de semantiek in de treinnummers is dat het beperkingen oplegt m.b.t. vrij te gebruiken treinnummers (voor de ongeveer 8000 dagelijkse treinen op het Nederlandse spoornet wordt een veelvoud aan treinnummers gereserveerd).

Voorbeelden van treinnummers (zie ook bij "trein")

BUP-Trein:

A5000 vertrekt om -.23 uit Ledn en komt om -.42 aan in Gv.

B5000 vertrekt om -.50 uit Gv en komt om -.09 aan in Ledn

PP-Trein:

Trein 5043, ' ' vertrekt op maandag t/m zaterdag om 11:23 uit Ledn en komt om 11:42 aan in Gv.

Trein 5047, ' ' vertrekt op maandag t/m zaterdag om 12:23 uit Ledn en komt om 12:42 aan in Gv

Trein 5051, ' ' vertrekt op maandag t/m zaterdag om 13:23 uit Ledn en komt om 13:42 aan in Gv

Trein 5008, ' ' vertrekt op maandag t/m vrijdag om 05:50 uit Gv en komt om 06:09 aan in Ledn.

Trein 5028, ' ' vertrekt op maandag t/m zaterdag om 10:50 uit Gv en komt om 11:09 aan in Ledn.

Trein 5032, ' ' vertrekt op maandag t/m zaterdag om 11:50 uit Gv en komt om 12:09 aan in Ledn.

Trein 1138, ' ' vertrekt op maandag t/m vrijdag om 18:54 uit Luik (B) en komt om 22:23 aan in Asd.

Trein 1138, 'EL' vertrekt op maandag t/m vrijdag om 19:31 uit Mt en komt om 19:44 aan in Fvs (B).

Trein 1139, ' ' vertrekt op zaterdag t/m zondag om 07:36 uit Asd en komt om 10:57 aan in Luik (B).

Trein 1139, 'LE' vertrekt op zaterdag t/m zondag om 09:44 uit Fvs (B) en komt om 10:00 aan in Mt.

CP-Trein

Trein 5043, ' ', 29-06-1999 vertrek: 29-06-1999 11:23 uit Ledn, aankomst: 29-06-1999 11:42 in Gv.

Trein 5047, ' ', 29-06-1999 vertrek: 29-06-1999 12:23 uit Ledn, aankomst: 29-06-1999 12:42 in Gv.

Trein 5043, ' ', 30-06-1999 vertrek: 30-06-1999 11:23 uit Ledn, aankomst: 30-06-1999 11:42 in Gv

Trein 5043, ' ', 31-06-1999 vertrek: 31-06-1999 11:23 uit Ledn, aankomst: 31-06-1999 11:42 in Gv.

Trein 5008, ' ', 29-06-1999 vertrek: 29-06-1999 05:50 uit Gv, aankomst: 29-06-1999 06:09 in Ledn.

Trein 1138, ' ', 29-06-1999 vertrek: 29-06-1999 18:54 uit Luik, aankomst: 29-06-1999 22:23 in Asd.

Trein 1138, 'EL', 29-06-1999 vertrek: 29-06-1999 19:31 uit Mt, aankomst: 29-06-1999 19:44 in Fvs.

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Treinletters worden alleen gebruikt in het grensverkeer met België, daar waar het een loc-wissel aan de grens betreft, voor de trein die de Belgische locomotief aanvoert/afvoert over Belgisch grondgebied.

Treinpad

Synoniem

Zie Pad

Treinradio

Definitie

Een treinradio is een voorziening voor draadloze communicatie tussen treinpersoneel en walpersoneel dat bij het **vervoersproces** betrokken is.

Toelichting

De meeste communicatie vindt plaats tussen de machinist en de treindienstleider.

Voorbeeld

Telerail en GSM-R

Treinserie

Definitie

Een treinserie is een groepering van **treinen** die op basis van een gezamenlijk patroon gepland worden en rijden (=globaal gezien hetzelfde **traject** rijden). Een treinserie wordt aangeduid met een nummer, normaal gesproken een honderdtal, dat tegelijkertijd fungeert als treinnummerrange voor de **treinnummers** van de **treinen** die tot die treinserie behoren.

Toelichting

Een Treinserie binnen VPT heeft drie verschijningsvormen namelijk als Basisuurpatroonnummer, als Treinnummerrange en als verzameling van Treinnummerranges.

Basisuurpatroonnummer

Een Basisuurpatroonnummer (BUP-nummer) identificeert een BUP uniek.

Treinnummerrange

Een Treinnummerrange is een range van treinnummers begrensd door een begin treinnummer en een eind treinnummer, waarbij het begin treinnummer kleiner is dan het eind treinnummer en ranges van treinseries elkaar niet mogen overlappen. Treinen binnen een treinserie hebben dezelfde vervoerder en rijkarakteristiek en rijden over hetzelfde traject.

Treinnummerranges

In het systeem Crews is het mogelijk om treinnummerranges te groeperen tot een verzameling, die in zijn geheel als treinserie wordt beschouwd.

Unieke identificatie

Basisuurpatroon (deel-treinserie):	BUP-nummer
Jaarplan, Dagplan, Procesleiding:	Begintreinnummer
Verkeersleiding:	Begintreinnummer, Eindtreinnummer
CREWS:	Verzameling van Begintreinnummers

Voorbeeld Basisuurpatroonnummer

Basisuurpatroon van treinserie 5000 - 5099 bevat de volgende BUP-nummers, die ieder weer een aantal treinnummers bevatten:

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

BUP-NR	TREINNUMMERS	VERTREK -TIJD	TRAJECT	GELDIGHEID
A5000	5043,5047,5051,5055,5075,5079,5083,5087,5091,5095	-23	Ledn-Gv	DAL
B5000	5008,5028,5032,5036,5040,5044,5064,5068,5072,5076,5080	-50	Gv-Ledn	DAL
C5000	5033,5037,5041,5045,5049,5053,5069,5073	-53	Ledn-Gv-Rtd-Rld	DAL
D5000	5010,5026,5030,5034,5038,5042,5046,5050	-41	Rld-Rtd-Gv-Ledn	DAL
E5000	5023,5027,5031,5035,5039,5059,5063,5067,5071	-23	Ledn-Gv-Rtd-Ddr	SPITS
F5000	5012,5016,5020,5024,5048,5052,5056,5060	-50	Ddr-Rtd-Gv-Ledn	SPITS
G5000	5077,5081,5085,5089,5093	-53	Ledn-Gv-Rtd	(AVOND)DAL
H5000	5070,5074,5078,5082	-53	Rtd-Gv-Ledn	(AVOND)DAL
I5000	5021,5025,5057,5061,5065	-53	Ledn-Gv-Rtd-Ddr	SPITS
J5000	5014,5018,5022,5054,5058,5062	-41	Ddr-Rtd-Gv-Ledn	SPITS

Tabel 4 Link BUP-treinen met concreet plan treinen

Voorbeeld Treinnummerrange

Treinserie 5000 – 5099 bevat stoptreinen van NSR op het traject Ledn-Gv-Rtd-Rlb e.o.

Voorbeeld Verzameling Treinnummerrange

Treinserie 9500 - 9599, 19500 - 19599, 19900 -19999 bevat treinen van NSR op het traject Gd-Apn /Ledn e.o.

Treinstel*Definitie*

Een treinstel is een **spoorvoertuig**, bestaande uit 2 of meer **bakken**, voorzien van een eigen **tractie** en ingericht voor het vervoer van personen.

Treintype*Definitie*

Een Treintype is een nadere typering van een **trein** tot goederentrein, reizigerstrein, **werktrein**, losse loc of een ledig materieel **trein**.

Toelichting

Voor gebruikers van de centrale planningssystemen is de mogelijkheid voor het bewerken van treinen gekoppeld aan het treintype waarvoor men is geautoriseerd.

In VKL bepaalt het treintype de presentatie van treinen op het Tijdweg-diagram. De centrale planningssystemen bevatten een extra abstractieniveau voor treintype toekenningen, namelijk het selectie criterium voor de presentatie op één van de vier delen van de Tijdtafel Dienstregeling (TDR) dit wordt TDR type toekenning genoemd en is als een aparte eigenschap gemodelleerd. VKL en PRL maken geen onderscheid in deze en kennen alleen het abstractieniveau van trein type toekenningen. In VPT is iedere rijkaracteristiek toegekend aan een bepaald treintype.

Mogelijke waarde

De actuele verzameling treintypen is

Code	Omschrijving
G	Goederen
R	Reizigers
W	Werktreinen
L ²	Losse Loc
M ²	Ledig Mat

Tabel 5: treintypen

Treinverkeer*Definitie*

² Treintype in de centrale planningssystemen als TDR type toekenning opgenomen

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Treinverkeer is het geheel van **trein-** en **rangeerbewegingen**.

Synoniem
Spoorverkeer
Railverkeer

Treinvoorverwarming

Synoniem
Zie voorverwarming

TreinVrije Periode

Definitie
Een treinvrije periode (TVP) is een periode waarin volgens de planning (**dienstregeling**) in een bepaald **gebied** geen **treinverkeer** plaatsvindt.

Tunnel

Definitie
Een tunnel is een kunstmatig aangelegde, kokervormige gang onder iets door.

Toelichting
Een tunnel is binnen de civiele techniek een voorbeeld van een kunstwerk:
Bij de BetuweRoute wordt een fly-over met overdekking (koker) ook gezien als een tunnel.

Tunnelbak

Definitie
Een tunnelbak is een betonnen bak, die onder het maaiveld wordt aangelegd, waardoor het **spoor** verdiept komt te liggen, maar niet overdekt is.

Uithaalspoor

Definitie
Een uithaalspoor is een **spoor** in het verlengde van een bundel parallel liggende **sporen** met als doel een **trein** van het ene naar het andere **spoor** te kunnen **rangeren**.

Toelichting
Zie ook tailtrack en keerspoor

Uitvoeringstijd

Definitie
De Uitvoeringstijd is het datumtijdstip waarop een bepaalde activiteit daadwerkelijk is uitgevoerd.

Toelichting
Voor Verkeersleiding specifiek:
een activiteit in deze context is een trein-, rangeer-, materieel-, personeel-, of behandelactiviteit.

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Uitvoeringstijden worden vastgelegd bij treinactiviteiten. Doordat treingebonden materieel- en personeelactiviteiten refereren naar een begin- en eindtreinactiviteit, wordt bij deze activiteiten ook indirect uitvoeringstijden vastgelegd. Bij rangeer- en behandelactiviteiten worden (nog) geen uitvoeringstijden vastgelegd.

Undersleeper pad

Definitie

Een undersleeper pad is een onder de **dwarsligger** gelegen mat, ter compensatie van de elasticiteit, dan wel van (geluids)trillingen. Een undersleeper pad vormt één geheel met **dwarsliggers**.

Synoniem

Dwarsliggermat.

Unit cargo

Definitie

Unit cargo is de Engelse benaming voor wagenladingvervoer (gemengde lading per trein).

Toelichting

Dit resulteert in een bonte trein (geschikt voor goederen die in of op één wagon passen). In dit productiesysteem vindt vervoer plaats van eenheden van minder dan één trein; aan het eind van de werkdag worden de wagens opgehaald en bij het begin van de werkdag op de bestemming geplaatst. De wagens worden verzameld op een hoofdrangeerstation zo dicht mogelijk bij de bestemming. Van hieruit worden de wagens weer verdeeld. Dit systeem kenmerkt zich door "veel rangeren".

Variabel sein

Definitie

Een variabel sein is een **sein** dat onder aansturing van bediening of **beveiliging** verschillende seinbeelden kan tonen.

De tegenhanger (een "vast" **sein**) wordt in dit document aangeduid als een **bord**.

Vast sein

Synoniem

Zie bord

Vastpuntdraad

Definitie

Een vastpuntdraad is een verankering van de **rijdraad** halverwege 2 beweegbare **afspaninrichtingen**.

Veegtrein

Definitie

Een veegtrein is de eerste **trein** die na een **treinvrije periode** (bijv. de nacht) met beperkte snelheid over een **baanvak** rijdt om de baan te **inspecteren** op ongewenste hindernissen in en op het **spoor**.

Veilig

Definitie

Veilig is buiten gevaar, beschermd tegen personen of gevaren, die iemand bedreigen.

Toelichting

Ref. Van Dale

Veiligheidsfunctie

Definitie

Een veiligheidsfunctie is een functie waarin één of meer **veiligheidstaken** besloten liggen.

Veiligheidsonderzoek

Definitie

Een veiligheidsonderzoek is een onderzoek naar aanleiding van een **bijzonder voorval**.

Veiligheidsopdracht

Definitie

Een veiligheidsopdracht is een opdracht, van de **treindienstleider** aan de **machinist**, die de **machinist** om veiligheidsredenen moet uitvoeren.

Er zijn twee soorten veiligheidsopdrachten:

- **lastgeving**: is ingaande de spoorwegwet van 2004 veranderd in: **aanwijzing**
- **alarmoproep aan machinist**

Toelichting

Een veiligheidsopdracht overruled een seinbeeld. In het spraakgebruik wordt ook "directe veiligheidsopdracht" gebruikt, omdat het directe (menselijke) communicatie met de machinist betreft, anders dan wat seinen en borden doen.

Veiligheidspaspoort

Definitie

Een veiligheidspaspoort is een document waaruit de bevoegdheid blijkt tot het verrichten van daarin genoemde **veiligheidsfuncties**.

Veiligheidsregelgeving

Definitie

Veiligheidsregelgeving is het geheel van voorschriften, gericht op het in stand houden en bevorderen van een veilige deelname aan het **railverkeerssysteem**.

Veiligheidsstoring

Definitie

Veiligheidsstoring is een **storing** die direct gevaar kan opleveren of opleverde voor de **spoorwegveiligheid**. Dit geldt voor zowel **infra** als voor **materieel**.

Veiligheidsstaak

Definitie

Een veiligheidstaak is een taak die direct invloed heeft op de **spoorwegveiligheid** en waaraan voor de uitvoering daarvan specifieke geschiktheids- en vaardigheidseisen zijn gesteld.

Veiligheidszorg

Definitie

Veiligheidszorg is de managementfunctie die het veiligheidsbeleid vaststelt en uitvoert.

Verdeelspoor

Definitie

Een verdeelspoor is het **spoor** waar **wagens** naar toe rollen die **geheveld** zijn, om te kunnen worden gesorteerd.

Synoniem

Sorteerspoor.

Verdelingsbesluit

Definitie

Beslissing over de verdeling van **infradelen** n.a.v. een ingediende **order** of een (voorzien) **verstoring**.

Verdelingsplan (ad hoc fase)

Definitie

Een verdelingsplan in de ad hoc fase is een **dienstregeling/infraplan** opgebouwd uit de **specifiekedagplannen** van afzonderlijke **infragebruikers**, waarin de benodigde **infrainzet** is toegewezen.

Het **verdelingsplan** zet zich tijdens de uitvoering voort in een **verkeersplan** en verschillende **procesplannen-rijwegen**

Zie bijlage 5.2: "Van Patroonbeweging tot procesplan"

Verdelingsplan (jaardienst)

Definitie

Een verdelingsplan bij de jaardienst is een **dienstregeling/infraplan** opgebouwd uit de **basisdagenplannen** van afzonderlijke **infragebruikers**, waarin de benodigde **infrainzet** is toegewezen.

Zie bijlage 5.2: "Van Patroonbeweging tot procesplan"

Verkanting

Definitie

Verkanting is het bewust aangebracht hoogteverschil in de dwarsrichting tussen de **spoorstaven** van één **spoor**. Dit ter compensatie van zijdelingse versnellingen.

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Verkeer*Definitie*

Verkeer is het zich bewegen of het **vervoer** van de **voertuigen** en personen die langs de weg gaan en komen. Hier toegespitst op **spoorwegen**.

Toelichting

Ref. Van Dale

Verkeerd spoor*Definitie*

Verkeerd spoor is het gebruik van een rijrichting waartoe een **spoor** niet ingericht en niet beveiligd is.

Verkeersgebruik*Definitie*

Verkeersgebruik is het gebruik van de capaciteit van de **infrastructuur** voor verkeer. Dit in tegenstelling tot het gebruik van de **infrastructuur** voor beheer.

Toelichting

Verkeer is te onderscheiden in rijdend en stilstaand verkeer. Beheer is het maken, onderhouden en vernieuwen van de infrastructuur.

Binnen de spoorbranche:

- rijdend gebruik is het rijden van de trein, in- en uitstappen resp laden en lossen, rangeerhandelingen t.b.v. het samenstellen van treinen.
- stilstaand gebruik is het **opstellen** en verzorgen van **spoorvoertuigen**: inspecties, bevoorrading verbruiksmaterialen, hygiënische verzorging in- en uitwendig, kleine herstellingen.

Verkeersinformatie*Definitie*

Verkeersinformatie is informatie over de status van de hoofdspoorweginfrastructuur, zonder specifieke informatie op treinniveau en zonder reisadvies, waarbij tevens op **treinserie**niveau het aanbod of de realisatie van vervoer wordt aangegeven

Toelichting

Dit betekent dat aangegeven wordt hoe de situatie op de hoofdspoorweginfrastructuur is en zal zijn, waarbij tevens het aanbod/realisatie van vervoer wordt aangegeven; aanbod/realisatie wordt daarbij treinseriegewijs aangegeven. Dit is een verantwoordelijkheid van ProRail (bijsturing treinverkeer). ProRail verstrekt deze verkeersinformatie aan de spoorwegondernemingen in het kader van het Basistoegangs-pakket volgens de bij de Toegangs-overeenkomst overeengekomen communicatieafspraken, alsmede aan informatieproviders.

Voorbeeld:

twee sporen versperd, geen treinverkeer mogelijk.

Voorbeelden van aanbod en realisatie zijn: "De intercity stopt extra op station Bunnik" of "reizigers worden aangeraden via Den Bosch"

Deze informatie wordt o.a. gepubliceerd op teletekst.

Verkeersinformatie is op treinserie-niveau, terwijl reisinformatie op treinniveau is. Zie ook reisinformatie.

Verkeersmodaliteit*Definitie*

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Verkeersmodaliteit is een, meestal vervoermiddel-afhankelijke, verschijningsvorm van bewegen of vervoer; bin-
nen het **railverkeer** voornamelijk bepaald door de **rijkskarakteristiek**.

Toelichting

Van Dale:

Verkeer:

1. het zich bewegen of het vervoer van de voertuigen en personen die langs de weg gaan en komen
2. omgang
3. het verkeren, het gaan en komen
4. het overbrengen van berichten via post, telefoon of telegram [Ned.] [Belg.]

Modaliteit:

1. [taalk.] de verhouding waarin naar het oordeel van de spreker de inhoud van een zin staat tot de werke-
lijkheid
2. [fil.] wijze van zijn of kennen
3. beding bij een rechtshandeling
4. theologische stroming in de Nederlandse Hervormde Kerk
5. [Belg.] specifieke bepaling of voorwaarde volgens welke een plan, voorstel, besluit verder ingevuld en
uitgevoerd wordt

Hier een combinatie van de varianten 1 (= bewegen) en 2 (= de manier waarop)

Voorbeelden verkeersmodaliteit (algemeen): verplaatsing mbv. fiets, bus, boot, trein, vliegtuig etc.

Verkeersplan

Definitie

Het verkeersplan is een ad hoc fase **verdelingsplan** dat gereed is om uitgevoerd te worden bij de landelijke net-
werkbesturing. Het plan bestaat tenminste uit:

1. de **treinen** en **buitendienstgestelde gebieden** tussen **dienstregelpunten**
2. de geplande **brugopeningen**

Toelichting

Voorheen genoemd: "werkplan VKL".

Zie bijlage 5.2: "Van Patroonbeweging tot procesplan"

Verkeersrapportage

Definitie

Verkeersrapportage is rapportage die voortvloeit uit de onderlinge contractrelaties in de institutionele driehoek:
overheid, ProRail en **spoorwegondernemingen**, afkomstig van uitvoeringsgegevens van de **treindienst**.

Vernieuwen

Definitie

Vernieuwen is het geheel of ten dele nieuw maken => renoveren"

Toelichting

Ref. VanDale

Zie ook vervangen

Versperringsmaatregel

Definitie

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Een versperringsmaatregel is een **afhandelingsafpraak** waarin de wijze van afhandeling van **treinen** in geval van versperring van een bepaald **baanvak** is vastgelegd.

Versterkingsleiding

Definitie

Een versterkingsleiding is een horizontale, meeraderige geslagen leiding, onderdeel van de **bovenleiding**, bedoeld voor het verlagen van de elektrische weerstand van de **bovenleiding** en voor het verlagen van de thermische belasting van **rijdraad** en **draagkabel**.

Verstoring

Definitie

Een verstoring is een afwijking van een **trein** op het **verdelingsplan** op een **dienstregelpunt** boven een vastgestelde normwaarde. Er zijn drie soorten verstoringen:

1. **vertragingen** groter dan of gelijk aan de onregelmatigheidsvertragingnorm;
2. opheffing waarvoor geen **order normale treindienst** is ingediend;
3. **omleiding** waarvoor geen **order normale treindienst** is ingediend.

Toelichting

Zie artikel 23 lid 1 van het Besluit Spoorverkeer.

Vertraging

Definitie

Een vertraging is het verschil tussen de uitvoeringstijd en de oorspronkelijke plantijd van de activiteit. Onder het begrip vertraging wordt ook een vervroeging (dit is een negatieve vertraging) verstaan.

Een activiteit in deze context is een trein-, rangeer-, materieel-, personeel- of behandelactiviteit.

Toelichting

Momenteel worden alleen uitvoeringstijden vastgelegd bij treinactiviteiten.

De bovenstaande definitie van vertraging is gebaseerd op het oorspronkelijk plan, met als doelgroep reizigers en vervoerders. Het Dagplan fungeert als oorspronkelijk plan, op basis van dit plan worden de vertragingen berekend. Sommige reizigers hanteren mogelijk een oorspronkelijk plan als referentiekader zoals reisplanner of spoorboekje. Omdat het referentiekader van de individuele reiziger niet bekend is, de verschillen tussen de verschillende verschijningsvormen van de plannen relatief miniem zijn en het Dagplan het meest actuele plan is, wordt het Dagplan als oorspronkelijk plan gebruikt.

Voor de bijsturing is echter de vertraging zijnde het verschil tussen het uitvoeringstijd en de actuele geplande tijd van een activiteit interessant. Beide definities van vertragingen komen voor, het is daarom zaak voor de lezer om bij het begrip vertraging duidelijk te krijgen - uit de context - wat het referentiekader is de actuele of de oorspronkelijke plantijd.

Een vertraging is het op conventionele manier afgeronde verschil tussen de uitvoeringstijd en de (oorspronkelijke) plantijd. Door het afronden (2:30 wordt 3, 2:29 wordt 2) ontstaat er een naast de onnauwkeurigheid in de bepaling van de uitvoeringstijd een extra onnauwkeurigheid van maximaal 30 seconden.

Vertragingmarge

Definitie

Een vertragingmarge is de grens van toegestane **vertraging** waarbinnen een **trein** zijn toebedeelde infracapaciteit behoudt.

Vertrekseinlicht

Definitie

Een vertrekseinlicht is een lamp nabij een **perronspoor**, in combinatie met een bord met een zwarte 'V'. Indien de lamp ontstoken is toont deze wit licht hetgeen betekent dat er toestemming is tot het geven van het 'bevel tot vertrek'.

Vertrouwensonderzoek

Definitie

Vertrouwensonderzoek is de technische controle van internationale **treinen**.

Toelichting

De werkzaamheden zijn verplaatst van de grensstations naar de vertrekstations in het land van vertrek.

Vervangen (onderhoud)

Definitie

Vervangen is iets in de plaats stellen van.

Toelichting

Ref. Van Dale

Zie ook "vernieuwen."

Vervoer

Definitie

Vervoer is overbrenging, transport.

Toelichting

Ref. Van Dale

Vervoerder

synoniem:

zie spoorwegonderneming

Van Dale: iem. die personen, dieren of goederen vervoert => *transporteur*

Hier betrekking hebbend op het vervoer per **spoorvoertuig**.

De overheid hecht sterk aan de term **spoorwegonderneming**.

Vervoermodaliteit

Definitie

Vervoersmodaliteit is binnen het **railverkeer** een typering van een **trein** volgens de indeling naar de lading.

Van Dale:

vervoer:

- overbrenging, transport

voorbeeld van modaliteiten:

Goederen, Reizigers

Vervoersregeling

Definitie

Een vervoersregeling is een regeling voor een **trein** waarin zich wagons en/of voertuigen bevinden die door hun constructie of lading bijzondere voorwaarden vereisen.

Toelichting

Concretisering vindt plaats middels één of meer **aanwijzingen** (voorheen lastgevingen).

Vervoersproces

Definitie

Een vervoersproces is het geheel aan handelingen van ProRail en **infragebruikers** waarmee het **vervoer per trein** van personen en goederen wordt gefaciliteerd.

Vervoersvraag

Definitie

Vervoersvraag is de maatschappelijke vraag naar **vervoer**.

Vervoersysteem

Een vervoerssysteem zijn alle noodzakelijke processen en productiemiddelen voor het geheel aan activiteiten dat gericht is op het verplaatsen van mensen en/of goederen.

Toelichting

Indien van toepassing voor vervoer per trein moet gesproken worden "railvervoersysteem"

Vervoerwaarde

Definitie

Vervoerwaarde is het verwachte vervoersvolume (aantal reizigers of aantal tonnen goederen) in een bepaalde regio op grond van het inwoneraantal, de werkgelegenheid en de overige voorzieningen, gerelateerd aan de binnen die regio geldende voor- en natransportafstanden

Vital Processor Interlocking

Definitie

Vital Processor Interlocking (VPI) is een Amerikaans elektronisch fail-safe beveiligingssysteem, dat functioneel gelijkwaardig is aan beveiligingsystemen als EBS en B-relais. VPI heeft geen eigen bediensysteem, hiervoor is EBP gekozen.

Voedingspunt

Definitie

Een voedingspunt is het onderdeel van een voedingsinstallatie dat de aansluiting is met een energieleverend **systeem**.

Voertuig

Definitie

Een voertuig is een vervoermiddel met wielen of glijvlakken voor het **vervoer** over land van personen en goederen.

Toelichting

Ref. Van Dale

Volume-inzet

Definitie

Volumeinzet is de **Infra-inzet** voor een conglomeraat van **infradelen** voor langere, soms nader te bepalen duur.

Toelichting

"Volume" bestaat voor een deel uit de omvang qua betrokken infrastructuur en voor een deel uit een tijdsbestek. Het tijdsbestek is tenminste 4 weken.

Voorsein

Definitie

Een voorsein is een **lichtsein** dat zowel schakeltechnisch gekoppeld als qua locatie vooraf gaat aan een **hoofdsein** en niet 'STOP' (= rood) kan tonen.

Voorverwarming

Definitie

Voorverwarming is het inschakelen van de verwarming in een **spoorvoertuig** uit comfortoverwegingen voor het reizigersvervoer dat daarmee aanstands gaat plaatsvinden of uit technische overwegingen voor dieselmotoren.

Toelichting

In koude tijden worden **spoorvoertuigen** uit comfortoverwegingen voorverwarmd, zodat de reiziger bij de start van de **treindienst** in een verwarmd **spoorvoertuig** stapt. Voor **dieseltractie** geldt bovendien, dat ook de brandstof wordt voorverwarmd om startproblemen te voorkomen.

De benodigde energievoorziening kan via de bovenleiding dan wel via depotvoeding (met name bij dieselmaterieel).

Synoniem

Treinvorverwarming

VPT-systeem

Definitie

Vervoer Per Trein (VPT) systeem is een Informatie- en communicatiesysteem ter ondersteuning van de planning en **bijsturing** van de **treindienst**.

Vrijbalk

Definitie

Een vrijbalk is meestal een betonnen balk die zich tussen twee samenlopende of elkaar kruisende **sporen** bevindt en de uiterste grens is waar railvoertuigen mogen worden geplaatst zonder de beweging van voertuigen op het andere **spoor** te hinderen.

Synoniem

Vrije ruimte merk

Vrije baan*Definitie*

Een vrije baan is een **gebied** dat twee **dienstregelpunten** of twee **PPLG**'s met elkaar verbindt.

Toelichting

Binnen een vrije baan is voor een beweging geen afslagmogelijkheid; er bevinden zich geen door de procesleider rijwegen bedienbare wissels. Een vrije baan bestaat uit één of meer vrije baansporen.

Er zijn twee blikken op het vrije baan-begrip (zie ook "Macro topologie")

De PPLG-blik: hier zijn de PPLG's de knopen, en is een vrije baan een verbindende pijp zonder afslagmogelijkheid.

De Dienstregelpunt-blik: onderkent meer knopen dan de PPLG-blik; daarin zijn de dienstregelpunten de knopen, zodat een iets fijnmaziger netwerk ontstaat.

N.B.: het begrip "vrije baan" is aan enige devaluatie onderhevig, waar ook daar steeds meer centraal bediende seinen en /of ERTMS sturing op aangebracht worden.

Vrije kruising*Definitie*

Een vrije kruising is een **kunstwerk**, dat het mogelijk maakt, **treinen** ongelijkvloers te laten **kruisen**.

Toelichting

Wordt uitgevoerd als een fly-over of een dive-under.

Vrije ruimte merk*Synoniem*

Zie vrijbalk

Vrijgave*Definitie*

Vrijgave is het na keuring verlot geven om het uit te voeren, te verkopen.

Toelichting

Ref. Van Dale

Bij ProRail wordt vrijgave in 2 betekenissen gebruikt::

1. na controle vrijgeven van een gebied (zie vrijgavegebied)
2. na keuring een systeem of infraobject vrijgeven

Vrijgavegebied*Definitie*

Vrijgavegebied is een **gebied** dat (tijdelijk) onttrokken is aan de ter plaatse gangbare **beveiliging** en bediening en dat bedoeld is om beschikbaar te zijn voor het uitvoeren van activiteiten door **infragebruikers**, afgeschermd van de reguliere **treindienst**.

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Toelichting.

Het betreft vaak activiteiten zoals bijvoorbeeld rangeren of het reinigen van spoorvoertuigen.

Afbakening van een vrijgave gebied vindt plaats met behulp van stoptonende seinen, maar binnen het betreffende gebied is het zichtbaar middels witte knipperlichten nabij de variabele seinen.

VWI-zone

Niet meer gebruiken.

Synoniem

Zie werkzone

Waarschuwingsinstallatie PW

Definitie

Een Waarschuwingsinstallatie Persoonlijke Waarneming is een verzamelnaam voor installaties ten behoeve van persoonlijke veiligheid, die aangeven of er wel of geen **spoorvoertuig** aankomt en die alleen door een persoon kan worden waargenomen.

Voorbeeld

WUBO, WIBR, WIDO, WILO en WIT

Wachtspoor

Definitie

Een wachtspoor is een **spoor** waarop **materieel** gedurende enige tijd neergezet kan worden als het volgende deel van het af te leggen **traject** nog niet vrij is. De **trein** blijft deel uitmaken van de **treindienst**.

Toelichting

Dit is een tegenhanger van "opstelspoor", waarbij het opgestelde materieel geen onderdeel is van de treindienst.

Wagen

Definitie

Een wagen is elk **voertuig** zonder eigen voortbewegingsinrichting, bestemd om door middel van een **krachtvoertuig** te worden bewogen en ingericht voor het **vervoer** van goederen, post of levende dieren, alsmede elk als zodanig aangewezen **voertuig**.

Toelichting

Van Dale geeft voor wagon: wagen op rails

De tegenhanger van wagen is rijtuig, dat bestemd is voor het vervoer van personen.

Walproces

Definitie

Het walproces is dat deel van de **treindienst**, dat niet door treinpersoneel (**machinist**, conducteur) wordt uitgevoerd.

Toelichting:

Bevat de sturing van trein- en rangeerdiensten inclusief het gebruik van de infrastructuur en het materieel.

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

WBI

Definitie

Werkplek Beveiligings Instructie is een beschrijving van de maatregelen t.b.v. **werkplekbeveiliging** bij werkzaamheden aan de **railinfrastructuur**.

Weco

Definitie

Werkcontract is een document met daarin de afspraken tussen **treindienstleider** en leider werkplekbeveiliging en/of bedieningsdeskundige SMC bij werkzaamheden aan de **infra**. Hiermee wordt bij werkzaamheden en/of **calamiteiten** de verantwoordelijkheid van een **spoor(deel)** overgedragen.

Weekenduren

Definitie

Weekenduren zijn de uren tussen vrijdag 18.00 uur en maandag 07.00 uur, alsmede op algemeen erkende feestdagen, alsmede de avond (uren tussen 18.00 uur en 0.00 uur) voorafgaand aan of de nacht (uren tussen 0.00 uur en 07.00 uur) volgend op een algemeen erkende feestdag.

Toelichting

Zie ook normale uren en nachturen.

Wegbekendheid

Definitie

Wegbekendheid is de kennis, die een **machinist** moet hebben van de **infrastructuur** van een bepaald **baanvak** voordat hij daarop mag rijden.

Wegleeropdracht

Definitie

Een wegleeropdracht is een document dat de houder recht geeft op toegang tot de **cabine** met als doel **wegbekendheid** op te doen op een aangegeven **baanvak**.

Werkinstructie

Definitie

Een werkinstructie is een instructie voor een werktreinbegeleider en een werktreinmachinist die zij moeten opvolgen teneinde de risico's die verbonden zijn aan het rijden op een buitendienst gesteld spoor te beheersen.

Werkoverweg

Definitie

Een werkoverweg is een tijdelijke **overweg**, uitsluitend bedoeld voor bouwverkeer dat een bouwplaats niet via een andere weg kan bereiken.

Werkplaatsspoor

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Definitie

Een werkplaatsspoor is een **spoor** op een werkplaatsterrein.

Werkplek

Definitie

Een werkplek is het deel van de **railinfrastructuur** waar werkzaamheden plaatsvinden.

Toelichting

Tot de werkplek behoren tevens de sporen die bij het uitvoeren van werk kunnen worden betreden of bij het ont-ruimen moeten worden overgestoken.

Werkplekbeveiliging

Definitie

Werkplekbeveiliging is een verzameling maatregelen die getroffen moeten worden op en rond de **werkplek**, ten-einde **veilig** en ongestoord werken te garanderen.

Werkplekbeveiligingsklasse

Definitie

Een werkplekbeveiligingsklasse geeft aan volgens welke voorschriften een **werkplek** beveiligd wordt bij werk-zaamheden aan de **railinfrastructuur**.

Er worden voor deze maatregelen diverse klassen onderscheiden, te weten:

BD = Buiten Dienst

BT = Beheerste Toelating

GW = Gegarandeerde Waarschuwing

PW = Persoonlijke Waarneming (mag ivm de Arbo niet meer gebruikt worden).

Werktrein

Definitie

Een werktrein is een **trein** die aan een werk is toegewezen en bedoeld is voor het vervoer van bouw- of onder-houdsmaterialen voor de **railinfrastructuur**.

Toelichting

Deze treinen zijn als zodanig ook aangemerkt in de vervoersplannen met een aparte rijkaracteristiek en mogen zich op buitendienst gesteld spoor bevinden.

Zo gauw een werktrein zich binnen een buitendienstgesteld / buitengebruik genomen gebied bevindt, is hij in feite geen trein meer maar gereedschap.

Niet bedoeld worden voertuigen die gebruikt worden als gereedschap op de werkplek (bijv. de graaf- of hijsmachines die over de rails kunnen voortbewegen).

Ook niet bedoeld wordt het vervoer van ballast uit Duitsland t.b.v. voorraadopslag; deze wordt niet als werktrein gezien maar als een gewone goederentrein.

Werkzone

Definitie

Een werkzone is een vooraf gedefinieerd **gebied** op de topologie van de **railinfrastructuur** dat in nauwe samenhang met de **beveiliging** is afgebakend ter ondersteuning van het Veilig Werken aan de **Infrastructuur**.

Synoniem.

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

VWI-zone (niet meer gebruiken)
Spoorzone

Wielbandonregelmaticheid

Definitie

Een wielbandonregelmaticheid is een beschadiging in het loopvlak van een treinwiel.

Wijkplaats

Definitie

Een wijkplaats is een plek waar werkenden, eventueel met hun gereedschap, zich op kunnen stellen, zodanig dat aanrijdgevaar is uitgesloten.

Wissel

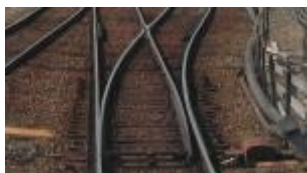
Definitie

Een wissel is een **Infra_object** waarmee de fysieke vertakking in het **spoorwegnet** wordt gerealiseerd.

Toelichting

Er bestaan verschillende soorten wissels, nog afgezien van hun bediening en hoekverhouding: gewone wissels, hele engels wissels en halve engels wissels.

Een zg. heel engels wissel bestaat fysiek uit een kruising en vier gewone wissels die paarsgewijs gekoppeld zijn (hele engelsman) of een kruising met twee gewone wissels (halve engelsman).



Gewoon wissel



Heel Engels wissel



Half Engels wissel

Qua hoekverhouding (=mate van afbuiging) kan opgemerkt worden dat verschillende verhoudingsgetallen mogelijk zijn, die vervolgens corresponderen met de snelheid waarmee een wissel in de kromme stand (= afbuigend) bereiden mag worden. Veel voorkomend zijn 1:9 (~40 km/u), 1:15 (~80 km/u), 1:34,7 (~140 km/u).

Ook de manier waarop een wissel afbuigend is kan verschillen: afbuigende stand is Linksleidend of Rechtsleidend, maar ook beide in gelijke mate: een zg. symmetrisch wissel.

Qua bediening zijn er verschillende mogelijkheden: centraal bediend mbv. een gemotoriseerde wisselsteller, handbediend (met kloot of motor("bromwissel")) en zg. veerwissels die default in een voorkeursstand liggen (mbv. een veer) en anders opengerezen worden.

De techniek hieromheen kent verschillende varianten; zo zijn moderne veerwissels niet meer fysiek voorzien van een veer, maar wordt hun gedrag gemotoriseerd bestuurd.

In de bediening komt ook het onderling gekoppeld zijn van twee wissels voor: die twee lopen altijd simultaan om in de daarbij geconfigureerde standen.

Wisselcomplex

Definitie

Een wisselcomplex is een samenhangende verzameling wissels, die in hun onderling geschakelde ligging de verbindingfunctie vervult tussen verschillende **sporen**.

Synoniem

Wisselstraat

Wisselconstructie

Definitie

Een wisselconstructie is de totale verzameling van de elementen waarmee een **wissel** wordt geconstrueerd, die direct een rol spelen bij het geleiden van een **spoorvoertuig** (dus exclusief de **fundering** en de bedieningselementen).

Wisselkruis

Definitie

Een wisselkruis is een **kruis**, opgesloten binnen een combinatie van 4 **wissels** waarbij de **wissels** afzonderlijk bedienbaar zijn.

Toelichting

Niet te verwarren met een hele engelsman.

Synoniem

Kruiswissel

Wisselligger

Definitie

Een wisselligger is een houten of betonnen element waarmee de twee niet-parallelle **spoorstaven** van de **wissel** op afstand worden gehouden en gedragen.

Wisselsteller

Definitie

Een wisselsteller is een onderdeel van het bedieningsmechanisme van een **wissel**, dat de fysieke heen en weer beweging van de **wisseltongen** verzorgt.

Toelichting

Hier zijn verschillende voorkomens van, afhankelijk van de bediening van een wissel, maar ook qua technische implementatie.

Eén wissel kan 1 of 2 stellers hebben. De meeste wissels hebben er 1; hogesnelheidswissels (1:34,7) hebben er meestal 2.

Bij een engels wissel bedient 1 steller simultaan twee wissels (zie de paarsgewijze koppeling aldaar).

Wisseltong

Definitie

Een wisseltong is de door de **wisselsteller** beweegbare uiteinden aan beide zijden tussen de **spoorstaven** aan de voorkant van een **wissel**.

Toelichting

De wisseltongen verzorgen de feitelijke aftakking van de rails door óf aan te liggen tegen de rechter spoorstaaf en los te liggen van de linker spoorstaaf en daardoor een afbuiging naar links te faciliteren, óf andersom en een afbuiging naar rechts te faciliteren.

Wisselverwarming

Definitie

Wisselverwarming is apparatuur waarmee de **wisseltong** van een **wissel** kan worden verwarmd.

WRT

Definitie

Wachttijden Reizigers Treinen zijn tijden die per **station** en per **treinserie** worden vastgesteld en de tijd geven die een **trein** mag wachten op een vertraagde andere **trein** voor het realiseren van een **reizigersaansluiting**.

X/G-sein

Definitie

Een X/G sein is een **sein** dat dmv een brandende letter X of G al of niet een groene golf garandeert voor een aantal daarachter liggende lichtseinen.

Een X/G sein is alleen voor **zwaar goederenvervoer** en/of **vervoer gevaarlijke stoffen**.

G = gegarandeerde groene golf

X = geen gegarandeerde groene golf

Y-draad

Definitie

Een Y-draad is de verbinding in de **bovenleiding** die een deel van de functie van de **draagkabel** overneemt ter plaatse van een ophangpunt en daarmee zorgdraagt voor een nog vlakker verloop van de **rijdraad**.

Zelfrijdend gereedschap

Definitie

Zelfrijdend gereedschap is een bijzonder **spoorvoertuig**, dat bestemd is om op de **werkplek** als gereedschap te worden gebruikt.

Zetting

Definitie

Zetting is door indroging of het vaster ineenwerken lager worden.

Toelichting

(ref. vanDale)

Er zijn 2 normen mbt de maximale zetting na vijf jaar vanaf het moment van oplevering van een spoorlijn:

- zettingsarm = niet meer dan 30 mm;
- zettingsvrij = niet meer dan 10 mm.

Synoniem

Inklinken

Zijwaartse bevestiging

Definitie

Een zijwaartse bevestiging is een constructiedeel van de **bovenleiding**, bedoeld om de **rijdraad** op een gedefinieerde horizontale positie t.o.v. hart **spoor** te houden.

Zinker

Definitie

Een zinker is een inrichting waarin kabels onder een water worden doorgevoerd parallel aan een beweegbare **spoorbrug**.

Zinkerkast

Definitie

Een zinkerkast is een kast op het landhoofd nabij een beweegbare brug waarin de overgang wordt gemaakt tussen de geleiders afkomstig van een **spoor** en de geleiders door een **zinker**.

Synoniem

Zinkerovergangkast

Zinkerovergangkast

Synoniem

Zinkerkast

Zonnekap

Definitie

Een zonnekap is een kapje rond de lamp van een lichtsein dat het zonlicht van opzij en van boven tegenhoudt .

Zwaar goederenvervoer

Definitie

Zwaar goederenvervoer is goederenvervoer per **trein** in een **pad** met karakteristieken, die vergelijkbaar zijn met de inzet van een **goederentrein** met een bruto treingewicht van 5000 ton, een kruissnelheid van 80 km/h en een toegelaten maximum snelheid van ten minste 100 km/h.

Toelichting

Dit begrip wordt gebruikt in de capaciteitstoedelingsregels.

Bij de uitwerking van het model is uitgegaan van drie 4-assige diesel locomotieven van de locserie 6400 van Railion

Deze toevoeging is in de Netverklaring opgenomen.

Zwerfstroom

Definitie

Zwerfstroom is het deel van de tractieretourstroom, dat niet via de **spoorstaven** of andere onderdelen van de **retourleiding** terugloopt naar het voedende onderstation, maar door de grond loopt en door de daarin aanwezige geleidende voorwerpen wordt afgevoerd.

4 Afkortingen

Afkorting	Volledige naam	Toelichting
AHOB	Automatische Halve OverwegBomen	Wordt niet meer gebruikt
AKI	Automatische KnipperlichtInstallatie	
ALI	Automatische LichtInstallatie	
AOB	Automatische OverpadBoominstallatie	
AR	Agglo-Regio	Wordt niet meer gebruikt
ATB NG	Automatische TreinBeïnvloeding - - Nieuwe Generatie	
ATM	Asynchronous Transfer Mode	
AVIO	Automatische VerkeerslichtenInstallatie bij Overwegen	
BDS	BuitendienstStelling	
Bepac	Bediening Palletten en CTA's	
BGS	Besluit Geluidshinder Spoorwegen (Stbl. 1987, 122)	
BO	Botsingsformulier	
BVS	BedienVoorSchrift	
CHA	Centrale HalAanwijzer	
CMK	Centrale Meld Kamer	
CTA	Centrale TreinAanwijzer	
CUP	Container Uitwissel Punt	
Drgl	Dienstregeling	
EBO	Elektrisch Bediende Overwegbomen	
EBP	Elektronische Bedienpost	
EBS	Elektronische Beveiling SIMIS	Microprocessor Systeem van Siemens
EIRENE	European Integrated Railway Radio Enhanced Network	
ENEE	Enregistrement Normalisé des Etablissements Européens	
ERTMS	European Rail Traffic Management System	
ETCS	European Traffic Control System	
EVB	Eenheid Van Bedrijfshinder	
FPvE	Functioneel Programma van Eisen	
FTE	Forum Train Europe	
GEVI	GEVaarsIndicatienummer	
GO	Groot Onderhoud	
GRS	General Railway Signalling	
gsi	Gesloten (af)SpanInrichting	
GSM-R	Global System for Mobile Communications for Railways.	
GVI	Gelijkstroom VerdeellInrichting	
GVS	Generiek (Bedien) VoorSchrift	
HAHOB	Halve Automatische Halve OverwegBomen	
HAKI	Half Automatische KnipperlichtInstallatie	
HAVIO	Half Automatische VerkeerslichtenInstallatie bij Overwegen	
HBHO	Handbediende Hele Overwegbomen	Wordt niet meer gebruikt
HBHOB	HandBediende Halve OverwegBomen	Wordt niet meer gebruikt
HBKI	HandBediende KnipperlichtInstallatie	
HBO	Hele Bediende Overwegbomen	
HDI	hotbox-detectie-installatie	
HVI	Hoogspanning VerdeellInrichting	
IC	InterCity	
ICS	Instandhoudings Concept Spoorinfra	
IR	InterRegio	
IVO	Infrastructurale Voorziening voor Onderhoud of Integrale Veiligheid Opstel terreinen	

Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

IVW DR	Inspectie Verkeer en Waterstaat Divisie Rail	
KLPD	Korps Landelijke Politie Dienst	De spoorwegpolitie valt onder de KLPD
KO	Kleinschalig Onderhoud	
KPI	Kritische prestatie indicator Of Key Performance Indicator	
Mat	Materieel	
MBO	Mechanisch Bediende Overwegbomen	Wordt niet meer gebruikt
MBV	Melding Bijzonder Voorval	
MER	Milieu-EffectRapport	
MIS	Management Informatie Systeem	
NCBG	Niet Centraal Bediend Gebied	
NMa	Nederlandse Mededingingsautoriteit (www.nmanet.nl).	
NS	N.V. Nederlandse Spoorwegen	
OHD	Overheidshulpdiensten	Voorbeelden zijn politie en brandweer
osi	Open (af)spaninrichting	
OTB	Ontwerp TracéBesluit	
OTC	Overlay Track Circuit	
Pers	Personeel	
PKB	Planologische KernBeslissing	
PPLG	Primair procesleidinggebied	
PVE	Programma Van Eisen	
PVR	Profiel van Vrije Ruimte	
PW	Persoonlijke Waarneming.	
RIC	Regolamento Internazionale Carozze	
RIV	Regolamento Internazionale Veicoli	
RM	Rode Meetgebied	
RNE	RailNetEurope	
ROZ	Rijden op zicht	
RSC	Rail Service Center	
RVI	RijksVerkeersInspectie	
SMC	Schakel- en meldcentrum	
STID	STofInDicatienummer voor gevaarlijke stoffen	
STM	Specifieke Transmissie Module	
TEV	Tractie EnergieVoorziening	
TPvE	Technisch Programma van Eisen	
TSB	Tijdelijke snelheidsbeperking	
TSI	Technical Specification for Interoperability	
TVP	TreinVrije Periode	
UIC	Union Internationale des Chemins de fer	
VPI	Vital Processor Interlocking.	
VWI	Veilig werken aan de infrastructuur	
WBI	Werkplek beveiligingsinstructie	
Weco	Werkcontract	
WIBR	WaarschuwingInstallatie voor Bruggen	
WIDO	WaarschuwingInstallatie voor DienstOverpaden	
WILO	WaarschuwingInstallatie voor Landelijke Overwegen	
WIT	WaarschuwingInstallatie in Tunnels	
WRT	Wachttijden reizigerstreinen	
WUBO	Waarschuwinginstallatie bij UitzichtsBelemmerende Objecten	

5 Bijlagen

5.1 Bijlage: Sporen en spoorgrenzen

Alvorens over sporen te spreken is het goed eerst het begrip **spoortak** nog even te noemen om het onderscheid met een spoor helder te maken.

Het netwerk van de railinfrastructuur (topologie) wordt als een wiskundige graaf beschreven in knopen en takken.

1. Knopen:

Topologie-objecten vormen de knopen.

De belangrijkste topologie-objecten zijn wissels en stootjukken. Een topologie-object samen met één van zijn kantcodes vormt een Topologie-objectpoot. De kantcodes van wissels zijn L, R, en V; die van een stootjuk alleen V.

2. Takken:

De verbindende rails tussen de wissels onderling of tussen een wissel en een stootjuk heten **spoor-takken**.

definitie **spoortak**:

Een Spoortak is een ononderbroken verbinding over rails tussen twee Topologie-objectpoten.

In onderstaande tekening illustreert figuur 1 een spoortak tussen twee wissels en figuur 2 een spoortak tussen een wissel en een stootjuk

definitie spoor:

Een Spoor is een ononderbroken, benaamd deel van één of meer spoortakken, eenduidig begrensd door daarvoor geldige spoorgrenzen en bedoeld als **VAN-** of **NAAR-**locatie voor een beweging³, danwel als opstelplaats voor materieel.

Belangrijkste spoorgrenzen zijn: wissel, stootjuk, **bediend** hoofdsein.

In de meeste gevallen ligt een spoor op één spoortak; voor de spoorgrens "wissel" gelden er enkele uitzonderingen:

Een spoor kan in bepaalde gevallen geprojecteerd liggen op meerdere aaneensluitende spoortakken: alleen als deze gescheiden zijn door gespijkerde-, geklemde-, vergrendelde- of OTC wissels. Daarbij volgt het spoor de normale stand(en) van het wissel(s). Wissels van deze types (c.q. in die toestand) gelden dus **NIET** als spoorbegrenzer.

Er zijn echter meerdere geldige spoorgrenzen zoals hieronder aan de hand van de figuren 3 t/m 14 wordt toegelicht.

Merk op:

³ 'Beweging' is de verplaatsing van één of meer (gekoppelde) spoorvoertuigen over de railinfrastructuur.

Ieder spoor ligt op één of meer spoortakken. Maar niet iedere spoortak is een spoor of omvat een spoor. Het begrip spoor wordt gebruikt als een benaamd infra-object en zal fysiek natuurlijk altijd opgebouwd zijn uit twee parallelle spoorstaven gemonteerd op dwarsliggers. Er liggen dus een heleboel rails tussen wissels (spoortakken) die **GEEN** 'spoor' zijn.

Sporen zijn dus benaamde objecten met een lengte op spoortakken die een functie vervullen in de exploitatie van de treindienst en de daaraan gerelateerde processen.

Sporen worden door de railverkeerstechnisch ontwerper vanuit verschillende achtergronden (functies) geprojecteerd op spoortakken (zie OBE-blad). Belangrijkste functie zijn:

1. Afhandelingsfunctie:
 - halteren van treinen: perronsporen
 - opstellen van materieel: opstelsporen
 - reinigen: reinigings- en behandelingssporen
2. Dienstregelingsfuncties:
 - tijdsmeetlocaties bij de planning en sturing rond dienstregelpunten: perronsporen, tussensporen en In/Uitrijsporen
3. Transportfunctie:
 - kilometers maken: Vrijbaansporen, die ter plaatse van een halte ook voor een klein deel perronspoor zijn.
 - routing: combinaties van twee sporen (**VAN** en **NAAR**) die de rijwegen over wisselstraten bepalen.

Feiten rond het begrip 'spoor':

- een spoor wordt binnen een bepaald gebied uniek aangeduid met een spoornaam (in de vorm van een nummer en/of letters); meestal binnen emplacementen met een nummer en op vrijebanen met letters. Deze benaming wordt op het OBE-blad aangegeven met een label dat bestaat uit een cirkeltje met daarin de spoornaam. We zien dat eveneens op BVS-bladen en wegwijzers.
- een spoor heeft twee grenzen; als deze ook een kilometrering hebben dan is in de meeste gevallen de werkelijke spoorlengte daaruit af te leiden.
- die grenzen zijn van een bepaald type (zie onderstaande tekening); dit type bepaalt mede het type spoor en zijn gebruiksmogelijkheden (binnen Post21 aangegeven met de zg. 'spoorfunctiecode').

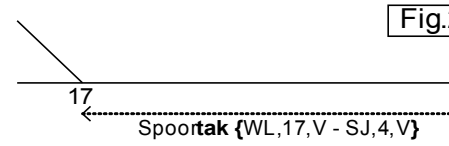
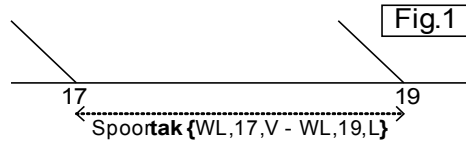
Dan nu de behandeling van diverse spoorgrenzen aan de hand van onderstaande tekening met de figuren **3** t/m **14**.

Met deze grenzen zijn op meerdere manieren geldige combinaties te maken die samen een spoor begrenzen.

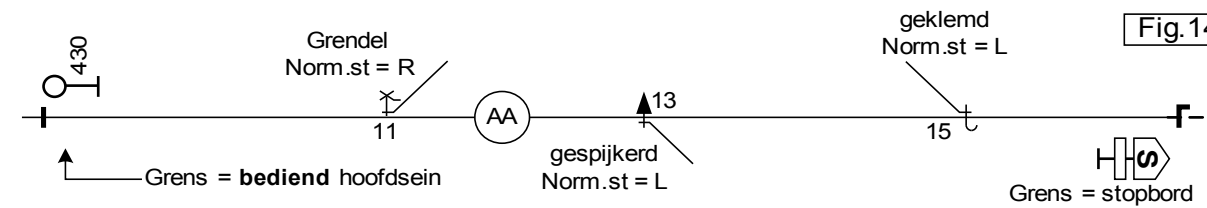
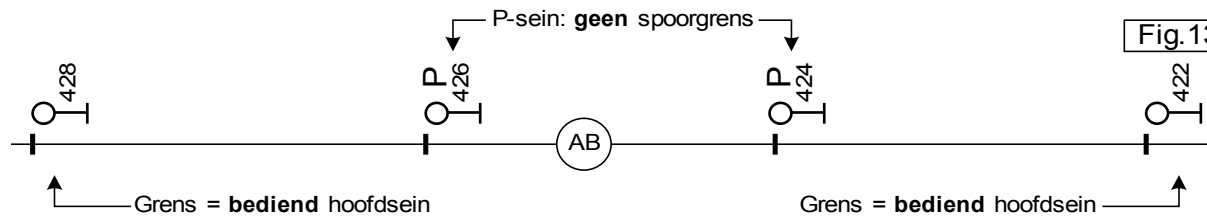
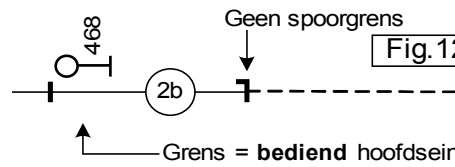
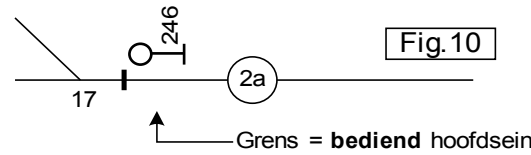
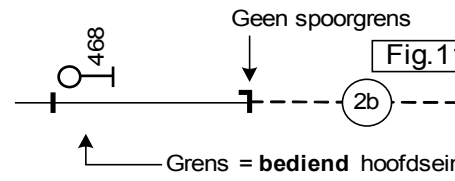
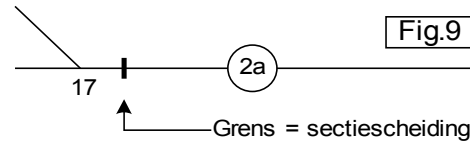
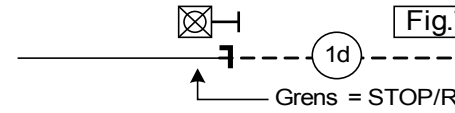
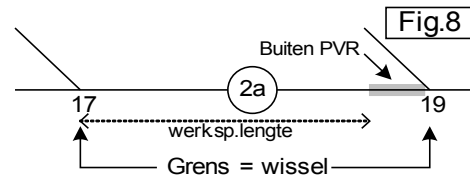
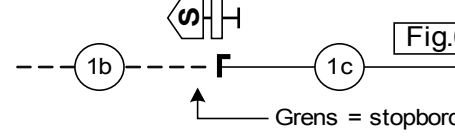
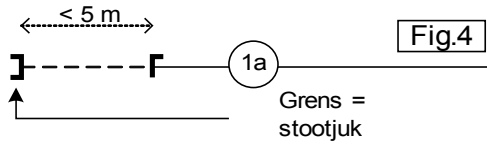
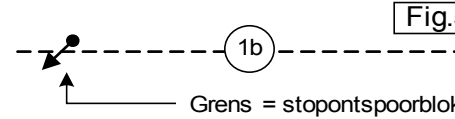
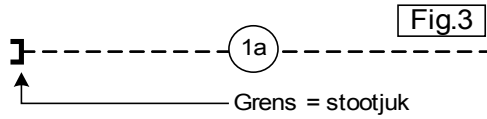
Uitzonderingen:

In tijdelijke situaties (bijv. bij infraprojecten) kunnen spoorgrenzen ontstaan die nog weer afwijkend zijn van de hieronder behandelde situaties. Zo'n spoorgrens dient apart in de Staat van Aanwijzing gespecificeerd te worden.

Spoortakken



Spoorgrenzen



Figuur 3

Het stootjuk als spoorgrens op ongedetecteerd gebied.
Rijweginstelling is vanaf deze grens niet mogelijk.
Het stootjuk is bepalend voor de werkelijke spoorlengte.

Figuur 4

Het stootjuk (al dan niet met afsluitlantaarn) op gedetecteerd gebied vormt de spoorgrens.
De plaats van de eindlas beveiliging introduceert een extra restrictie: de afstand tussen stootjuk en eindlas moet kleiner dan 5 meter zijn omdat anders in die ongedetecteerde ruimte plaats zou zijn voor een spoorvoertuig.
Rijweginstelling is vanaf deze grens niet mogelijk.
Zie ook de bepalingen bij de figuren 11 en 12.
Het stootjuk is bepalend voor de werkelijke spoorlengte.

Figuur 5

Op onbeveiligd gebied: het stop-ontspoorblok is spoorgrens.
Rijweginstelling is vanaf deze grens niet mogelijk.
Het stop-ontspoorblok is bepalend voor de werkelijke spoorlengte.
Voor "ontspoor tong" geldt hetzelfde als voor stop-ontspoorblok.

Figuur 6

Het stopbord vormt de spoorgrens (voor **1c**).
Rijweginstelling is vanaf deze grens wel mogelijk op gezag van de opzichter van het achterliggende gebied, conform de tekst die bij het stopbord wordt vermeld.
De sectiescheiding (eindlas) is bepalend voor de werkelijke spoorlengte.

Figuur 7

Het bord STOP/ROZ vormt de spoorgrens (voor **1d**).
Rijweginstelling is vanaf deze grens wel mogelijk op gezag van de opzichter van het achterliggende gebied.
Het bord STOP/ROZ is bepalend voor de werkelijke spoorlengte.

Figuur 8

Spoorgrens van het type wissel; zowel op beveiligd als onbeveiligd gebied.
Bij deze spoorgrens kan geen opdracht om te stoppen gegeven worden.
De afbakening van het PVR rond het wissel is bepalend voor de werkelijke spoorlengte: die volgt uit de plaats waar een materieeleenheid (niet aangemerkt als BP) nog net binnen het PVR⁴ van het betreffende spoor staat.

De wissels 17 en 19 in deze figuur zijn **NIET** van het type (c.q. toestand) gespijkerd-, geklemd-, vergrendeld- of OTC !!!

⁴ BP = buiten profiel = afwijkende maten; PVR = Profiel van Vrije Ruimte = waar een 'normale' spoorvoertuig de vrije ruimte heeft om in aanwezig te zijn.

Het is van groot belang de bedienwijze van het wissel in acht te nemen: het wissel geldt alleen als spoorgrens als het **NIET** gegrendeld, geklemd of gespijkerd ligt.

Ligt het dat wel en/of ligt het ingekapseld in een OTC⁵-detectie, dan is het wissel dus **GEEN** geldige spoorgrens en loopt het spoor gewoon door op de volgende spoortak volgens de normaalstand van het wissel (zie figuur 14).

Figuur 9

Hier is, anders dan in figuur 8, de sectiescheiding de spoorgrens en is de sectiescheiding bepalend voor de werkelijke spoorlengte, mits deze binnen het PVR ligt (zie fig.8).

Ook bij deze spoorgrens kan geen opdracht om te stoppen gegeven worden.

Figuur 10

Hier is het **bediend** hoofdsein de spoorgrens en is de sectiescheiding bepalend voor de werkelijke spoorlengte.

Dit is in de centraal bediende rijwegsturing (Post21/Pr1) de plaats waar onder controle van de treindienstleider een beweging kan beginnen en eindigen. In die zin is het de best gedetermineerde **VAN**- of **NAAR**-locatie voor een beweging. Ook als dat een opstelplaats betreft.

Figuur 11 en 12

Als bij figuur 10; merk vooral op dat de eindlas beveiligd gebied **GEEN** spoorgrens is voor 2b; dus spoor 2b loopt verder door dan de eindlas.

In deze situatie is de sectie tussen de eindlas en de afrij-sectiescheiding van het bediende sein in de regel een zg. 'lampsectie'.

Figuur 13

Voorbeeld van een vrijebaan spoor ; in principe qua grenzen conform figuur 10. Merk op: P-seinen (in combinatie met hun afrij-sectiescheiding) dienen **NIET** als spoorgrenzen; zij vormen geen locatie van waaraf een rijweginstelling mogelijk is. Bij spoor AB zijn de afrij-sectiescheiders nabij de seinen 422 en 428 bepalend voor de werkelijke lengte.

Figuur 14

Voorbeeld van een spoor dat over meerdere spoortakken geprojecteerd ligt. Spoorgrenzen van spoor AA zijn bediend hoofdsein 430 en het stopbord.

Merk op dat de tussenliggende wissels van het type gespijkerd-, geklemd-, vergrendeld- of OTC zijn. Daarbij volgt het spoor steeds de normale stand van het wissel.

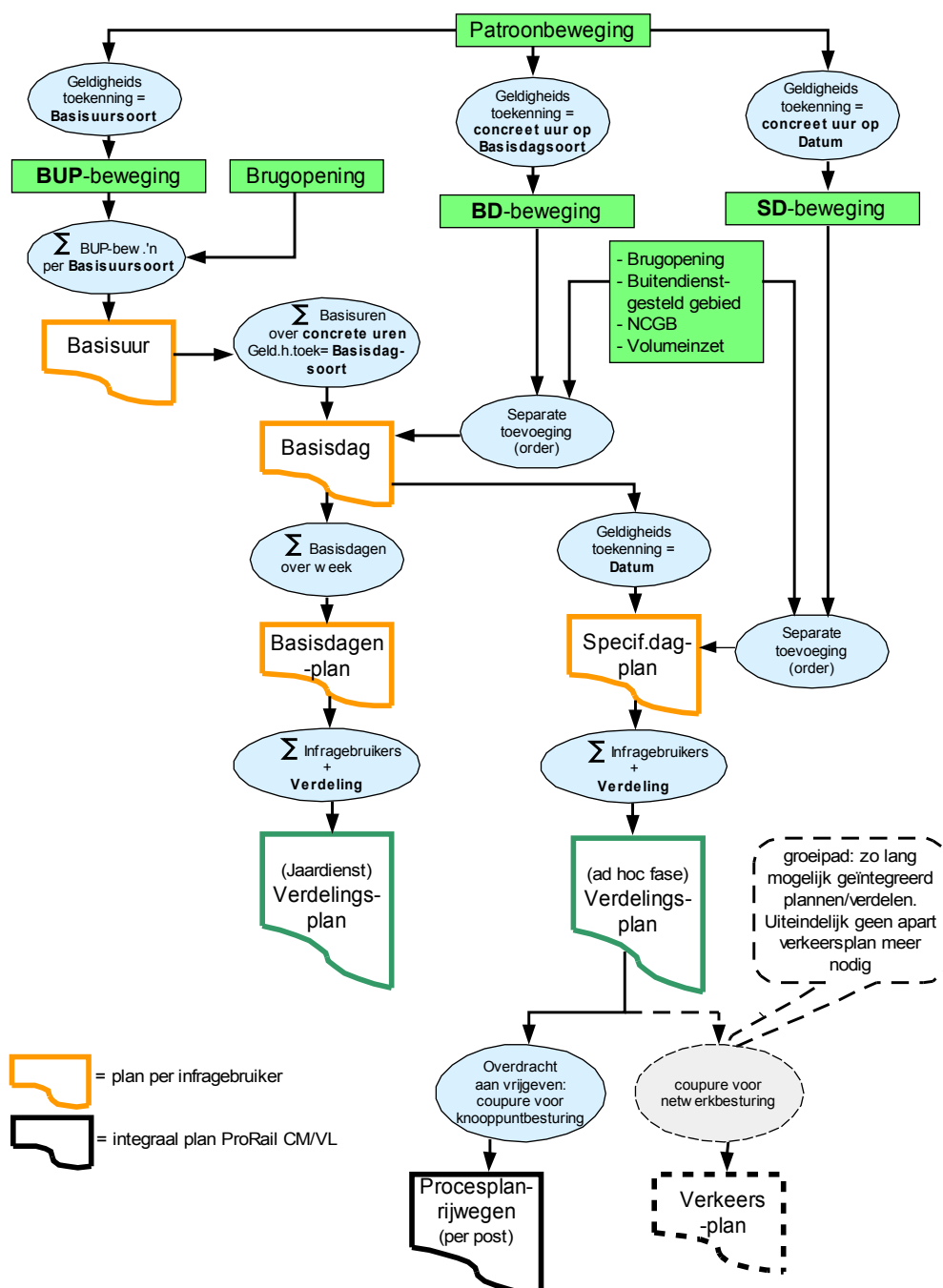
Dat betekent dat spoor AA geprojecteerd ligt op de opeenvolgende spoortakken: wissel 11-Voorpoot → wissel 11-Rechter poot → wissel 13-Linker poot → wissel 15-Voorpoot.

⁵ OTC = Overlay Track Circuit

Merk op:
 Spoorak wissel 11-Rechter poot is identiek met spoorak wissel 13-Voorpoot
 Spoorak wissel 13-Linker poot is identiek met spoorak wissel 15-Linker poot

5.2 Bijlage: Van Patroonbeweging tot procesplan

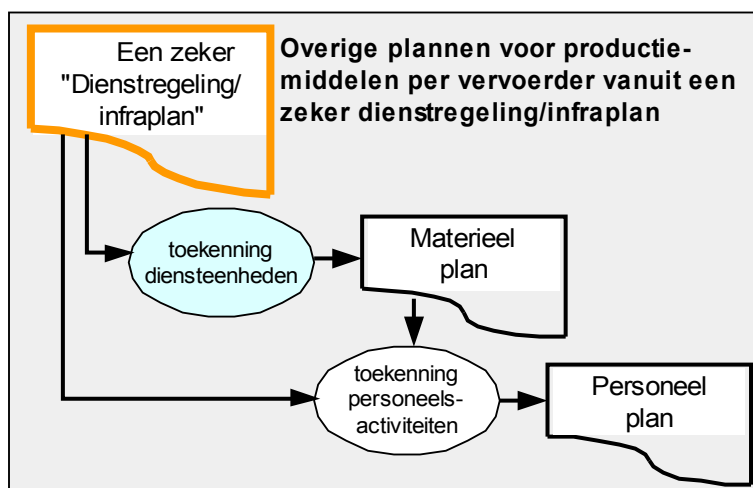
Onderstaande figuur toont de ontwikkeling van diverse plannen in verschillende planningsfasen, met het accent op het dienstregelings/infraplan gedeelte daarvan.
 Een aantal plannen worden door de verschillende infragebruikers gemaakt, waarna ProRail de plannen samenvoegt inclusief de verdeling, tot een verdelingsplan.
 Tenslotte worden daaruit de procesplannen naar de procesleidingsPosten verzonden.
 Het verdelingsplan zal vlak voor uitvoering overgaan in het verkeersplan met dezelfde inhoud.



5.3 Bijlage: Samenhang van dienstregeling/infraplan met overige plannen

Zowel bij een Basisdag, Basisdagenplan als Specifiekedagplan is er sprake van een samenhangend geheel van plannen voor infra, materieel en personeel. In bijlage B is daar de infra-component (dienstregeling/infraplan) expliciet in belicht.

Onderstaande figuur geeft de relatie weer tussen een dienstregeling/infraplan en de daaraan verbonden materieel- en personeelplannen, ongeacht de planfase:



5.4 Bijlage: Procedure Ontwikkeling en beheer begrippenlijst 'Spoorse begrippen'

Ontwikkeling

Een afdeling wordt geselecteerd om de bestaande begrippenlijsten van die afdeling op te nemen in de begrippenlijst "Spoorse begrippen".

De manager van de afdeling wordt gevraagd een afgevaardigde aan te wijzen die namens die afdeling (review)commentaar kan leveren.

De afgevaardigde gaat na of de verzamelde begrippenlijsten van de afdeling volledig en juist zijn.

De begrippenlijsten van de afdeling worden gelegd naast de begrippenlijst "Spoorse begrippen".

Voor de begrippen die al bestaan in de "Spoorse begrippen" worden beide definities naast elkaar gelegd en geïntegreerd. Als het begrip uit de bestaande begrippenlijsten van de afdeling nieuwe elementen bevat ten opzichte van de definitie in de "Spoorse begrippen" dan worden deze toegevoegd.

Zowel voor de bestaande als voor de nieuwe begrippen worden de volgende bewerkingen gedaan:

aanscherpen van de definitie;

synoniemen bepalen (komt de definitie al voor onder een andere begripsnaam?);

uniformeren taalgebruik;

verwijzen van termen in de definitie naar reeds beschreven begrippen door de term "vet" te maken.

Het resultaat wordt aan de afgevaardigde van de betreffende afdeling ter review voorgelegd.

Met de afgevaardigde worden de opmerkingen besproken (bijvoorbeeld de inhoudelijke juistheid van de definitie) de definities worden aangepast totdat hier overeenstemming over is.

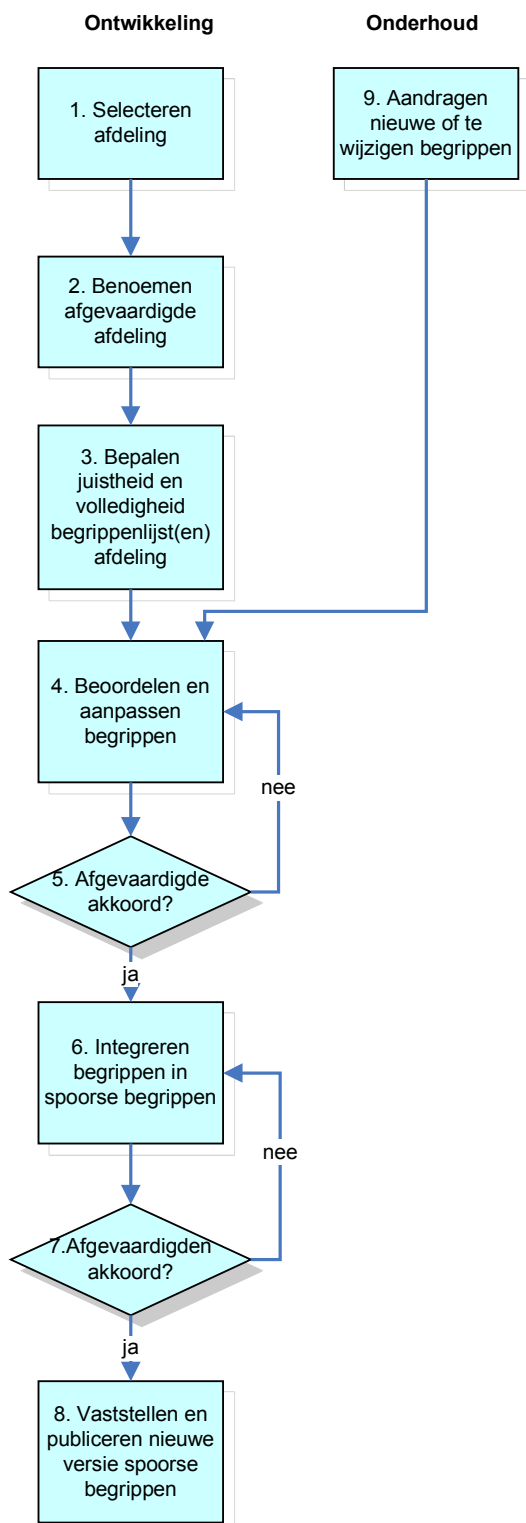
De begrippen uit de begrippenlijst(en) van de afdeling worden opgenomen in de "Spoorse begrippen". Nieuwe of gewijzigde begrippen worden gemarkeerd.

Deze lijst wordt ter review voorgelegd aan de afgevaardigden van alle afdelingen die tot nu toe een bijdrage hebben geleverd aan de "Spoorse begrippen". Het reviewcommentaar wordt verwerkt. De aangepaste begrippenlijst met een reactie op het reviewcommentaar wordt weer verspreid aan dezelfde groep. De gewijzigde begrippen worden gemarkeerd. Dit wordt zonnodig (als het om belangrijke zaken gaat) herhaald tot er akkoord is.

De definitieve versie gaat naar Informatiebeleid voor formele vaststelling en publicatie.

Onderhoud

Onderhoud bestaat uit het toevoegen nieuwe begrippen naar aanleiding van nieuwe ontwikkelingen of het wijzigen van definities i.v.m. commentaar of opmerkingen die voortkomen uit de toepassing ervan. In beide gevallen komen de opmerkingen (als 'afdelingsmening') via de afgevaardigde bij de beheerder van de Spoorse begrippenlijst. Hij verwerkt de opmerkingen (zie verder bij punt 4).



Begrippenlijst "Spoorse begrippen"

Revisiegegevens

Hier wordt vastgelegd welke wijzigingen dit document heeft ten opzichte van de vorige versie.

Datum	Versie	Wijziging	Auteur
20-06-2005	1.0	Eerste definitieve versie	D. Kes /J. Groen
30-06-2005	1.1	Enkele kleine wijzigingen	M. Piekhaar
06-07-2005	1.1.1	Begrippen uit het 'Procesboek verkeersleiding' toegevoegd.	M. Piekhaar
01-10-2007	002	Voorwoord gewijzigd. Begrippen die van belang zijn voor de Netverklaringen 2006 en 2009 verwerkt. Begrippen van PIO (Objectenstructuur) verwerkt. Lay out aangepast	J. Groen
01-04-2009	003	Begrippen van beveiliging toegevoegd. Een aantal begrippen gecorrigeerd.	J. Groen